

Plan för småbarnspedagogik Sibbo kommun

"På Sibbo-vis, med stort hjärta"

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. En överblick till Sibbos plan för småbarnspedagogik.....	4
1.1 Barnets plan för småbarnspedagogik.....	5
1.2 Barnets vasu-stig från hemmet till skolan.....	6
2. Småbarnspedagogikens uppdrag oCh ALLMÄNNA mål	7
2.1 Verksamhetsformer inom småbarnspedagogiken i Sibbo	7
2.2 Småbarnspedagogiken som en del av barnets uppväxt och lärtig	9
2.3 Börja din dag på skogsstigen – värdegrunden och särdragen i Sibbo.....	9
2.4 Synen på lärande.....	12
2.5 Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård.....	12
2.6 Mångsidig kompetens	13
Förmåga att tänka och lära sig	14
Kulturell och kommunikativ kompetens.....	14
Vardagskompetens.....	15
Multilitteracitet	17
Digital kompetens	17
Förmåga att delta och påverka	18
3. Verksamhetskulturen	19
En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen	20
En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation	20
Delaktighet, likabehandling och jämställdhet.....	21
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet.....	23
Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil	23
3.1 Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken.....	26
3.2 Samarbete inom småbarnspedagogiken.....	28
Samarbete med vårdnadshavarna	28
Samarbete med olika aktörer	29
Informationsöverföring mellan aktörerna	31
4. Pedagogisk verksamhet och arbetssätten	32
4.1 Pedagogisk dokumentation.....	32
4.2 Mångsidiga arbetssätt	34
4.3 Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande	35
4.4 Lärområden	37
Mina många uttrycksformer	40
Jag och vår gemenskap	41
Jag utforskar min omgivning.....	43
Jag växer, rör på mig och utvecklas	45
4.5 Preciseringar gällande språk och kultur	48

5. STÖD FÖR BARNETS UTVECKLING OCH LÄRANDE	51
6. Utvärdering och utveckling av verksamheten.....	62
6.1 Växelverkan mellan personalen och barnen.....	63
6.2 Planering, dokumentering, utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten.....	63
6.3.De pedagogiska lärmiljöerna	65
6.4 Ledningsarbetet på den pedagogiska verksamhetens nivå.....	65
6.5 Samspelet mellan barnen och atmosfären i gruppen	66
6.6 Interaktionen mellan de anställda och mångprofessionellt samarbete	67
6.7 Interaktionen mellan personalen och vårdnadshavarna.....	68
6.8 Vasu-tassen	68
6.9 Årsklockan i planen för småbarnspedagogik	69
.....	69

1. EN ÖVERBLICK TILL SIBBOS PLAN FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK

”Det finns bara två bestående gåvor vi kan skänka våra barn.
Den ena är rötter, den andra vingar!”
Hodding Carter

Utbildningsstyrelsen fattar beslut om grunderna för planen för småbarnspedagogik. På basis av dessa har man i Sibbo utarbetat en kommunspecifik plan för småbarnspedagogik, som binder samtliga aktörer som erbjuder kommunal småbarnspedagogik. Planen har godkänts både på finska och på svenska. Den omfattar daghemsverksamheten, familjedagvården, verksamheten inom den öppna småbarnspedagogiken samt skiftesvården.

Med hjälp av småbarnspedagogikens verksamhetsformer och anordnare bygger man tillsammans både fostringsgemenskapen för barnfamiljer i Sibbo och nätverk mellan olika aktörer. Vid utarbetandet av Sibbos plan för småbarnspedagogik har man beaktat alla existerande planer, såsom den lokala planen för förskoleundervisning, de gemensamma anvisningarna för inledande av dagvård samt anvisningarna och blanketterna för specialsmåbarnspedagogik. Förändringar i barnens uppväxtmiljö och småbarnspedagogikens verksamhetsmiljö lägger vikt på att öka barnens delaktighet inte bara i den egna barngruppen men också som en kommuninvånare i Sibbo.

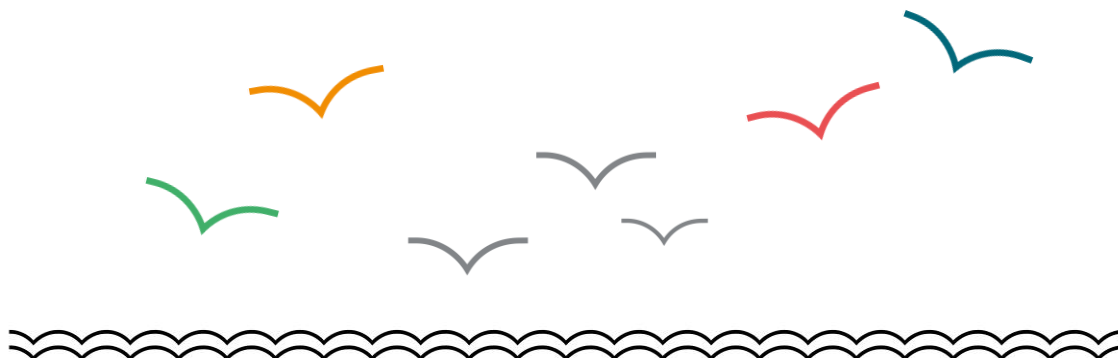
Syftet med Sibbos plan för småbarnspedagogik är att göra grunderna i den nationella planen för småbarnspedagogik mer konkreta. Indrag i texten har märkts med färgbalkar. Dessa textdelar berättar om lokala riktlinjer som tillämpas i Sibbo till skillnad från nationella dokument. Sibbos plan för småbarnspedagogik fungerar som ett grunddokument som styr vardagen inom småbarnspedagogiken och främjar genomförandet av småbarnspedagogik på ett enhetligt sätt i hela kommunen. Planen för småbarnspedagogik (vasu) styr bl.a. den pedagogiska verksamheten som genomförs inom småbarnspedagogiken samt planeringen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten.

Aktörerna som erbjuder privat verksamhet ansvarar själva för att de förpliktande nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik beaktas i verksamheten. Skyldigheten att utarbeta en lokal plan för småbarnspedagogik gäller också privat småbarnspedagogik som övervakas av kommunen. Servicesedeldaghem verksamma i kommunen följer Sibbos plan för småbarnspedagogik.

Med detta dokument styr vi småbarnspedagogiken i Sibbo med stort hjärta!

Sibbo den 14 juni 2022

Mervi Keski-Oja, chef för småbarnspedagogik
Annette Lagerstam, servicechef inom småbarnspedagogik

1.1 Barnets plan för småbarnspedagogik

Ett barn som deltar i småbarnspedagogisk verksamhet har enligt lagen om småbarnspedagogik rätt till systematisk och målinriktad fostran, undervisning och vård. För att uppfylla detta ska en plan för småbarnspedagogik utarbetas för varje barn på ett daghem eller i familjedagvård.

De mål som anges i barnets plan för småbarnspedagogik ska ställas upp för personalens pedagogiska verksamhet. De ska beskriva hur man med den pedagogiska verksamheten och lärmiljöerna stöder barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Då målen ställs upp ska man också beakta vårdnadshavarens och eventuella andra sakkunnigas syn på barnets välbefinnande, utveckling och lärande, och på stödbehoven. Då barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas beskriver man barnets kunnande, styrkor, intresseområden och individuella behov. Det är viktigt att vårdnadshavarens och personalens iakttagelser och uppfattningar om barnets utveckling och lärande samt förmåga att fungera i grupp beaktas i barnets plan.

Barnets plan för småbarnspedagogik är ett verktyg för att planera och utvärdera verksamheten. Målen som beskrivs i barnens planer ska beaktas då verksamheten i barngruppen planeras och genomförs samt då lärmiljöerna och verksamhetskulturen utvecklas.

Fostrarens löfte till barnet:

Jag lovar uppmuntra och berömma dig samt hjälpa dig att identifiera dina egna styrkor. Jag påminner dig också om de gånger du lyckats med något!

Utarbetandet av barnets plan för småbarnspedagogik är en process som inleds när barnet börjar i småbarnspedagogiken och tar slut när barnet börjar i skolan. De pedagogiska mål som beskrivs i barnens planer för småbarnspedagogik ska beaktas då verksamheten i barngruppen planeras. Verksamheten och barnets plan för småbarnspedagogik utvärderas regelbundet i relation till målen. Planen för småbarnspedagogik utarbetas och verksamheten observeras, dokumenteras och utvärderas samt barnens intressen och behov identifieras i samarbete med hela den mångprofessionella fostrargruppen som arbetar med barnet. Personalen och övriga samarbetspartner som deltar i barnets vård samt barnets vårdnadshavare har en viktig roll i främjandet av barnets välbefinnande och genomförandet av målinriktad verksamhet.

I barnets plan för småbarnspedagogik ska man ange barnets eventuella stöd för utveckling, lärande och välbefinnande, hur stödet ska genomföras samt hur stödets effekt och genomförandet av stödåtgärderna ska utvärderas. Om barnet har en långvarig sjukdom som kräver läkemedelsbehandling på daghemmet eller i familjedagvården ska man inom hälsovårdstjänsterna göra upp en plan för läkemedelsbehandling för barnet. Till den del som uppgifterna i planen för läkemedelsbehandling är nödvändiga för att ordna barnets småbarnspedagogik ska de antecknas även i barnets plan för småbarnspedagogik.

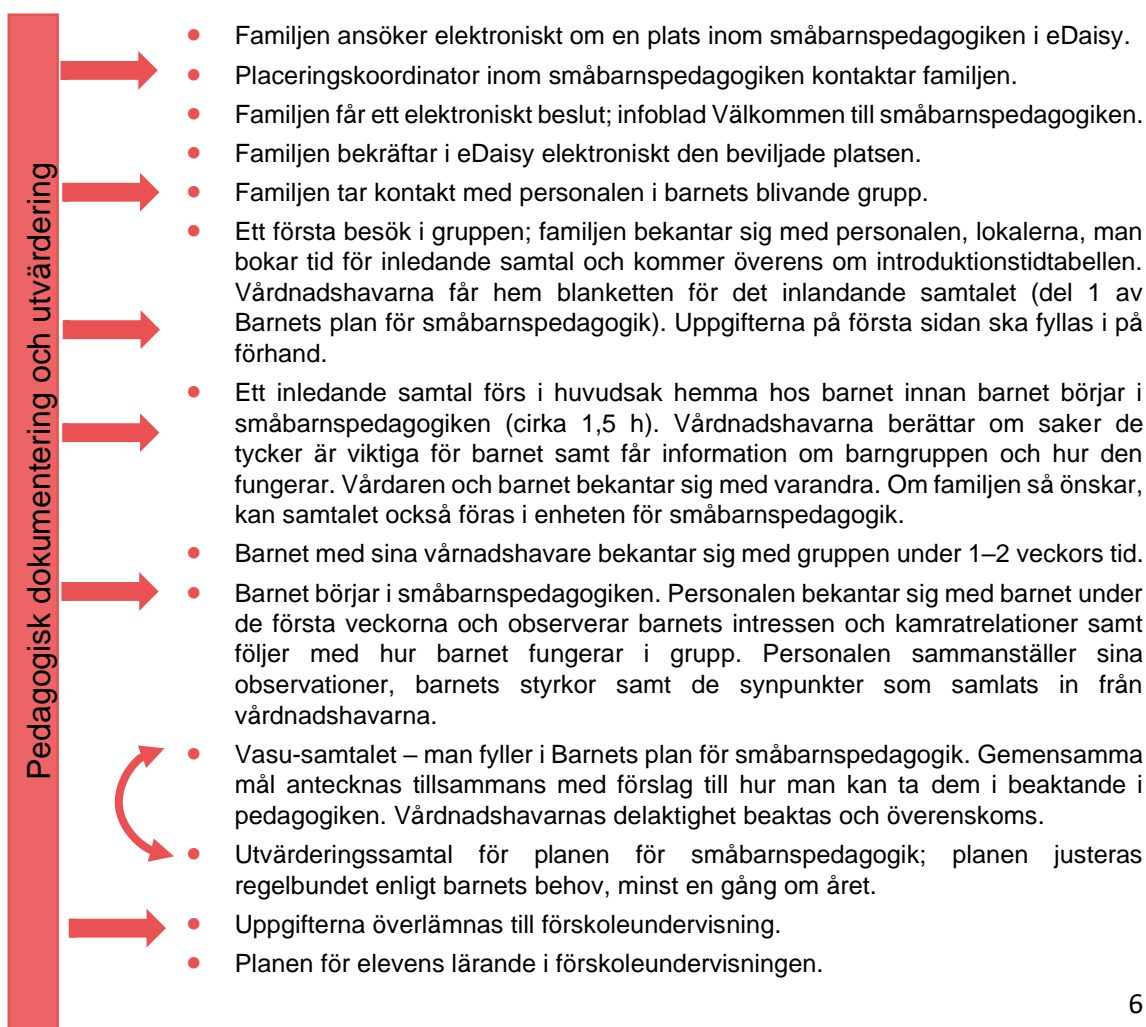
En individuell plan för småbarnspedagogik görs även för barn i familjedagvård eller öppen småbarnspedagogik. Inom familjedagvård utarbetas planen i samarbete med vårdnadshavarna, familjedagvårdare samt vid behov chefen för familjedagvård och specialläraren inom småbarnspedagogik. För barn i förskoleundervisning utarbetas skilt en plan för elevens lärande i förskola. Därtill ser man till att de mål som fastställs i lagen dokumenteras även för den kompletterande småbarnspedagogikens del.

Barnets plan för småbarnspedagogik är i sin helhet sekretessbelagd. Enligt lagen om småbarnspedagogik har de personer som ansvarar för barnets småbarnspedagogik och de personer som deltar i bedömningen av stödbehovet, stödåtgärderna eller deras genomförande trots sekretessbestämmelserna rätt att av varandra få och att till varandra och till dem som ordnar eller tillhandahåller småbarnspedagogik lämna sådana uppgifter om barnet som är nödvändiga för att anordna och tillhandahålla småbarnspedagogik och för att bedöma stödet. Syftet med informationsöverföringen är att trygga att småbarnspedagogiken genomförs utgående från barnets bästa. Bestämmelserna om att få och lämna ut uppgifter gäller också situationer när barnet övergår från småbarnspedagogik som ordnas av en kommun eller privat serviceproducent till småbarnspedagogik som ordnas av en annan kommun eller privat serviceproducent eller då barnet övergår från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen.

Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU: I enlighet med indikator nummer 22 som beskriver strukturella kvalitetsfaktorer planerar och förverkligar personalen tillsammans med vårdnadshavarna fungerande praxis som tillämpas när barnen övergår från vården i hemmet till småbarnspedagogiken, och förfarandena stöder barnens trygghetskänsla och lärande.

I Sibbo tillämpas en enhetlig modell för inledandet av småbarnspedagogiken, vars syfte är att skapa en så smidig inledning till småbarnspedagogik som möjligt, både för barnet själv, för familjen och för fostrarna. Att barnet känner sig trygg skapar goda förutsättningar för lärandet när barnet övergår från hemmet till småbarnspedagogiken. Varje barns och familjs individuella behov går igenom i ett inledande samtal, som i regel ordnas hemma hos barnet under ett så kallat introduktionsbesök. Introduktionsperioden samt praxis i anknytning till inledandet planeras och genomförs i samarbete med vårdnadshavarna.

1.2 Barnets vasu-stig från hemmet till skolan

2. SMÅBARNSPEDAGOGIKENS UPPDRAG OCH ALLMÄNNA MÅL

Småbarnspedagogikens uppdrag är att i samarbete med vårdnadshavarna främja barnens helhetsmässiga uppväxt, utveckling och lärande. Småbarnspedagogiken ska främja jämlikhet och likabehandling mellan barnen och förebygga marginalisering. De kunskaper och färdigheter som barnen tillägnat sig i den småbarnspedagogiska verksamheten stärker deras delaktighet och aktiva deltagande i samhället. Småbarnspedagogiken stödjer också vårdnadshavarna i det fostrande arbetet och möjliggör att de kan delta i arbetslivet eller studier.

Enligt lagen är småbarnspedagogikens uppgift att:

- ❖ hos varje barn främja en helhetsmässig uppväxt, utveckling, hälsa och ett helhetsmässigt välbefinnande i enlighet med barnets ålder och utveckling
- ❖ stödja barnets förutsättningar för lärande och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet i enlighet med inkluderande principer
- ❖ ordna mångsidig pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i barns lek, rörelse, konst och kulturtradition samt ge barnet möjligheter till positiva upplevelser av lärande
- ❖ säkerställa en småbarnspedagogisk miljö som är utvecklande, främjar lärande och är hälsosam och trygg
- ❖ trygga ett verksamhets sätt som respekterar barnet och så bestående förhållanden som möjligt för växelverkan mellan barnet och personalen inom småbarnspedagogiken
- ❖ erbjuda alla barn likvärdiga möjligheter till småbarnspedagogik, främja likabehandling och jämställdhet samt ge färdigheter att förstå och respektera den allmänna kulturtraditionen samt vars och ens språkliga, kulturella, religiösa och livsåskådningsmässiga bakgrund
- ❖ identifiera barnets individuella behov av stöd och, när det uppkommit behov av stöd, ordna ett ändamålsenligt stöd inom småbarnspedagogiken, vid behov i form av mångprofessionellt samarbete
- ❖ utveckla barnets förmåga till samverkan och växelverkan, främja barnets förmåga att delta i kamratgruppen samt vägleda barnet mot ett etiskt ansvarstagande och hållbart handlings sätt, respekt för andra människor och samhällsmedlemskap
- ❖ säkerställa barnets möjligheter att få delta i och påverka sådana angelägenheter som berör barnet självt
- ❖ i samverkan med barnet och dess föräldrar eller andra vårdnadshavare främja en harmonisk utveckling hos barnet och dess holistiska välbefinnande samt stödja barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare i fostringsarbetet.

2.1 Verksamhetsformer inom småbarnspedagogiken i Sibbo

I Sibbo erbjuds familjerna mångsidiga alternativ för småbarnspedagogik både på finska och på svenska. Varje familj kan önska den för familjen lämpligaste formen av småbarnspedagogik, till exempel ett kommunalt daghem eller en familjedagvårdare, skiftesvård, verksamhet inom den öppna småbarnspedagogiken, småbarnspedagogik som produceras som köptjänst eller med servicesedel eller privat dagvård. I tillägg till dessa ordnar även församlingarna och olika föreningar klubb- och lekverksamhet.

Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU: I enlighet med indikator nummer 17 som beskriver strukturella kvalitetsfaktorer ska anordnaren av småbarnspedagogik informera vårdnadshavarna om olika verksamhetsformers särdrag och uppdrag samt säkerställa barnens lika rätt och möjligheter att delta i småbarnspedagogiken.

I Sibbo satsar vi på rådgivning redan när familjen ansöker om en plats inom småbarnspedagogiken. Placeringskoordinatoren tar personligt kontakt med varje familj. Tillsammans med vårdnadshavaren ska man diskutera vilken verksamhetsform och vilken omfattning som gynnar barnet och svarar mot barnets behov. Målet är att småbarnspedagogiken ordnas nära familjen och vårdtiderna motsvarar familjens behov. Ett barn i förskoleundervisning har möjlighet att delta i småbarnspedagogiken på det sätt som förutsätts i lagen. Familjen får rådgivning och handledning också när barnet redan är inom småbarnspedagogiken.

Verksamheten i både den kommunala och den privata småbarnspedagogiken övervakas. Privata serviceproducenter övervakas med t.ex. kontrollbesök två gånger om året. Under kontrollbesöket använder man KUUMA-kommunernas gemensamma Handbok för handledning, rådgivning och kontroll av privat småbarnspedagogik. Aktörerna som erbjuder privat verksamhet ansvarar själva för att de förpliktande nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik beaktas i verksamheten. Personalen i privata daghem erbjuds möjlighet att delta i utbildningar och utvecklingstillfällen som ordnas av kommunens Tjänster för småbarnspedagogik.

KOMMUNALA VERKSAMHETSFORMER I SIBBO

Alla verksamhetsformer styrs av samma riksomfattande grunder för planen för småbarnspedagogik samt av den lokala planen för småbarnspedagogik, värdegrunden och synen på lärande.

DAGHEM	FAMILJE-DAGVÅRD	ÖPPEN SMÅBARNSPEDAGOGIK	SPRÅKBAD	SKIFTESVÅRD
<p>Småbarnspedagogiken i daghem är den vanligaste verksamhetsformen. Det finns olika sätt att bilda barngrupper, t.ex. med hänsyn till barnens ålder, syskonrelationer eller behov av stöd. Målet är att ha pedagogiskt ändamålsändliga grupper som grundas med beaktande av bestämmelser om personaldimensionering och gruppernas maximistorlek. En lärare inom småbarnspedagogik ansvarar för planering och organisering av den pedagogiska verksamheten.</p>	<p>Familjedagvård ordnas i familjedagvårdarens eget hem. I sitt eget hem ansvarar familjedagvårdaren för gruppens verksamhet och den pedagogiska verksamheten baserar sig på vardagssituationer och barnets lärande i dessa. Chef för familjedagvården leder pedagogik och verksamhet för att stöda familjedagvårdaren i planering och förverkligande av familjedagvården.</p>	<p>Med öppna småbarnspedagogikens utbud vill vi svara på de olika behov och önskemål familjer som vårdar sina barn hemma har. Med det vill vi stöda såväl barnets som hela familjens välmående. Verksamheten är tvåspråkig. Den öppna småbarnspedagogiken erbjuder klubbverksamhet för 2–5-åringar i hemvård. Professionella inom småbarnspedagogik ansvarar för verksamheten. Inom den öppna småbarnspedagogiken är verktygen för att utveckla och utvärdera verksamheten desamma som inom den övriga småbarnspedagogiken.</p>	<p>Språkbud är småbarnspedagogik, i vilken vård och fostran av barn i finskspråkiga familjer sker konsekvent på svenska. Verksamheten har samma mål och följer samma principer som i övriga daghem. Småbarnspedagogik och förskoleundervisning ordnas som språkbud för 4–6-åriga barn med finska som modersmål. Den konsekventa språkbudsstigen i Sibbo fortsätter fram till slutet av åk 6. Därefter fortsätter eleverna i språkbud på högstadiet där undervisning ordnas på finska och svenska.</p>	<p>Skiftesvård ordnas i behövlig utsträckning för barn som behöver detta på grund av vårdnadshavarens arbete eller studier. Skiftesvård kan ordnas på kvällstid, veckoslut och nattetid. Barns deltagande i småbarnspedagogik i form av skiftesvård är ofta oregelbundet. Det här beaktas i planeringen och genomförandet av den pedagogiska verksamheten.</p>

För familjedagvårdare utses så kallade samarbetsdaghjem, i vilka barnen i familjedagvård tillfälligt kan vårdas vid behov. Daghemmen väljs så att de ligger så nära familjedagvårdsplatsen som möjligt, så att resan inte orsakar problem för samarbetet med barnens vårdnadshavare. Under de dagar när familjedagvårdaren av någon orsak inte har barn att vårda i det egna hemmet kan vårdaren arbeta i samarbetsdaghemmet (vid behov också någon annanstans). Familjedagvårdarna samarbetar med varandra i möten som leds av chefen för familjedagvård. I möten diskuterar man pedagogiska och professionella frågor samt får vägledning och information av chefen.

2.2 Småbarnspedagogiken som en del av barnets uppväxt och lärtig

Småbarnspedagogiken är en viktig del av barnets uppväxt och lärtig. Småbarnspedagogiken lägger grunden för ett livslångt lärande. Barnet har med sig sina tidigare erfarenheter, där kommunikationen och den emotionella anknytningen mellan barnet och vårdnadshavaren är av central betydelse. Personalens uppgift är att skapa en förtroendefull relation till barnet. Samarbetet mellan personalen och vårdnadshavarna skapar kontinuitet och trygghet i barnens liv.

Småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, som är en del av småbarnspedagogiken, och den grundläggande utbildningen ska med tanke på barnets utveckling och lärande bilda en konsekvent och kontinuerlig helhet som lägger grunden för ett livslångt lärande.

2.3 Börja din dag på skogsstigen – värdegrunden och särdragen i Sibbo

Värdegrunden i grunderna för planen för småbarnspedagogik baserar sig på de allmänna principerna i FN:s konvention om barnets rättigheter, lagen om småbarnspedagogik och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Principerna omfattar inklusion och att barnets bästa kommer i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas jämlikt och likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras.

I grunderna för planen för småbarnspedagogik fastställer man följande värden:

- **Barndomens egenvärde**
Småbarnspedagogiken har som uppdrag att skydda och främja barnens rätt till en god och trygg barndom. Småbarnspedagogiken bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp.
- **Att växa som människa**
Småbarnspedagogiken bygger på respekt för livet, de mänskliga rättigheterna samt människolivets okränkbarhet och en hållbar livsstil. Personalen ska stödja barnens utveckling till humana människor som strävar efter sanning, godhet och skönhet samt rättvisa och fred. Småbarnspedagogiken värdesätter bildning. Det synliggörs i det sätt på vilket var och en ser på sig själv, på andra människor, på sin omgivning och på kunskap samt i sättet och viljan att göra rätt. Personalen ska vägleda barnen att handla i enlighet med värdegrunden och att diskutera värderingar och ideal. Ingen form av mobbning, rasism eller våld ska accepteras.
- **Barnets rättigheter**
Barnen har rätt att uttrycka sig, sina tankar och åsikter samt bli förstådda utgående från sina egna förutsättningar att kommunicera och uttrycka sig. Alla barn har rätt till god undervisning, omsorg och uppmuntrande respons. Barnen har rätt att leka, lära sig genom lek, glädjas över sitt lärande och bilda sig en uppfattning om sig själva, sina identiteter och världen utifrån sina egna perspektiv. Barnen har rätt till social gemenskap och att vara en del av en grupp. Barnet har rätt att i

småbarnspedagogiken få tillräckligt stöd och i rätt tid. Barnen har rätt att få mångsidig information, hantera känslor och konflikter samt pröva på och lära sig nya saker.

- **Likabehandling, jämlikhet och mångfald**
Småbarnspedagogiken främjar det finländska samhällets demokratiska värderingar så som likvärdighet, jämlikhet och mångfald. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person. Personalen ska skapa en atmosfär som respekterar mångfald. Småbarnspedagogiken bygger på ett mångskiftande kulturarv som fortsätter att formas genom samverkan mellan barnen, deras vårdnadshavare och personalen.
- **Mångfald av familjer**
En professionell, öppen och respektfull inställning till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran skapar förutsättningar för ett bra fostringssamarbete. Barnens familjeidentitet och familjerelationer stöds så att varje barn får känna att den egna familjen är värdefull.
- **Hälsosam och hållbar livsstil**
Småbarnspedagogiken har som uppdrag att vägleda barnen att tillägna sig hälsosamma levnadsvanor. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina emotionella färdigheter och sitt estetiska tänkande. I småbarnspedagogiken ska man följa principerna om hållbar livsstil och beakta dess olika dimensioner: den sociala, den kulturella, den ekonomiska och den ekologiska dimensionen. Småbarnspedagogiken ska lägga grunden för ekosocial bildning, så att människan förstår att den ekologiska hållbarheten är en förutsättning för social hållbarhet och mänskliga rättigheter.

Inom småbarnspedagogiken i Sibbo betonar man utöver ovan nämnda riksomfattande värdegrund även följande värden som personalen anser som viktiga:

- ✓ **En unik skatt** – varje barn är viktigt. Vi gör det möjligt för barnen att känna sig trygga och uppskattade. Barnet får känna sig välkommet och omtyckt. De vuxna sätter sig in i barnens situation och begrundar vardagen med barnens ögon.
- ✓ **Tid för en tusenfald av tankar** – vardagen byggs så att de vuxna har tid att bemöta barnen och förundras över världen tillsammans med dem.
- ✓ **Som individ i en gemenskap** – barnen fostras från början till att uppskatta varandra, vi bygger medvetet positiv samhörighet över språkliga och kulturella gränser. I enlighet med inkluderande principer skapar man likvärdiga möjligheter för barnen att fungera i grupp, där varje barn uppmärksammas individuellt som medlemmar av gruppen.
- ✓ **Barnens lek som utgångspunkt** – leken är betydelsefull för lärandet hos barn i småbarnsåldern. Leken motiverar och ger barnet glädje samtidigt som den bidrar till att barnet lär sig många nya färdigheter och tillägnar sig kunskap. Vuxna förstår lekens egenvärde och lekens pedagogiska betydelse för barnets lärande samt för barnets helhetsmässiga välbefinnande.

Sibbos styrkor är fridfullhet, utveckling, gemensamma aktiviteter, grönhhet, vargen samt välbefinnandet. Kommunfullmäktige har godkänt ovan nämnda egenskaper i Varumärkesguiden 2018, och de beskrivs enligt följande:

FRIDFULLHET

Idyllisk fridfullhet.
I Sibbo kommer du bort från stadens
oljud och damm.

UTVECKLING

Stöd i växandet.
Sibbo är en barnvänlig och
företagsvänlig, växande kommun.

GEMENSAMMA
AKTIVITETER

Hemtrevlig bystämning.
Vänliga människor och
gemensamma mål.
Här skapas berättelser.

GRÖNHET

Sibbo är ett trädgårdsland nära staden.
Här är gott att slå rot.
Ett stenkast från den pulserande staden
hittar du skog, hav, klippor,
betesmarker – frisk luft.

VARGEN

Stark men ofarlig.
Sibboborna är flockdjur men också
starka individer.
Här är man stolt över de egna.

VÄLBEFINNANDE

Börja din dag på skogsstigen.
Massor av motionsstigar längs vilka du
hittar blåbären till din gröt och
sinnnesfriden till din dag.

2.4 Synen på lärande

Grunderna för planen för småbarnspedagogik bygger på en syn på lärande, enligt vilken barnen växer, utvecklas och lär sig genom att kommunicera med andra människor och den närmaste omgivningen. Synen på lärande utgår från uppfattningen om barnet som en aktiv aktör. Barn är nyfikna till sin natur och de vill lära sig nytt, repetera och upprepa. Lärande är en helhetsbetonad process och sker överallt. Lärande inbegriper kunskaper, färdigheter, handlingar, känslor, sinnesförnimmelser, fysiska upplevelser och tankar. Barnen lär sig bland annat genom att iakttä och observera sin omgivning och genom att ta efter andras beteende. Barnen lär sig också genom att leka, röra på sig, utforska, utföra små uppgifter, uttrycka sig själv och genom skapande verksamhet. Leken är betydelsefullt för barnets lärande. Leken motiverar och ger barnet glädje samtidigt som den bidrar till att barnet lär sig många nya färdigheter och tillägnar sig kunskap.

Utgångspunkten för lärandet i småbarnspedagogiken är barnets tidigare erfarenheter, intressen och kunskaper. Det är viktigt att det som barnen ska lära sig har anknytning till barnens växande färdigheter, erfarenhetsvärld och kulturella bakgrund. Barn lär sig bäst då de mår bra och känner sig trygga. Positiva känsloupplevelser och kommunikation med andra främjar lärandet. Barngruppen och känslan av att ingå i en gemenskap är av central betydelse för barnets lärande och delaktighet. Barnen ska få handledning och stöd i sitt lärande. En målinriktad, lagom utmanande verksamhet som intresserar barnen inspirerar dem att lära sig mer. Varje barn ska få uppleva och känna glädje över att lyckas och lära sig och över sig själv som en lärande individ.

Leken är betydelsefull för lärandet hos barn i småbarnsåldern. Leken motiverar och ger barnet glädje samtidigt som den bidrar till att barnet lär sig många nya färdigheter och tillägnar sig kunskap. I småbarnspedagogiken ska lekens egenvärde för barnet och lekens pedagogiska betydelse för barnets lärande samt för barnets helhetsmässiga utveckling och välbefinnande uppmärksammas.

2.5 Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård

Småbarnspedagogiken genomförs i samspel mellan personalen, barnen och omgivningen, där fostran, undervisning och vård bildar en enhetlig helhet. Dessa tre dimensioner kan granskas som separata begrepp men i den praktiska verksamheten hänger de ihop. Detta gör det möjligt att utgå från ett helhetsperspektiv för att främja barnets växande, utveckling och lärande. Fostran, undervisning och vård betonas på olika sätt i verksamheten för barn i olika åldrar och i de olika verksamhetsformerna av småbarnspedagogik.

Fostran är verksamhet genom vilken kulturella värderingar, seder och normer förmedlas, formas och förnyas. Målet med fostran är att för sin del föra kulturarvet, viktiga värderingar och traditioner vidare till nästa generation. Barnen ska handledas att forma sina egna åsikter och förhålla sig kritiskt till rådande tanke- och handlingsmönster samt att handla etiskt hållbart. Fostransuppdraget är att medvetet handleda barnen att forma sina individuella identiteter så att de lär sig förstå hur deras handlingar påverkar andra människor och sin omgivning. Barnens utveckling ska stödjas så att de lär sig agera och använda sina kunskaper även till förmån för andra.

Undervisningen grundar sig på synen på lärande som har definierats i grunderna för planen för småbarnspedagogik. Undervisningen ska främja barnens lärande och hjälpa dem att bilda sig en uppfattning om sig själva, andra människor och den omgivande världen. I småbarnspedagogiken ska barnen inspireras och motiveras att lära sig nytt samt handledas att använda olika sätt att lära sig. Undervisningen ska stödja och utnyttja barnens naturliga nyfikenhet och lust att upptäcka. Barnens ökande kunskaper, intressen och styrkor samt barnens individuella behov av stöd ska beaktas i undervisningen. Därutöver utgår undervisningen från målen för lärmiljöer, mångsidig kompetens och pedagogisk verksamhet och stöd för barnet.

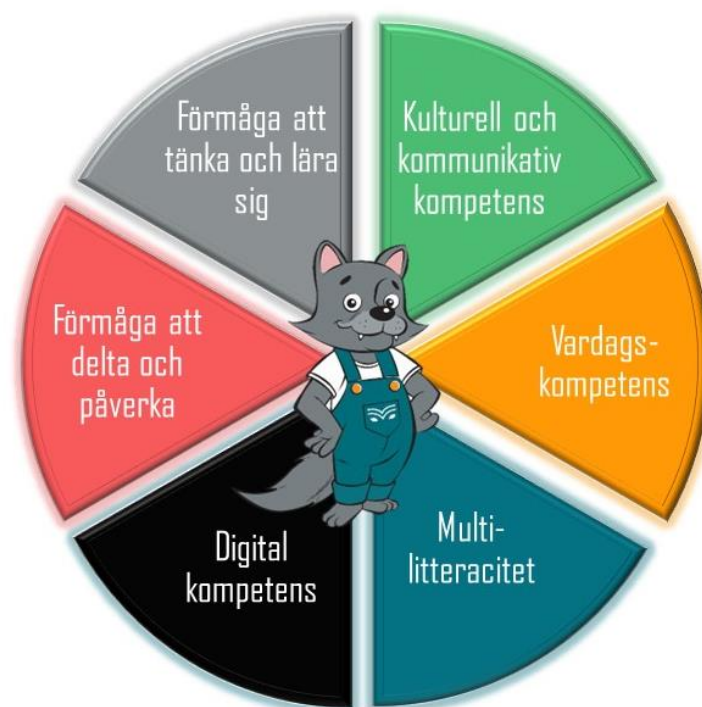
Vård innebär att tillgodose fysiska grundbehov och emotionell omsorg om barnet. Målet är att barnet får känna sig uppskattat, förstått och får känna gemenskap med andra människor. Ömsesidiga och respektfulla relationer och positiv beröring och närhet utgör grunden för god vård och omsorg. Dagligen återkommande situationer, till exempel måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien, utgör en viktig del av barnets dag och en del av den pedagogiska verksamheten. Vårdsituationer inom småbarnspedagogiken är alltid samtidigt också fostran och undervisning, där barnen till exempel lär sig att kommunicera med andra, ta hand om sig själva, gestalta tid och tillägna sig goda vanor.

2.6 Mångsidig kompetens

Inom småbarnspedagogiken skapas en grund för barnens mångsidiga kompetens. Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter och att agera på det sätt som situationen kräver. Barnens värderingar, attityder och vilja att agera påverkar barnens sätt att tillämpa sina kunskaper och färdigheter. Behovet av mångsidig kompetens uppstår ur de förändringar som sker i den omgivande världen. Att växa som människa, att studera och arbeta samt att fungera som samhällsmedborgare förutsätter både nu och i framtiden kompetenser som överskrider och förenar olika kunskaps- och färdighetsområden. Utvecklingen av mångsidig kompetens bidrar till att barnen växer som individer och som medlemmar i sin grupp. Utvecklingen av mångsidig kompetens börjar i den tidiga barndomen och fortgår hela livet. Målen för mångsidig kompetens löper som en röd tråd genom grunderna för planen för småbarnspedagogik till läroplansgrunderna för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.

En kvalitativ pedagogisk verksamhet stärker barnens mångsidiga kompetens. Utvecklingen av mångsidig kompetens påverkas av verksamhetskulturen, hur lärmiljöerna används och hur barnens välbefinnande och lärande stöds inom småbarnspedagogiken. Målen för mångsidig kompetens ska beaktas vid utvecklandet av verksamhetskulturen och lärmiljöerna samt inom fostran, undervisning och vård.

I grunderna för planen för småbarnspedagogik beskrivs sex delområden inom mångsidig kompetens som överlappar varandra:

Förmåga att tänka och lära sig

Förmågan att tänka och lära sig utvecklas i kommunikation med andra människor och omgivningen och skapar förutsättningar för utvecklingen av andra kompetenser och livslångt lärande. Den småbarnspedagogiska verksamheten ska lägga grunden för ett kreativt och kritiskt tänkande som är en förutsättning för att söka och strukturera information och skapa ny kunskap. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja barnens förmåga att tänka och lära sig.

Barnens förmåga att tänka och lära sig utvecklas med hjälp av mångsidiga och meningsfulla upplevelser. Det ska finnas utrymme för att förundras och göra upptäckter samt känna glädje i lärandet. I leken har barnen möjlighet att använda sin fantasi och sin kreativitet, tillsammans pröva sina idéer och utforska världen. Barnens förmåga att strukturera, benämna och beskriva omgivningen och dess fenomen ska stödjas enligt deras ålder och utveckling. Barnen ska uppmuntras att ställa frågor och ifrågasätta. Barnen och de vuxna gläder sig över framgångar tillsammans och barnen lär sig att uppmuntra varandra. Barnen uppmuntras att vara ihärdiga och att inte låta sig nedslås av misslyckanden och att hitta lösningar i olika situationer. Barnen ska handledas att vara uppmärksamma också under längre tider. En tillräcklig fysisk aktivitet dagligen stödjer barnens förmåga att tänka och lära sig. Den pedagogiska dokumentationen av verksamheten och gemensamma reflektioner hjälper barnen att iaktta sitt lärande och känna igen sina styrkor. På så sätt stärks barnens tilltro till sina egna förmågor.

En handledande växelverkan utgör en viktig del av barnets lärande. Barnen uppmuntras till att själva pröva och göra saker enligt sina färdigheter. Regler och begränsningar skapas inte i anknytning till barnets ålder, utan i enlighet med barnets färdigheter och utveckling. De vuxna undersöker saker tillsammans med barnen dagligen i vardagliga situationer så att tid ges för barnets frågor, insikter och lärande. Det finns inga färdiga svar – rum ges för barnens eget tänkande och beslutsfattande. Det här kräver att de vuxna är kreativa och har fantasi samt att de vågar kasta sig in i barnets värld. De vuxna ansvarar för att varje barn får sin röst hörd och att barnens idéer verkligen förverkligas. Då barnens idéer förverkligas på ett synligt sätt, till exempel genom dokumentering, känner barnen att de är viktiga och får en erfarenhet av att kunna påverka verksamhetens innehåll. Att beakta och observera varje barn samt att få dess röst hörd förutsätter mycket verksamhet i smågrupper.

Kulturell och kommunikativ kompetens

Barnen växer i en värld som kännetecknas av kulturell, språklig och åskådningmässig mångfald, vilket ger de sociala färdigheterna, kommunikationsfärdigheterna och den kulturella kompetensen ökad betydelse. Kulturell och kommunikativ kompetens kännetecknas av förmåga att lyssna, identifiera och förstå olika synsätt samt förmåga att reflektera över sina egna värderingar och attityder. Att kunna kommunicera, uttrycka sig och förstå andra har stor betydelse för människans identitet, funktionsförmåga och välbefinnande. En fungerande kommunikation med människor som har en annan kulturell och åskådningmässig bakgrund förutsätter att man förstår och uppskattar sin egen och andras kulturella och åskådningmässiga bakgrund. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att främja barnens kulturella och kommunikativa kompetens.

Barnen ska uppmuntras att bekanta sig med andra människor, språk och kulturer. Personalens sätt att bemöta olika människor på ett positivt sätt och deras positiva inställning till en mångfald av språk, kulturer och åskådningar fungerar som modell för barnen. Personalen ska handleda barnen att vara vänliga och att uppföra sig väl mot andra. En verksamhet som baserar sig på samarbete skapar möjligheter att öva sig i att kommunicera och uttrycka sig i olika situationer och med olika människor. Personalen ska tillsammans med barnen öva att sätta sig in i andras situationer, lära sig att granska företeelser ur olika perspektiv samt att lösa konfliktsituationer på ett konstruktivt sätt. På så sätt stärks barnens sociala färdigheter. Barnen ska få stöd i att forma sina kulturella identiteter. De upplevelser av och kunskaper om kulturarvet som barnet får i småbarnspedagogiken stärker barnets förmåga att tillägna sig, använda och förändra kulturen. Till exempel lekar, måltider och fester ger goda möjligheter att dela erfarenheter om olika traditioner och vanor. Barnen ska stödjas i att utveckla en positiv inställning till mångfald.

Traditionerna i Sibbo och det finländska kulturarvet är viktiga inom småbarnspedagogiken. Vi kan uppmärksamma våra båda nationalspråk samt ursprungsbefolkningen exempelvis i samband med Kalevaladagen, svenska dagen och samernas nationaldag. Då bekantar vi oss med olika kulturer genom sagor, berättelser, lekar, festtraditioner, matvanor o.s.v. De upplevelser av och kunskaper om kulturarvet som barnet får i småbarnspedagogiken stärker barnets positiva inställning till en mångfacetterad miljö/värld. Eftersom Sibbo är en tvåspråkig kommun där både finskan och svenskan är synliga i vardagen värnar vi också inom småbarnspedagogiken om traditionerna inom de båda språkgrupperna.

Vardagskompetens

Alla behöver kunna ta hand om sig själva samt värna om sin hälsa och trygghet. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stärka färdigheter som hör samman med barnens välbefinnande, säkerhet och trygghet samt att handleda dem att göra val som överensstämmer med en hållbar livsstil. Småbarnspedagogiken ska också stödja barnen att förhålla sig positivt till framtiden.

Barnen ska stödjas att gradvis bli mera självständiga. Barnen ska få hjälp och de ska uppmuntras att be om hjälp vid behov. Barnen ska få träna olika färdigheter, till exempel att klä på sig, äta och sköta sin personliga hygien och ta hand om sina egna saker. Barnen ska vägledas att handla ansvarsfullt och tryggt i lärmiljöerna samt i naturen och i trafiken. Personalen ska tillsammans med barnen diskutera frågor som främjar deras välbefinnande, till exempel betydelsen av vila, kost, fysisk aktivitet och psykisk hälsa. Barnen ska få hjälp i att uttrycka och reglera sina känslor. Barnens emotionella färdigheter stärks när barnen får lära sig att upptäcka, förstå och sätta ord på känslor. Barnen ska också få handledning i att respektera sin egen och andras kroppsliga integritet.

Pedagogiskt målinriktade dagliga situationer

NCU: I enlighet med indikator nummer 11 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer genomförs måltider, vilostunder, på- och avklädning samt andra basaktiviteter så att de är pedagogiskt målinriktade.

Utevistelse och motion är aktiviteter som hör till de viktigaste i Sibbos plan för småbarnspedagogik. Mångsidig fysisk aktivitet samt utflykter och motionslekar hör till vardagen inom småbarnspedagogiken. Hemmet och småbarnspedagogiken främjar tillsammans en fysiskt aktiv livsstil och ansvarar tillsammans för att barnet rör sig enligt de nationella rekommendationerna. Rekommendationer för fysisk aktivitet under de första åren (UKM 2016) fungerar som grund för att främja och öka motionsaktiviteter.

Måltider genomförs enligt riksomfattande näringsrekommendationer. Enligt kundenkäten värdesätter vårdnadshavarna hälsosam och mångsidig mat. Kommunens Tjänster för småbarnspedagogik samarbetar med kostservicen så att dessa önskemål uppmärksammas. Barnen lär sig gott bordsskick, att använda

bestick samt att självständigt servera sig mat. Med hjälp av positiva metoder uppmuntras barnen att smaka på olika maträtter.

En stund av tysthet och lugn ses som en positiv del av dagen, eftersom man vet att vila inverkar positivt på barnets lärande och utveckling. Alla barn ska alltså ha en möjlighet att vila på dagen, men ändå så att varje barns individuella behov av sömn beaktas och ingen tvingas till att sova.

Påklädningsituationerna hör till barnets vardagskompetens. Barnet lär sig att sköta om att kläder och utrustning finns där de ska vara och att klä på och av sig självständigt.

Kropps-, känslö- och trygghetsfostran

Sexualfostran i småbarnsåldern grundar sig på tre olika element: kropps-, känslö- och trygghetsfostran. Barnen lär sig att respektera och skydda både sin egen och andras kropp.

Syftet med kroppsfostran är att förstärka barnets kunnande och medvetenhet om kroppslighet, kroppslig självkänsla, sexualitet, kroppskänslor och kroppsmångfald. Det är nyfikenhet, lekfullhet, utforskning och frågor samt stolthet över den egna kroppen. Samtidigt bygger man en positiv självbild. Det är viktigt att barnen lär sig att den egna kroppen är värdefull, unik och viktig och att andra inte får röra den utan lov.

En av småbarnspedagogikens mest centrala uppgifter är att stöda barnens emotionella och sociala färdigheter och socialt umgänge. Barnen ska få hjälp i att uttrycka och reglera sina känslor. Barnens emotionella färdigheter stärks när barnen får lära sig att upptäcka, förstå och sätta ord på känslor. Man satsar på fostrarnas kompetens och de uppmuntras till att delta i utbildningar som utvecklar emotionella och sociala färdigheter. Man stöder barnens kamratrelationer varje dag i vardagliga situationer, och barnen får öva sig att identifiera och hantera känslor tillsammans med fostrarna. Även de vuxna fungerar som modeller för barnen då det gäller tolkning av känslor.

Trygghetsfostran är en del av känslöfostran och hjälper barnet att försvara sig själv och sätta gränser.

Kropps-, känslö- och trygghetsfostran i småbarnsåldern sker i samband med de dagliga aktiviteterna, i vardagssituationer och genom träning i sociala färdigheter. På detta sätt tar man upp sexualitet och stödjer barnens sexualitet i små interaktionssituationer och som en del av umgänget. Att ta sexualitet till tals och behandla ämnet förutsätter att den vuxna är sensitiv och förstående och accepterar olikheter.

Befolkningsförbundet har publicerat en handbok om kropps- och känslöfostran som rör barnens sexualfostran. Målet är att man inom småbarnspedagogiken stödjer samtliga barns sexuella hälsa på ett jämlikt sätt. Fostrarna får tydliga anvisningar samt information om hur man på ett sakligt sätt tar upp kropps- och känslöfrågor och stödjer vårdnadshavarna. På så sätt förstärker man barnens rättigheter, säkerhetskunskaper och kunnande samt deras positiva självbild och kroppsjälvkänsla både inom småbarnspedagogiken och hemma.

Teman inom sexualfostran

- Människokroppen och människans utveckling
- Närhet, njutning och självkänsla
- Känslor
- Fertilitet och förökning
- Välbefinnande och hälsa
- Normer och sed
- Rättigheter
- Mångfald och människorelationer

Åtta teman inom god sexualfostran, utarbetade på grund av WHO:s standarder för sexualfostran. (WHO 2010; Ingman-Friberg & Cacciatore 2016, 12–13.)

Multilitteracitet

Multilitteracitet behövs i barnens och familjernas vardag, för samverkan och för delaktighet i samhället. Multilitteracitet främjar en jämlik fostran och utbildning. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja dessa färdigheter.

Multilitteracitet är en central grundläggande färdighet som behövs för att förstå mångfalden av kulturella meddelanden och den omgivande världen samt för kommunikation. Med multilitteracitet avses förmåga att tolka och producera olika slag av meddelanden. Multilitteracitet bygger på det vidgade textbegreppet, enligt vilket texter kan vara bland annat skriftliga, verbala, audiovisuella eller digitala. Multilitteracitet omfattar olika färdigheter, till exempel bildkunskap, numerisk läskunnighet, mediekunskap och grundläggande läsfärdighet. Multilitteracitet är nära kopplat till förmågan att tänka och lära sig. Personalen ska tillsammans med barnen namnge olika företeelser och föremål och lära sig olika begrepp. Barnen ska uppmuntras att undersöka, använda och producera meddelanden i olika miljöer, även digitala. För att utveckla multilitteracitet behöver barnen en vuxen förebild, en rik textmiljö, kultur producerad av barn och kulturella tjänster avsedda för barn.

I småbarnspedagogiken stöder man barnets utveckling i modern kommunikation. Barnen får en lärmiljö i vilken de kan bekanta sig med informations- och kommunikationsteknologi och berika sitt lärande under ledning av en vuxen. Barnen ges möjligheter till att testa saker själva och samarbeta med andra. Utgångspunkten är barnens egna erfarenheter, deras intressen och deras verksamhetsmiljöer med de verktyg och innehåll som finns i dem. Vid sidan av inläringsspel får barnen handledning i att använda olika redskap, till exempel för att dokumentera den egna vardagen. Till exempel utvärderar barnen sin egen lärmiljö samt deltar i utformandet av den genom att fotografera omgivningen. Genom att utnyttja informations- och kommunikationsteknik på ett mångsidigt sätt höjer man också vårdnadshavarnas medvetenhet om verksamheten inom småbarnspedagogiken.

Digital kompetens

Digitalisering är en del av samhället som barnet växer upp i. Digital kompetens behövs för kommunikationen mellan människor, för delaktigheten i samhället och för lärandet. Att stärka den digitala kompetensen främjar en jämlik utbildning för barnen. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att i samarbete med hemmen stödja barnens förståelse för digitalisering.

Personalen ska tillsammans med barnen utforska och observera digitaliseringens roll i vardagslivet. Digitala verktyg, applikationer och miljöer ska användas för dokumentation och i samband med att barnen leker, samverkar, spelar, undersöker, rör på sig samt upplever och producerar konst. Då barnen ges möjligheter att självständigt och tillsammans med

andra barn öva och pröva på samt producera innehåll med hjälp av digitala verktyg främjas deras kreativa tänkande, samarbetsförmåga och multilitteracitet. Personalen ska handleda barnen i att fungera i digitala miljöer på ett mångsidigt, ansvarsfullt och tryggt sätt.

Förmåga att delta och påverka

Förmåga att delta och påverka på ett aktivt och ansvarsfullt sätt lägger grunden för en demokratisk och hållbar framtid. Det förutsätter att individen har förmåga och vilja att delta i den gemensamma verksamheten och litar på sina möjligheter att påverka. Till barnens rättigheter hör att bli hörda och att vara delaktiga i frågor som påverkar deras liv. Inom småbarnspedagogiken respekterar man dessa centrala demokratiska principer. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja barnens växande förmåga att delta och påverka samt att uppmuntra barnen att ta egna initiativ.

Att bemöta barnen med respekt, ta hänsyn till deras tankar och bemöta deras initiativ stärker barnens förmåga att delta och påverka. Barnen ska planera, genomföra och utvärdera verksamheten tillsammans med personalen. Barnen lär sig då samtidigt att kommunicera och att förstå betydelsen av gemensamma regler, överenskommelser och tillit. Personalen ska se till att varje barn har möjlighet att delta och påverka. Genom att delta och påverka utvecklas barnens uppfattning om sig själva, deras självförtroende ökar och deras sociala färdigheter utvecklas. Delaktighetens synpunkter finns beskrivna mer ingående i kapitel 3.

Delaktighetslöftet

Vi lyssnar på barnen:

"Du får berätta om dina tankar för mig. Jag lovar att stanna upp och lyssna på dig."

Vi stöder barnen i att uttrycka sina egna åsikter:

"Jag lovar att möjliggöra för dig att uttrycka dina åsikter, tankar och känslor på ett för dig lämpligt sätt. Jag lovar att stödja och uppmuntra dig."

Vi tar barnen med i beslutsfattandet och beaktar deras åsikter:

"Jag lovar att förklara saker och ting för dig, så att du kan bilda dig en egen uppfattning. Jag lovar att beakta din åsikt och förklara varför vissa beslut har fattats. Jag berättar för dig på vilket sätt din åsikt har påverkat beslutet."

Vi delar makt och ansvar med barnen:

"Jag lovar att behandla dig uppmuntrande och lita på din förmåga i enlighet med din ålder och utveckling. Jag hjälper dig påverka ditt eget liv."

3. VERKSAMHETSKULTUREN

En verksamhetskultur är ett historiskt och kulturellt format handlingsmönster som utvecklas genom socialt samspel. Verksamhetskulturen formas av medvetna och omedvetna, och ibland även oavsiktliga, faktorer. Utgångspunkten för utvecklingen av verksamhetskulturen är en inkluderande småbarnspedagogik där varje barn kan agera, utvecklas och lära sig som en unik individ och som medlem i gemenskapen.

Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken ska utvecklas enligt inkluderande principer, och inklusionen anknyter på ett övergripande sätt till genomförandet av den pedagogiska verksamheten. En inkluderande verksamhetskultur främjar barnens delaktighet och lärandet och tillgodoser de olika behoven hos varje barn. Varje barn har rätt att vara en del av gruppen, delta i den gemensamma verksamheten och nå sin fulla potential med hjälp av sina egna styrkor och positiva lärupplevelser tillsammans med de övriga barnen i gruppen. Barnen ska erbjudas lämpliga utmaningar för lärandet, och de ska få det stöd de behöver. Lärmiljöerna ska utvärderas och utvecklas tillsammans med barnen så att de lämpar sig för dem.

En förutsättning för att genomföra inkluderande småbarnspedagogik är högklassig pedagogisk och specialpedagogisk kompetens och verksamhet, omsorg för barnens välbefinnande och att personalen förbinder sig till de inkluderande principerna. För att genomföra en inkluderande verksamhetskultur krävs också ledning och utveckling av inkluderingen och utvärdering av hur inkluderingen genomförs.

Den pedagogiska verksamhetskulturen har följande delmoment:

- En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen
- En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation
- Delaktighet, likabehandling och jämställdhet
- Kulturell mångfald och språkmedvetenhet
- Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil

Varje enhet som erbjuder småbarnspedagogisk verksamhet har möjlighet till en planeringsdag per år. Vid planeringsdagen utvärderas och utvecklas verksamheten utgående från dokumentationen, och beslut fattas om de gemensamma riktlinjerna för nästa verksamhetsperiod. Med hjälp av ett särskilt utvärderingsverktyg utvärderar fostrarna de olika delområdena som hör till verksamhetskulturen (se stycke 6, Utvärdering och utveckling av verksamheten samt bilaga 3).

Utvärderingsverktyget i bruk:

Utvärdering och utveckling av verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken				
Enhetens namn och datum: _____				
<p>En levande gemenskap är kärnan</p> <p>Har gemenskapen utvecklats till en levande gemenskap som utgår från dokumentationen och som utvecklas tillsammans med barnen i gruppen?</p> <p>Har barnen utvecklat sin förmåga att kommunicera och samarbeta med andra barn i gruppen?</p> <p>Har barnen utvecklat sin förmåga att ta ansvar för sin egen och andras verksamhet?</p>	<p>En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation</p> <p>Har barnen utvecklat sin förmåga att kommunicera och samarbeta med andra barn i gruppen?</p> <p>Har barnen utvecklat sin förmåga att ta ansvar för sin egen och andras verksamhet?</p>	<p>Delaktighet, likabehandling och jämställdhet</p> <p>Har barnen utvecklat sin förmåga att kommunicera och samarbeta med andra barn i gruppen?</p> <p>Har barnen utvecklat sin förmåga att ta ansvar för sin egen och andras verksamhet?</p>	<p>Kulturell mångfald och språkmedvetenhet</p> <p>Har barnen utvecklat sin förmåga att kommunicera och samarbeta med andra barn i gruppen?</p> <p>Har barnen utvecklat sin förmåga att ta ansvar för sin egen och andras verksamhet?</p>	<p>Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil</p> <p>Har barnen utvecklat sin förmåga att kommunicera och samarbeta med andra barn i gruppen?</p> <p>Har barnen utvecklat sin förmåga att ta ansvar för sin egen och andras verksamhet?</p>

Regelbundna pedagogiska lärar-team samt personalens team-möten har ändå en viktigare roll än planeringsdagen, eftersom man vid dessa gör omedelbar utvärdering och planerar hur verksamheten ska utvecklas. Organisationens verksamhetskultur är i kontinuerlig förändring och fostrarnas verksamhetssätt och hur verksamheten organiseras går igenom regelbundet. För att utveckla verksamheten är det viktigt att identifiera icke-önskvärda drag i verksamhetskulturen och korrigera dem. Utöver planeringsdagarna och teammötena använder man i Sibbo olika slags metoder för självutvärdering, såsom pedagogiska möten, teamavtal, gruppvasu, mål- och utvecklingssamtal och vid behov arbetshandledning.

En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen

Småbarnspedagogiken bildar en gemenskap, där barnen och personalen lär sig med och av varandra. I en lärande gemenskap finns det rum för olika åsikter och känslor. Barnen och personalen ska uppmuntras att öppet dela sina tankar och att pröva nya tillvägagångssätt. En gemenskap som kontinuerligt utvärderar och utvecklar sin verksamhet utmanar sig själv och är medveten om och utnyttjar sina styrkor. I en lärande gemenskap uppskattas respektfullt och hänsynsfullt beteende. Inom gemenskapen ska man uppmuntras till att experimentera, försöka och anstränga sig men det ska även vara tillåtet att göra misstag. Att göra tillsammans och uppleva delaktighet stärker gemenskapen.

Personalen ska uppmuntras till självvärdering och till att dela kunskap och kompetens och samtidigt utvecklas professionellt. Reflektion över gemensamt överenskomna mål och uppgifter, regelbunden utvärdering av det egna arbetet samt respons av vårdnadshavarna och andra samarbetspartner främjar lärandet i gemenskapen. Resultat från utvecklingsarbete, utvärderingar och forskning bidrar till att främja lärande.

NCU: I enlighet med indikator nummer 15 som beskriver strukturella kvalitetsfaktorer är fortbildningen för personalen inom småbarnspedagogiken liksom annan kompetensutveckling systematisk och grundar sig på konstaterade utvecklingsbehov. Personalen uppmuntras att fortbilda sig och möjligheter för fortbildning skapas.

Personalen inom småbarnspedagogiken i Sibbo kommun får utbildning som ordnas både av kommunen själv och utomstående utbildningsanordnare. Småbarnspedagogiken utvecklas i palavers som hålls inom den egna arbetsgemenskapen, i pedagogiska möten mellan olika enheter för småbarnspedagogik och i gemensamma möten mellan daghemsföreståndare och speciallärare. Inom småbarnspedagogiken i Sibbo värdesätter vi ett utvecklingsinriktat arbetsgrepp och utnyttjar den egna personalens expertis i utvecklingsarbetet.

Daghemsföreståndaren ser till att personalens utbildningsbehov antecknas i utbildningsplanen. Utbildningsplanens kärnområden bestäms enligt aktuella behov. Sibbo har också en utbildningsarbetsgrupp som planerar utbildningshelheter för hela personalen varje verksamhetsår.

En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation

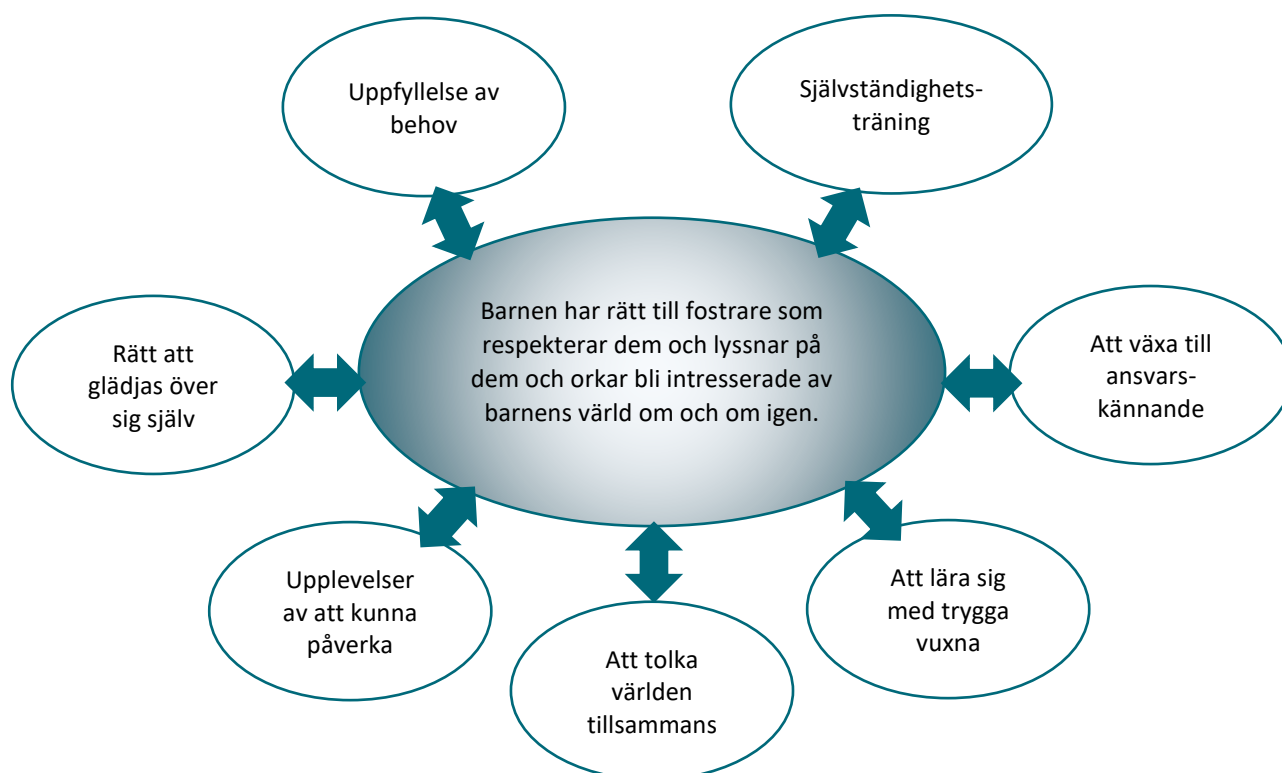
En verksamhetskultur som uppmuntrar till lek bekräftar lekens betydelse för barnets välbefinnande och lärande. Personalen ska lägga märke till faktorer som begränsar leken och utveckla arbetssätt och lärmiljöer som främjar lek. Barnen och personalen ska ha möjlighet att uppleva glädjen i att göra och leka tillsammans. Alla i gemenskapen ska uppmuntras att använda sin uppfinningsrikedom, uttrycksförmåga, fantasi och kreativitet. Leken ska få synas och höras. Barnen ska ges tid, rum och ro att hitta på lekar, experimentera och uppleva.

Fostrarna ansvarar för att barnen har möjlighet att leka både för sig själva och tillsammans med varandra. Vikt fästs vid verbal kommunikation och handledning så att den vuxna inte begränsar lekmöjligheterna med sina åtgärder. Personalen ska vara medveten om sina egna uppfattningar om könsroller och stereotyper och bygga lärmiljön genussensitivt. De vuxna är genuint närvarande, observerar barnets lekar samt deltar själva i dem allt efter behov. Leken är en central uttryckskanal för barnens känslor och en viktig källa för välmående. (Mer om ämnet i kapitel 4.3)

Delaktighet, likabehandling och jämställdhet

En inkluderande verksamhetskultur ska främja delaktighet, likabehandling och jämställdhet i all verksamhet. Barnens, personalens och vårdnadshavarnas initiativ, åsikter och synpunkter ska värdesättas. Det förutsätter att man medvetet utvecklar arbetssätt och strukturer som främjar delaktighet. Genom delaktighet utvecklar barnen förståelse för gemenskapen, rättigheter, ansvar och konsekvenser av val. Sensitivt bemötande och en känsla av att bli sedd och hörd på ett positivt sätt stärker barnens delaktighet. Delaktigheten stärks genom att barnen och vårdnadshavarna deltar i planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten. Varje medlem i personalen är en viktig del av den fostrande gemenskapen.

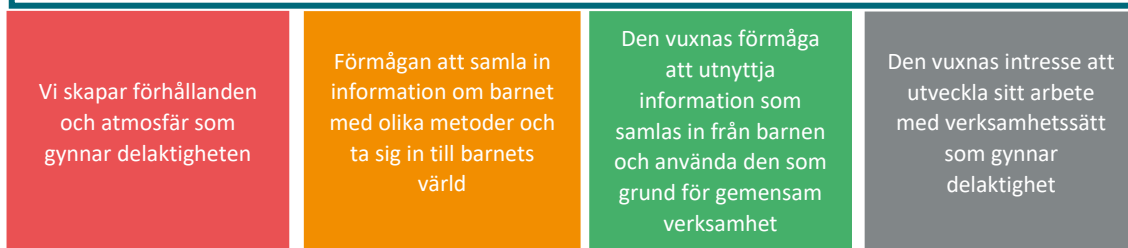

Definition av barns delaktighet (Venninen, Leinonen & Ojala, 2011; övers.)

Helheten av delaktighet påverkas starkt av barnets egen upplevelse av delaktighet, för barnet upplever verksamheten som meningsfull utifrån de känslor verksamheten väcker. Det räcker inte att man *hör eller lyssnar på* barnen, utan barnen bör få en *upplevelse* av att de blir hörda och att de kan påverka sin egen vardag. Deltagande är en förutsättning för delaktighet, men äkta delaktighet nås inte endast genom deltagande. Det är möjligt att barnet är delaktigt utan att själv delta i verksamheten. Upplevelsen av delaktighet skapas inte av att agera ensam, utan i den ingår alltid växelverkan med andra. Barn som umgås med andra barn och vuxna lär sig olika samarbetsfärdigheter, så som att diskutera, förhandla och göra kompromiss. Dessa färdigheter hjälper barnen när de vill göra sig själv hörda, och samtidigt lär dem hur man ger rum även för andras uppfattningar. Barn som upplever att deras åsikter respekteras lär sig också att respektera andras åsikter. Vad delaktighet alltså i

praktiken betyder är att vuxna och barn samarbetar med varandra, lyssnar och blir hörda, har gemensamma idéer, diskuterar samt planerar, genomför och utvärderar verksamheten tillsammans.

Hörnstenar till barnens delaktighet i de vuxnas verksamhet
(Barnens delaktighet eller brist på den är synlig i samtliga verksamhetsformer i daghemmet.)

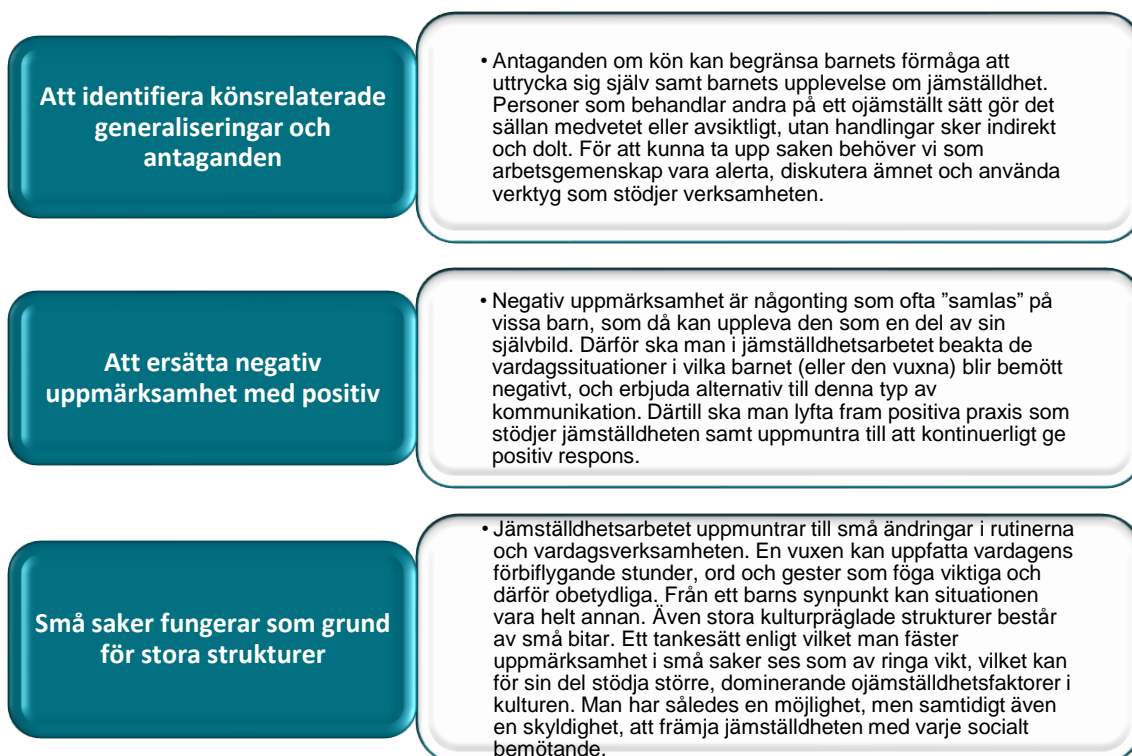

Efter Venninen & Leinonen, 2010; övers.

Småbarnspedagogiken ska vara genussensitiv. Personalen ska uppmuntra barnen att göra val oberoende av könsbundna eller andra personrelaterade stereotypa rollmönster och förväntningar. Personalen ska lägga märke till om det förekommer ojämnt bemötande bland barnen och ingripa på ett finkänsligt och konsekvent sätt. Positiv och uppmuntrande kommunikation stödjer utvecklingen av barnets identitet och självkänsla.

Medlemmarna i gemenskapen ska bemötas och behandlas likvärdigt oberoende av omständigheter som gäller en enskild person. Det att alla är lika värda betyder inte att alla är likadana. För att kunna utveckla verksamhetskulturen är det viktigt att attityder i anslutning till likabehandling och jämställdhet diskuteras i arbetsgemenskapen. Det är också viktigt att fundera över hur attityder i anslutning till exempelvis språk, etnicitet, åskådning, handikapp, kön och dess mångfald återspeglas i tal, gester, handlingar och tillvägagångssätt. Kommunikationssätt, språkbruk och handlingsmönster som utgår från stereotypa antaganden överförs till barnen.

Jämställdhetsfostran inom småbarnspedagogiken styrs av tre grundprinciper:

Mer info om ämnet (största delen på finska) - Tasa-arvoinen varhaiskasvatus.fi - Minä ja kulttuuri - Kieli ja vuorovaikutus – Toiminta ja arki – Tilat ja välineet – Kasvattajan muistilista samt Jämställdhet i lärande.fi

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Småbarnspedagogiken är en del av ett kulturellt föränderligt och pluralistiskt samhälle. Kulturell mångfald ska ses som en resurs. Rätten till det egna språket, den egna kulturen, religionen och åskådningen är grundläggande rättigheter. Det mångskiftande kulturarvet och nationalspråken samt den egna gemenskapens och omgivningens kulturella, språkliga och åskådningsmässiga mångfald ska tas till vara och värdesättas inom småbarnspedagogiken. Det förutsätter att personalen har kunskap om kulturer och åskådningar samt förmåga att förstå och se företeelser ur olika perspektiv och sätta sig in i andra människors situation. Man ska diskutera olika tanke- och handlingsmönster på ett konstruktivt sätt och även tillsammans skapa nya tillvägagångssätt. Samtidigt främjas en kulturellt hållbar utveckling.

I en språkmedveten småbarnspedagogik är man medveten om att språken är närvarande – hela tiden och överallt. Personalen förstår språkets centrala betydelse för barnens utveckling och lärande, för kommunikation och samarbete samt för identitetsskapande och delaktighet i samhället. Att synliggöra flerspråkigheten stödjer barnens utveckling i en kulturellt mångskiftande värld. Alla i personalen ska vara medvetna om att de är språkliga modeller för barnen och de ska fästa uppmärksamhet vid sitt eget språkbruk. Personalen ska uppmuntra barnen att använda språk på ett mångsidigt sätt. Barnens språkliga färdigheter ska beaktas och de ska ges tid och möjligheter att uttrycka sig i språkligt varierande situationer.

I en kulturellt mångfaldig och språkligt medveten gemenskap uppfylls de principer som i värdegrunden nämns om likabehandling och jämlikhet, familjernas mångfald samt att skapa en vi-anda, vilket man upplevt vara viktigt i Sibbo. Varje barn och familj bemöts individuellt, och familjens språkliga och kulturella bakgrund beaktas och värdesätts. Yrkeskunnsighet är essentiellt för att kunna föra öppen och konstruktiv diskussion om frågor som rör mångfald. Personalen uppdaterar sitt kunnande och utvecklar sin verksamhet med hjälp av fortbildning.

NCU: I enlighet med indikator nummer 21 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer skapar och upprätthåller personalen en atmosfär i gruppen som bygger på respekt för varje barns individuella kulturella, religiösa och åskådningsmässiga olikheter. Personalen stöder barns flerspråkighet i gruppen.

En språklig, kulturell och åskådningsmässig mångfald ses som en positiv del av barngruppens vardag. Man värdesätter barnets eget modersmål. Barnens olika kulturella bakgrund kan synas i den småbarnspedagogiska vardagen genom exempelvis olika lekar, musik, mat, historier, seder och fester.

För att stöda barn med en annan språklig bakgrund i deras inläring av finska har det uppgjorts enhetliga finskspråkiga instruktioner, *Suomi toisena kielenä* -opetusuunnitelma (se närmare i stycke 4.5 Preciseringar gällande språk och kultur).

Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil

En hälsosam, trygg och fysiskt aktiv livsstil värdesätts inom småbarnspedagogiken. Barnens välbefinnande främjas genom att de under dagen ges möjlighet att vila och ta det lugnt samt genom att de erbjuds en mångsidig, hälsosam och tillräcklig kost. Då man utvecklar verksamhetskulturen är det viktigt att se till att barnen och personalen har möjlighet att arbeta i en stressfri miljö som främjar koncentration. En tydlig och planerad, men flexibel dagsstruktur främjar välbefinnandet.

Inom småbarnspedagogiken ska man värna om hela gemenskapens fysiska, psykiska och sociala trygghet. Barnet ska skyddas mot våld, mobbning och andra trakasserier. Barnet har rätt att få tröst då barnet behöver det. Mobbning, våld eller trakasserier tillåts inte inom småbarnspedagogiken. Personalen ska känna igen mobbning, ingripa vid mobbning och förebygga mobbning medvetet och systematiskt. Det väsentliga när man förebygger mobbning är

att stödja barnens kamratrelationer och gemenskapens välmående. Personalen har en central roll i att stödja barnen när de övar på och utvecklar sina sociala och emotionella färdigheter.

Personalen ska tillsammans med barnen lära sig att upptäcka och lösa konflikter på ett konstruktivt sätt. I fall av trakasserier, mobbning eller våld diskuterar personalen händelsen med barnens vårdnadshavare och söker lösningar tillsammans.

Till främjandet av säkerhet hör också säkerhetsfostran samt att systematiskt förebygga och följa upp olyckor och ta hand om lokaler och redskap. För att främja säkerheten inom småbarnspedagogiken förutsätts ett fungerande och ansvarsfullt ledarskap samt att personalen behärskar säkerhetsaspekterna.

Verksamhetsplan för att förebygga mobbning inom småbarnspedagogiken i Sibbo

Det mest centrala värdet är barnens rätt till en god barndom. Enligt denna värdegrund ska varje barn behandlas jämlikt och likvärdigt och barnets personlighet respekteras. Barnen godkänns precis så som de är, de blir hörda och sedda och man stödjer deras sunda självkänsla. Barnen kan lita på de vuxna och känner sig trygga när de deltar i småbarnspedagogiken. Barnen har rätt till fysisk och psykisk integritet. Sanningsenlighet och öppenhet är viktigt för samarbetet mellan personalen, barnen och vårdnadshavarna.

Det är väsentligt att mobbning förebyggas med hänsyn till följande saker:

Vad är mobbning?

Mobbning är när barnet blir upprepade gånger eller för en längre tid illa behandlat av en eller flera personer. Ett mobbat barn kan känna sig sämre än andra, hotat, värdelöst eller avvissat.

Känslan av att bli mobbad är subjektiv. Ett känsligt barn kan uppleva även enstaka händelser som mobbning och bli rädd att de upprepar sig. Det är viktigt att personalen tar dylika händelser på allvar. Enstaka händelser är inte mobbning, men barnet kan få känsla av otrygghet på grund av dem. I en mobbningssituation ska man alltid beakta barnets egen uppfattning om mobbning samt denna uppfattnings betydelse.

Hur förebygger man mobbning?

De vuxnas egen inställning till mobbning samt de modeller som förmedlas genom agerandet är väsentliga i förebyggandet av mobbning. Personalens interaktion sinsemellan påverkar barnens uppfattning och lärande om respekt mellan människorna.

Att förstärka gruppandan i barngruppen i början av verksamhetsperioden är viktigt för att skapa vi-anda och kamratrelationer. Den vuxna är konsekvent i sin fostrarroll, på sin vakt och medveten om vad som händer i barngruppen. Personalen styr, observerar, stödjer och skyddar barnens lek. Barnen uppmuntras till att bilägga små tvister och bråk själva, vid behov med hjälp av en vuxen. Man reagerar direkt när en situation uppkommer.

Den vuxnas uppgift är att skapa en öppen och trygg atmosfär för barnen så att de kan och vill berätta för vuxna om eventuell mobbning. Barnet ska få kunna lita på att den vuxna är närvarande och hjälper vid behov. Mobbning och hur det känns att bli mobbad diskuteras med barnen. Vi utnyttjar olika teman i sagoböcker, t.ex. vänskap och utanförskap och hur man ber om ursäkt och förlåter. Verksamheten genomförs i smågrupper där det är lättare att lägga märke till om mobbning förekommer i gruppen.

Hur märker man om någon blir mobbad och hur ska man reagera?

En vuxen ska alltid reagera om hen upptäcker att någon blir mobbad. De vuxna har som uppgift att iaktta barnens lek och kommunikation med andra samt identifiera mobbningssituationer i så tidigt skede som möjligt. Mobbningssituationer reds ut genom att diskutera orsakssamband och hur mobbningen känns med barnen. Diskussionen ska anpassas till barnens ålder. Den vuxna ska vara opartisk och sträva efter att iaktta orsakerna till situationen.

Den vuxna ska vara medveten om hur situationen har gått till innan man fastställer konsekvenser. Barnet ska förstå vad hen ber om ursäkt för när hen ber om ursäkt. Sämja och försoning genomförs med beaktande av barnens egna åsikter och förslag till lösningar. Personalen följer med situationen även i efterhand. Vid behov ska man informera hela personalen och enhetschefen om händelsen. Familjen ska informeras om vad som hänt och vid behov ska man ordna ett möte i vilket alla berörda parter, barnen och deras vårdnadshavare deltar.

Hur bedömer man om man lyckats med att förebygga mobbning?

Hur man förebygger och identifierar mobbning och ingriper i den utvärderas i team- och kvällsmöten. Ämnet tas upp även med nya kolleger.

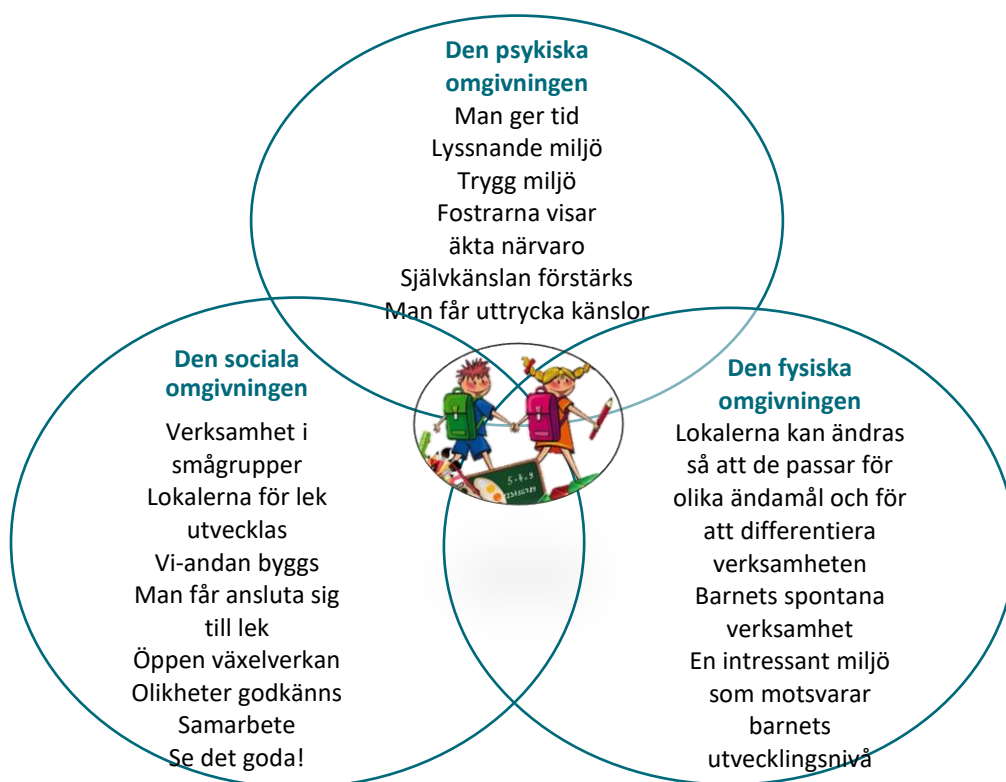
Att förebygga mobbning betyder att man påverkar verksamheten i barngruppen, skapar en trygg grupp och förstärker barnens sociala färdigheter. I det förebyggande arbetet är det väsentligt att lära barnen färdigheter med vilka de klarar av olika sociala situationer. Grunder för att förebygga mobbning är att fostringspersonalen ser sin egen vikt i fenomenet och hur det uppstår. Den vuxna har som uppgift att identifiera mobbningssituationer. Vuxna bär också ansvaret för att ingripa i och förebygga mobbning.

Barnen får öva sina sociala och emotionella färdigheter bl.a. med hjälp av pedagogiskt planerad gruppverksamhet och stödd lek. Som stöd kan man använda olika program och material som utvecklar sociala och emotionella färdigheter (t.ex. Askeleittain/Stegvis; Kompisväskan; Tunnemuksu ja Mututoukka). I samband med att man utvärderar verksamhetskulturen ska man också ta upp ämnet mobbning.

3.1 Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken

Begreppet lärmiljö inom småbarnspedagogiken omfattar den fysiska, psykiska och sociala dimensionen:

- Den fysiska miljön omfattar byggda lokaler och närmiljön samt olika material och redskap.
- Den psykiska verksamhets- och inlärningsmiljön består av den allmänna atmosfären, som varje arbetstagare påverkar på sitt sätt.
- Växelverkan och samarbetsförmåga framhävs i den sociala miljön. Barnet känner sig delaktig om hen genom egen erfarenhet får påverka vardagen inom småbarnspedagogiken.

(Efter Isokyrös plan för småbarnspedagogik (på finska))

I lärmiljöerna kan man genomföra pedagogisk verksamhet av många slag och lärmiljöerna ska formas enligt behov. Personalen ska beakta barnens intressen, individuella färdigheter och behov samt riktlinjerna för småbarnspedagogisk verksamhet som beskrivs i stycket Planering och genomföring av pedagogisk verksamhet inom småbarnspedagogiken. I lärmiljöerna ska man arbeta flexibelt i grupper av olika storlek, så att alla har möjlighet att delta i aktiviteterna och kommunikationen. Arbete i pedagogiskt ändamålsenliga grupper främjar barnens och personalens koncentration och en barncentrerad verksamhet.

Gemensamt överenskomna regler och tillvägagångssätt bidrar till att skapa en trygg lärmiljö som präglas av inbördes respekt och gemensamt ansvar. I en trygg miljö är det tillåtet att visa olika känslor och personalen hjälper barnen att uttrycka sina känslor och att reglera dem. Barnen ska uppmuntras att ställa frågor och de ska få sina frågor besvarade.

Lärmiljöerna ska planeras och utvecklas så att de främjar likabehandling och jämställdhet mellan könen. Detta möjliggör att man kan bryta traditionella könsstereotypa mönster. Lärmiljöerna ska främja barnens språkliga utveckling och språkmedvetenhet samt synliggöra kulturell mångfald.

Målet inom småbarnspedagogiken är att säkerställa en inlärningsmiljö som är utvecklande, främjar lärande och är hälsosam och trygg. Enhetsspecifika räddningsplaner har utarbetats för alla enheter för småbarnspedagogik i Sibbo. Dessa planer är en del av den kommunala säkerhetsplanen. Småbarnspedagogiken har en egen Säkerhetsmapp, i vilken man har antecknat alla ärenden förknippade med säkerhet. En Första Hjälp-mapp har utarbetats för olycksfall och första hjälpen-situationer. Daghem har laminerade kort med anvisningar för olyckor, första hjälpen och risksituationer. För utflykter fyller personalen i en särskild Säkerhetsplan för utflykter.

NCU: I enlighet med indikator nummer 13 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer ska personalen planera och skapa den pedagogiska lärmiljön så att den uppmuntrar barn att leka, röra sig, utforska, skapa och uttrycka sig. Lärmiljön utvärderas och utformas regelbundet utifrån barnens behov och intressen och så att lärmiljön utmanar och inspirerar barn dem att lära sig.

I enlighet med inkluderande principer planeras och skapas lärmiljön tillsammans med barnen, och den utvärderas även tillsammans med barnen i enlighet med barnens ålder och utvecklingsnivå. Utrymmena omformas så att de är trevliga för barnen, och de granskas ur barnens perspektiv. På så sätt förverkligas barnets delaktighet, omformbara utrymmen samt alternativa lekar. Lärmiljöerna och materialen är formbara enligt barnens behov. Barnet är en aktiv aktör. Ett av de utvärderingsverktyg som används i Sibbo är en fotograferingsmetod som baserar sig på mosaikmetoden, där barnen själva får påverka sin lärmiljö (se närmare i stycke 6, Utvärdering och utveckling av verksamheten). I tillägg till att barnen själva fotograferar sin lärmiljö dokumenterar även de vuxna den pedagogiska verksamheten. Fostrarnas observationer kompletterar barnens synpunkter. Barnen ska varje dag ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och med hela sin kropp. Lärmiljöerna erbjuder barnen olika alternativ till trevlig verksamhet, mångsidig och fartfylld motion, lek och spel samt till tystare stunder och vila. Barnens idéer och lekar samt deras hantverk är synliga i lärmiljöerna.

Barnen ska få använda mångsidiga och säkra lekredskap och övriga redskap i tillräcklig omfattning. Redskapen ska vid behov anpassas till barnens individuella behov av stöd. Man strävar efter att redskapen ska vara tillgängliga för barnen. I mån av möjlighet planerar man lokalerna ur barnens synvinkel så att inte alla saker alltid behöver städas undan efter användningen. I lokalerna försöker man också ha ett visst antal låga stolar och bord så att barnen själva ser vad som finns på bordet och så att de spontant kan sätta sig vid bordet. Reglerna formas ur barnens perspektiv, och onödiga förbud avlägsnas.

Lokalerna inom den öppna småbarnspedagogiken är i gemensamt bruk och den tid barnen är inom småbarnspedagogiken varierar. Utgångspunkterna för verksamheten inom den öppna småbarnspedagogiken är barnens intressen, lek och kamratrelationer. Lärmiljöerna planeras utifrån dessa synpunkter.

I familjedagvården fungerar vårdarens hem som lärmiljö. Barnen av olika åldrar och deras behov beaktas när man bygger lekredskap och lärmiljöerna. Inom familjedagvården använder man planmässigt närmiljön som lärmiljö. Utflykter till närliggande mål genomförs ofta, och barnen får möjlighet till fartfylld rörelse.

I mån av möjlighet används även naturen, den närliggande miljön och lekparker regelbundet som lärmiljö. De utnyttjas som lärmiljöer för att få både motions- och naturupplevelser. Till exempel skogsutflykter, promenader och lekar i närmiljön berikar barnens vardag och skapar en ny dimension i lärmiljön. Samarbete med andra aktörer och besök på exempelvis bibliotek, museer, kulturarvsplatser, teatrar och vårdnadshavarnas arbetsplatser berikar barnens lärmiljöer. Planeringen av lärmiljöer erbjuder också en naturlig möjlighet till samarbete mellan personalen och vårdnadshavarna.

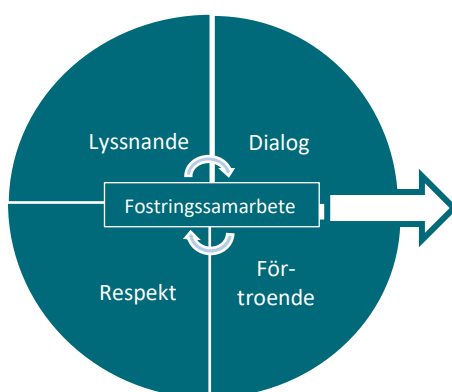
3.2 Samarbete inom småbarnspedagogiken

Genom samarbete ska man främja målen för den småbarnspedagogiska verksamheten samt en pedagogisk verksamhet av hög kvalitet. Anordnarna av småbarnspedagogik bär ansvaret för att samarbetet är systematiskt och för att samarbetet vid behov är mångprofessionellt.

Samarbete med vårdnadshavarna

Samarbetet med vårdnadshavarna spelar en viktig roll inom småbarnspedagogiken. Målet med samarbetet är att vårdnadshavarna och personalen ska förbinda sig till att tillsammans främja att barnen växer, utvecklas och lär sig på ett sunt och tryggt sätt. Samarbetet när det gäller det fostrande arbetet ska bygga på förtroende, jämlik kommunikation och ömsesidig respekt.

I Sibbo samarbetar man med barnens vårdnadshavare enligt fostringsgemenskapens principer, där fokus ligger på lyssnande, tillit, respekt och dialog. I fostringspersonalens utbildning ska man lägga vikt på fostringsarbetets betydelse i växelverkan mellan småbarnspedagogiken och vårdnadshavarna samt på hur barnets uppväxt stöds genom att främja barnets övergripande välbefinnande. På detta sätt skapar man förutsättningar för barnets goda uppväxt, lärande och utvecklande. Det dialogiska samarbetet ska vara ömsesidigt och av personalen förutsätts initiativtagande och aktivitet för att bygga partnerskapet. I samarbetet ska familjernas mångfald, barnens individuella behov samt frågor som gäller vårdnad och föräldraskap beaktas. Vid behov ska en tolk användas under diskussionerna för att säkerställa att alla parter blir förstådda.

- inledande samtal
- introduktionsperioden
- dagliga samtal om hur barnet har det
- barnets vasu-samtal
- brev till hemmet
- månatliga infoblad om barngruppen
- föräldrakvällar
- gemensamma fester och evenemang
- kundenkäter
- föräldraföreningar osv.

Samarbetet är särskilt viktigt vid övergångsskedena, till exempel då barnet börjar i småbarnspedagogiken, vid övergångar inom småbarnspedagogiken, då ett barn byter daghem eller då barnet börjar i förskoleundervisningen.

NCU: I enlighet med indikator nummer 21 som beskriver strukturella kvalitetsfaktorer ska barns övergångar från hemmet till småbarnspedagogiken, inom småbarnspedagogiken och vidare till förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen planeras och genomföras så att barns lärtigar bildar en smidig och jämlik sammanhängande enhet.

Den enhetliga modellen för inledandet av småbarnspedagogiken i Sibbo utgör en viktig del av samarbetet och byggandet av barnets trygghetskänsla. Varje familj som inleder småbarnspedagogiken erbjuds möjlighet till ett bekantningsbesök, där fostraren träffar barnet och dess familj i en omgivning som är bekant och trygg för dem innan småbarnspedagogiken inleds. Dessutom rekommenderar vi att varje ny familj har en 1–2 veckors period då den bekantar sig med den blivande enheten och då barnet i lugn och ro kan bekanta sig med den nya omgivningen tillsammans med vårdnadshavaren. Barnet och vårdnadshavaren övar sig att så småningom skiljas från varandra. Som grund för det inledande samtalet använder man den första delen i barnets plan för småbarnspedagogik. När barnet byter grupp eller helt flyttar över till en ny enhet, erbjuds familjen alltid ett bekantningsbesök där fostraren besöker barnets hem. Då barnet flyttar till en annan grupp inom samma enhet ordnar personalen en möjlighet för barnet att så småningom bekanta sig med den nya gruppen, till exempel genom besök och gemensam verksamhet. Besök till den blivande förskole-enheten ordnas för barn som flyttar till förskoleundervisning.

NCU: I enlighet med indikator nummer 25 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer bygger fostrarsamarbetet på att barnet och dess vårdnadshavare värdesätts och på att relationen är öppen, jämlik och förtroendefull. Av interaktionen framgår att personalen respekterar vårdnadshavarens kännedom om sitt barn och har de kunskaper och färdigheter som behövs i arbetet.

I Sibbo använder man parallellt många olika samsarbetsmetoder, med hjälp av vilka man vill öka delaktigheten. Förutom den växelverkan som sker varje dag omfattar naturliga samsarbetsformer till exempel föräldrakvällar, temarespons, olika enkäter samt möten där barnets plan för småbarnspedagogik behandlas. Även gemensamma fester och evenemang ökar vårdnadshavarnas delaktighet och känsla av samhörighet. I samsarbetet med vårdnadshavarna är det viktigt att använda både informations- och kommunikationsteknik samt daglig kommunikation. Elektroniska system och program erbjuder sätt på vilka man kommunicerar snabbt och smidigt utan att ändå glömma de mer traditionella metoderna såsom responslåda eller önsketråd. Det viktigaste är att vårdnadshavarna har en möjlighet, om de så önskar, att påverka innehållet i sitt barns småbarnspedagogik, fostran och undervisning.

Samarbete med olika aktörer

Syftet med samsarbetet är att försäkra sig om att genomföra och utveckla småbarnspedagogisk verksamhet av hög kvalitet. Med samsarbetspartner menas alla de regionala och lokala aktörer som det är naturligt att samsarbeta med inom småbarnspedagogiken. Samarbete till exempel med instanser som ansvarar för övrig undervisning, idrott, bibliotek och kultur och med andra aktörer i närmiljön gör lärmiljöerna mångsidigare och stöder verksamhetens mål. Andra samsarbetspartner inom småbarnspedagogiken är till exempel organisationer, livsåskådningssamfund såsom församlingar, polisen samt kost- och städservice.

Inom den småbarnspedagogiska verksamheten ska man också samsarbeta med barnrådgivningspersonalen, barnskyddet samt med andra aktörer inom hälsovården och socialvården. Vikten av samsarbetet ökar om någon av dessa aktörer känner oro för barnets utveckling eller välbefinnande samt när barnets stöd planeras och ordnas. I den omfattande hälsoundersökningen ingår, med vårdnadshavarens skriftliga samtycke, personalens bedömning

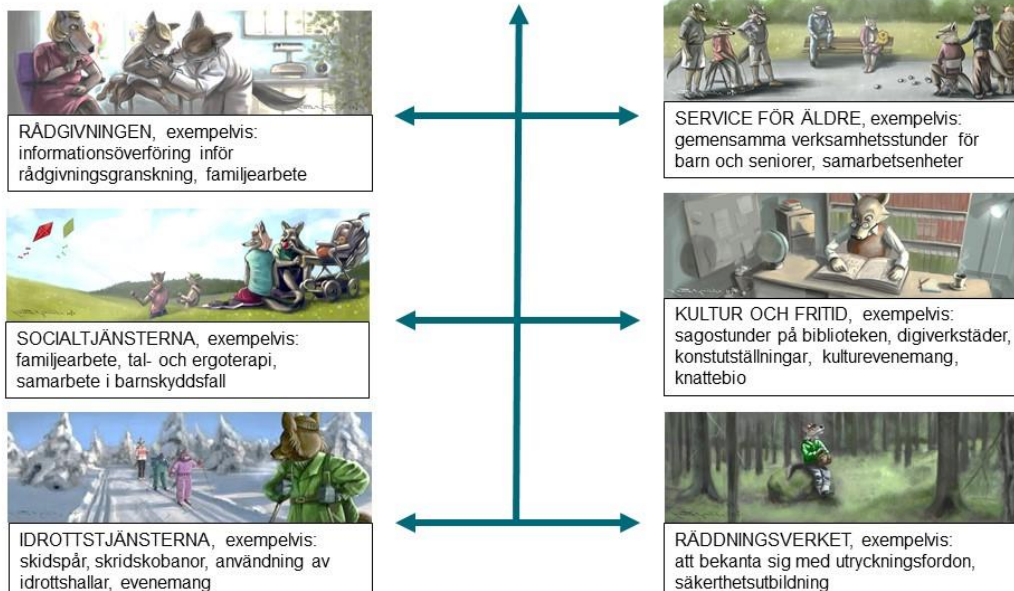
av hur ett barn under skolåldern klarar sig i den småbarnspedagogiska verksamheten. Personalens bedömning är en viktig del av bedömningen av barnets helhetsmässiga växande, utveckling och välbefinnande och vid tidig identifiering av barnets behov av stöd i ett sektorsövergripande samarbete.

NCU: I enlighet med indikator nummer 23 som beskriver strukturella kvalitetsfaktorer ska personalen samarbeta med andra anställda inom småbarnspedagogiken, med anställda inom den grundläggande utbildningen och med vårdnadshavarna för att förverkliga barnets välbefinnande och lärande inom småbarnspedagogikens olika verksamhetsformer, när barnet flyttas mellan enheter och vid övergången från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen.

För alla barn som fyller 3, 4, och 5 år fyller man i en blankett för informationsöverföring, som småbarnspedagogiken levererar till rådgivningen före barnets besök. Efter kontrollen levererar rådgivningen sedan blanketten för informationsöverföring tillbaka till barnets enhet för småbarnspedagogik. På blanketten kartläggs barnets lek, dagliga funktioner, färdigheter samt utveckling inom språket, motoriken, iakttagelseförmågan, känslolivet och de sociala färdigheterna. Rådgivningen erbjuder också tjänster inom familjearbetet. Man strävar till exempel efter att göra ett hembesök hos varje familj som väntar barn, och familjen kan vid behov få stöd av rådgivningens familjehandledare både under graviditeten och under småbarnsåren. Förutom av rådgivningen kan familjerna också få hjälp och stöd för vardagens utmaningar via socialarbetet för barnfamiljer och via hemservicen. Småbarnspedagogiken idkar samarbete också med övriga naturliga samarbetspartner, till exempel tal- och ergoterapeuter. Allt samarbete sker dock med vårdnadshavarnas samtycke.

Kommunala samarbetsformer inom småbarnspedagogiken

Andra samarbetspartner i näromgivningen är till exempel organisationer, församlingar, polisen samt kost- och städservice. Sibbo är känd som en kommun som uppskattar sin hembygd och där de olika sektorerna idkar omfattande samarbete. Samarbete görs till exempel med idrottstjänsterna i form av olika idrottsevenemang och användning av skridskobanor, skidspår, idrottsplaner samt

idrottshallar. Idrottsväsendet har även en egen idrottsinstruktör som ansvarar för att öka motion och stödja den inom småbarnspedagogiken. En motionsansvarig har också utsetts för varje enhet inom småbarnspedagogik. Idrottsväsendets idrottsinstruktör sporrar dessa motionsansvariga.

Med kulturtjänsterna samarbetar man i form av bl.a. teatrar, sagostunder vid biblioteken och lånande av böcker. Med service för äldre ordnas gemensamma verksamhetsstunder för seniorer och barn. Man värnar om Sibbos kulturarv, och tillsammans med barnen bekantar man sig i mån av möjlighet också med olika historiska platser såsom fornlämningarna vid Sibbesborg, hembygds museet Sibbesgården, lantbruks- och skolmuseerna samt Sibbos kyrkor. Med hjälp av el-assisterade cyklar, så kallade Muksubussi (ung. Småttingsbussen) är det lättare att ta med en smågrupp på utflykt i närmiljön.

Informationsöverföring mellan aktörerna

Småbarnspedagogik med tillhörande förskoleundervisning och grundläggande utbildning bildar en helhet för barnets växande och lärande som framskrider konsekvent och utgör en grund för livslångt lärande. Att personalen inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen känner till utbildningssystemet och de centrala mål, särdrag och tillvägagångssätt som kännetecknar de olika stadierna inom systemet är utgångspunkten för en kvalitativ helhet. För att barnens välbefinnande, utveckling och lärande ska ske smidigt, ska även övergångarna planeras och utvärderas.

Förutom att småbarnspedagogiken inleds på ett enhetligt sätt i Sibbo sköter man om att informationen gällande barnet överförs under hela småbarnstiden samt då barnet går över till förskoleundervisningen. Om barnet byter grupp eller helt flyttar över till en ny enhet, kommer man överens med familjen och enheterna om praxis som följs vid flyttningen. Det ligger alltid på fostrarnas ansvar att föra över information från en grupp till en annan. Ärenden som rör barn som går över till förskoleundervisningen diskuteras vid ett gemensamt överföringsmöte. I det här mötet deltar det blivande förskolebarnets nuvarande fostrare/enhetens chef och den blivande förskolans lärare/chefer samt speciallärarna inom småbarnspedagogik. Även en särskild blankett för överföring av information används.

Vid överföring av uppgifter som är oumbärliga för verksamheten följer man alltid den allmänna dataskyddsförordningen (GDPR) samt den nationella dataskyddslagen.

4. PEDAGOGISK VERKSAMHET OCH ARBETSSÄTTEN

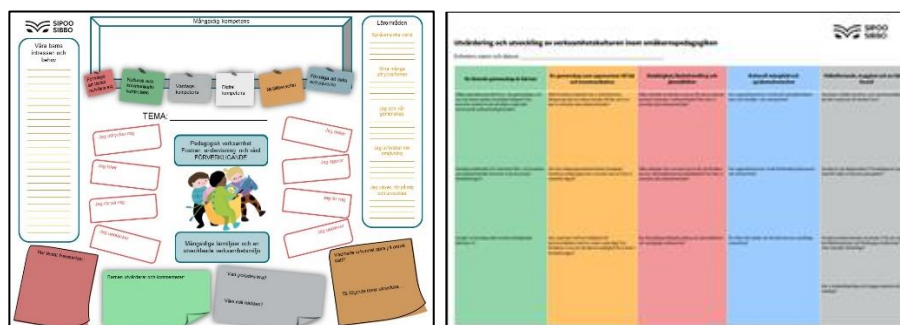
Den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken präglas av ett helhetsskapande angreppssätt. Utgångspunkten för den pedagogiska verksamheten är alltid varje barn som individ. Genom att satsa på de i värdegrunden nämnda principerna om att lyssna på barnet och stödja växelverkan skapar vi en gedigen grund för vår verksamhet. Då varje barn upplever att hen är viktig och uppskattad kan man planera meningsfull pedagogisk verksamhet utifrån lärområdena och målen för mångsidig kompetens. I Sibbo följer man Delaktighetslöftet som en metod för att beakta barnens intressen och delaktighet då den pedagogiska verksamheten planeras och verkställs.

Lagen om småbarnspedagogik betonar vikten av pedagogik samt det pedagogiska ansvar som lärare och speciallärare inom småbarnspedagogik har. Läraren inom småbarnspedagogik har det övergripande ansvaret för att planera verksamheten i barngruppen, för att genomföra verksamheten planenligt så att målen uppnås samt för att utvärdera och utveckla verksamheten. Lärare inom småbarnspedagogik, socionomer och barnskötare planerar, genomför och utvärderar verksamheten tillsammans med daghemsföreståndaren, specialläraren samt övrig personal inom småbarnspedagogiken.

Under personalens gemensamma planeringsdag är det inte möjligt att göra upp en noggrann plan för den pedagogiska verksamheten, eftersom verksamheten bygger på barnens behov och önskemål. Men verksamheten måste ändå ha en riktgivande ram, genom vilken läraren inom småbarnspedagogik kan säkerställa att utgångspunkten för verksamheten är högklassig och pedagogisk. Under planeringsdagen får också avtalet om personalens gemensamma verksamhetsmetoder en viktig roll, till exempel med hjälp av teamavtal och gruppvasu.

För mer detaljerad planering har fostrarna tillgång till både ett verktyg för planering av teman samt ett verktyg för utvärdering av verksamhetskulturen. Temaplaneringsverktyget innehåller alla områden i referensramen för den pedagogiska verksamheten (se stycke 6 Utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten samt bilaga 2). Med hjälp av verktyget för utvärdering av verksamhetskulturen utvärderar man den lärande gemenskapen, praxis som stöder lek och växelverkan, delaktighet, arbetssätt som främjar jämlikhet, kulturell mångfald och språkmedvetenhet samt verksamhetssätt som förstärker välmående, trygghet och en hållbar livsstil (bilaga 3).

Utvärderingsverktyg i bruk

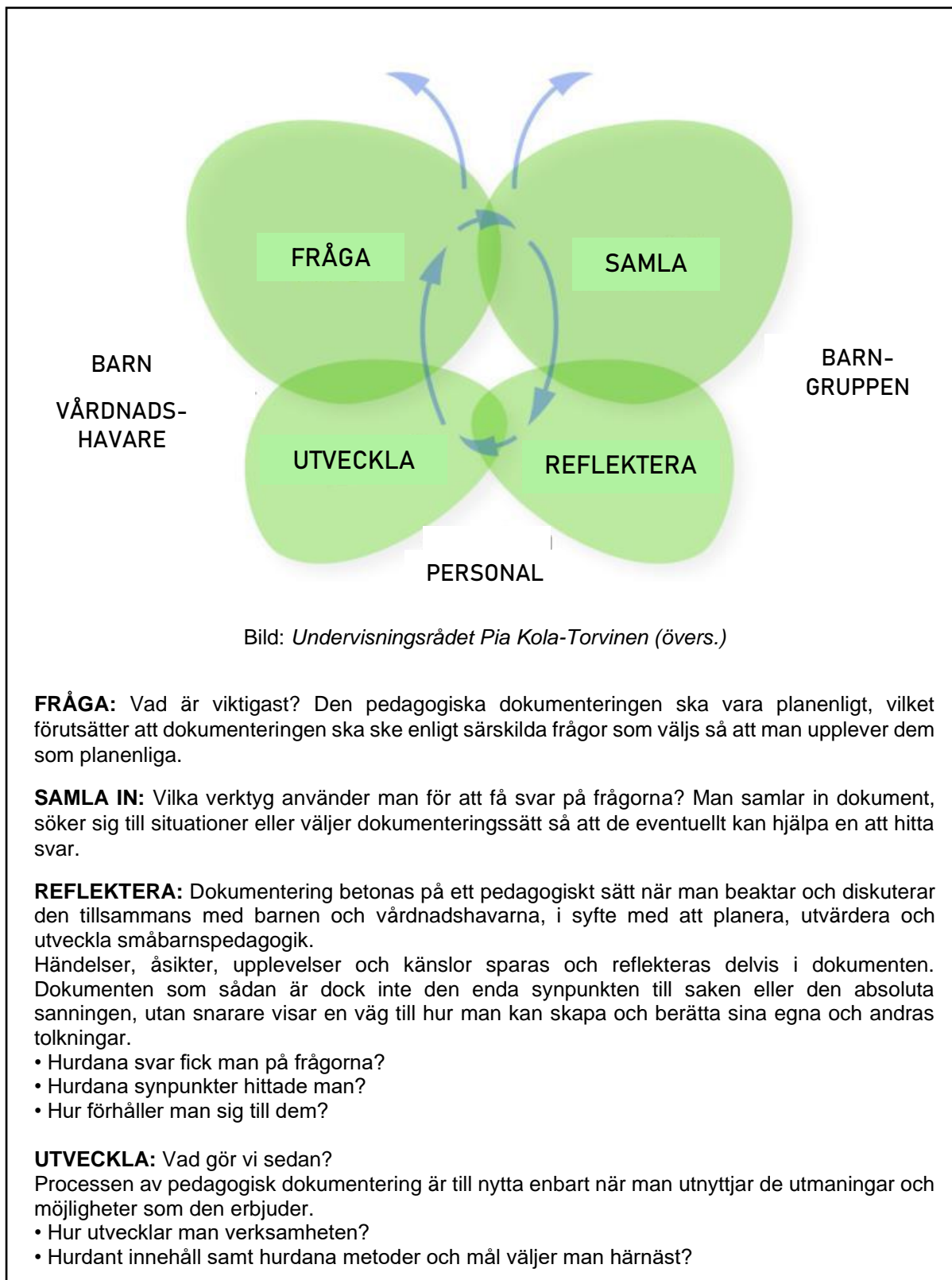

4.1 Pedagogisk dokumentation

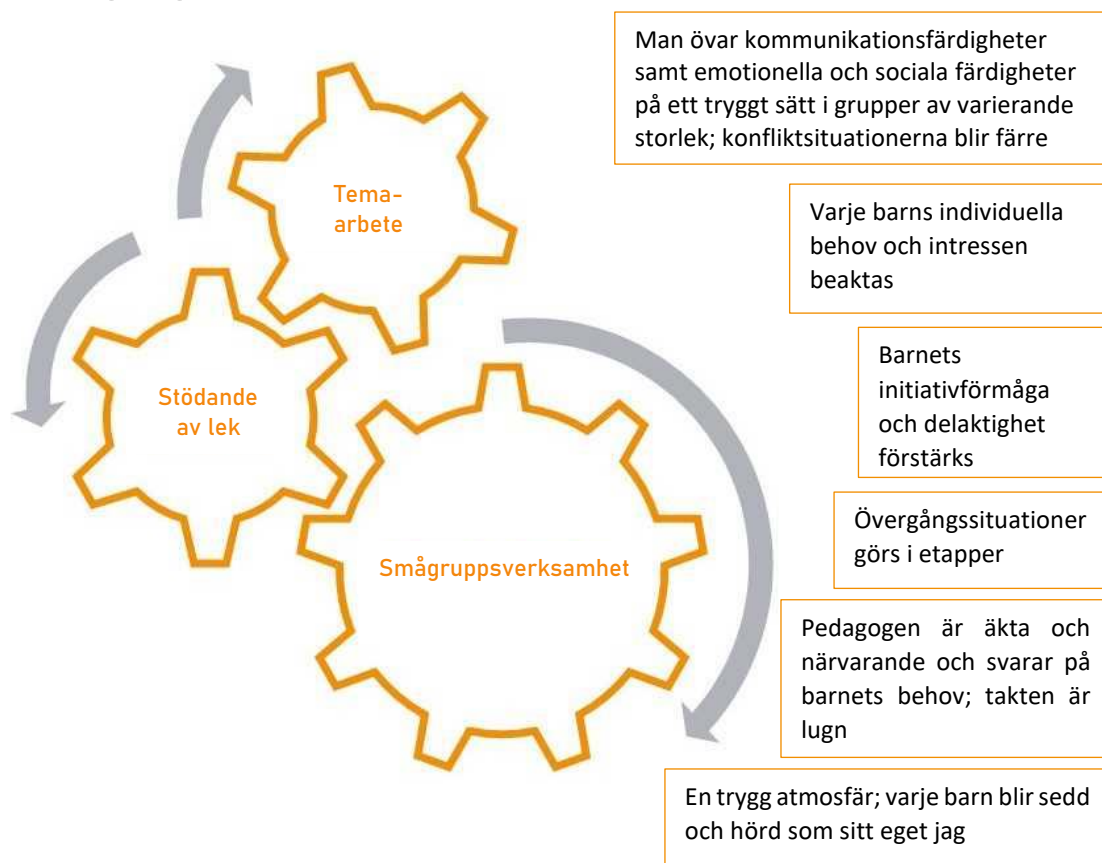
Pedagogisk dokumentation är en central arbetsmetod för att planera, genomföra, utvärdera och utveckla den småbarnspedagogiska verksamheten. Den pedagogiska dokumentationen ger information om barnens liv, utveckling, intressen, tankar, lärande och behov samt om barngruppens verksamhet, på ett konkret och mångsidigt sätt. Med hjälp av enskilda dokument, till exempel fotografier, teckningar eller personalens observationer, kan man tillsammans med barnen iaktta barnens utveckling och lärande. Barnens kunskaper och färdigheter, intressen och

behov blir synliga genom den pedagogiska dokumentationen och ska utgöra grunden för planeringen av verksamheten.

Den information och förståelse som dokumentationen bidrar till ska användas till exempel för att arbetssätten, lärmiljöerna, verksamhetens mål, metoderna och innehållet kontinuerligt ska kunna anpassas enligt barnens intressen och behov. Barnets plan för småbarnspedagogik är en del av den pedagogiska dokumentationsprocessen. Systematisk dokumentation behövs också då man bedömer barnens behov av stöd.

4.2 Mångsidiga arbetsätt

I Sibbo betonar man **verksamhet i smågrupper**. Barnen delas flexibelt in i mindre grupper under dagens lopp, exempelvis utgående från deras individuella behov, ålder, intressen eller kamratstödet. Smågruppernas struktur och den vuxna som leder dem växlar så att barnen lär sig att fungera i olika sammansättningar och får njuta av samtliga vuxnas kunskaper i gruppen. Fostrarna är alltså medvetna om varför, hur och på vilka grunder grupperna ska delas in, och de ansvarar också för att barnen erbjuds mångsidig och planmässig verksamhet. Varje barns behov ska beaktas då smågrupperna bildas, men ändå så att barnen själva får vara med och välja en verksamhet som intresserar dem. Därför är det mycket viktigt att de vuxna är genuint närvarande, observerar barnen och lär känna varje barns behov och intressen. Då man arbetar i mindre grupper är det möjligt att till exempel gå ut etappvis, varvid dagen blir rofylld och lugn för barnen. Verksamheten i smågrupp förverkligas alltså inte enbart under förmiddagens ledda verksamhet, utan dagen planeras som en helhet.

Förutom verksamheten i smågrupp är **temaarbete** en av de mångsidiga arbetsmetoderna i Sibbo. Temaarbetet baserar sig alltid på pedagogiska mål samt ett pedagogiskt tänkesätt, och teman väljs utifrån barnens önskemål, behov och intressen. Teman kan förverkligas så att de har olika längd och innehåll men ändå så att det möjligt att samarbeta med de andra grupperna och enheterna. Genom att dela gemensamma projekt och arbetsmetoder bland fostrarna skapas en känsla av samhörighet och vi-anda som nämns i värdegrunden. Vid val av arbetsmetoder beaktas också barnens behov av fysisk aktivitet, och lärmiljön vidgas att omfatta även gårdsplanen, skogen och den närliggande miljön. Valet av arbetsmetoder styrs av ett barnorienterat tänkesätt.

De mångsidiga arbetsmetoderna som stöder **leken** beskrivs i mer detalj i stycke 4.3 (Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande).

4.3 Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande

Leken är central inom den småbarnspedagogiska verksamheten. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att erbjuda alla barn möjligheter till olika slags lekar. Leken främjar barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Även om barnet självt inte upplever leken som ett verktyg för lärande, utan ett sätt att vara och leva samt gestalta världen, så lär sig barnet genom leken. Upplevelser som väcker barnens känslor, nyfikenhet och intresse stimulerar till lek.

För barnet är det leken i sig som är viktig. Leken ger barnen glädje och välbehag. I leken är barnen aktiva aktörer. De strukturerar och utforskar världen omkring sig, utvecklar sociala relationer och skapar mening utifrån sina erfarenheter. I leken bildar barnen sig en uppfattning om sig själva och andra människor. I leken härmar barnen, skapar nytt och modifierar vad de ser. Samtidigt gestaltar och testar de sina drömmar och önsknings. Med fantasins hjälp kan barnen pröva olika roller och idéer som annars inte skulle gå att förverkliga. I leken kan barnen bearbeta svåra upplevelser och tryggt pröva, försöka och göra misstag.

I leken förenas centrala element som främjar lärandet: entusiasm, att göra tillsammans och att utmana de egna färdigheterna. Leken utvecklas och tar sig olika former i takt med ökad erfarenhet av lek. Kommunikationen mellan personalen och barnen samt barnen emellan lägger grunden för barnens tanke- och språkutveckling och deras växande förmåga att leka. I leken iakttar, prövar och lär sig barnen gruppens regler. Då barnen leker i grupp lär de sig att reglera sina känslor och sin vilja samt att ta andra människors perspektiv i beaktande. Genom leken stärks gemenskapen och den positiva atmosfären.

Leken är ett centralt arbetssätt inom småbarnspedagogiken. I den pedagogiska verksamheten kan man kombinera till exempel drama, improvisation eller sagor för att utveckla lekens gång och bygga upp lekvärldar. Personalen ska inse vilken betydelse det har för barnens välbefinnande och lärande att de får koncentrera sig på att undersöka, uttrycka sig spontant och kreativt samt leka fartfyllda och aktiva rörelselekar. Olika situationer kan berikas genom lek. Ramsor, ordlekar, sånger och lekfull samvaro stärker en positiv atmosfär, vilket stöder barnens lärande och välbefinnande.

Personalen ska utgående från inkluderande principer trygga förutsättningarna för lek, handleda leken på ett lämpligt sätt och se till att alla barn har möjlighet att delta i gemensamma lekar utifrån sina förutsättningar och sin förmåga. Personalen ska systematiskt och målinriktat stödja barnens lek och handleda den antingen utanför leken eller genom att själv vara med i leken. Personalens fysiska och psykiska närvaro stöder kommunikationen mellan barnen och förebygger konfliktsituationer.

Personalen ska även iaktta och dokumentera barnens lek. Genom att observera leken får personalen insikt i barnens tänkande och intressen, deras känslor och upplevelser. Observationerna ska användas för att planera och handleda leken och den övriga verksamheten. Personalen ska vara lyhörd, ha yrkeskompetens och ett genussensitivt förhållningssätt för att upptäcka barnens initiativ till lek och kunna bemöta dem på ett lämpligt sätt.

Långvarig lek kräver tid, utrymme, lugn och ro samt lämpliga lekredskap och material som är tillgängliga för barnen. Lär miljöerna ska anpassas efter leken, eftersom leken inte nödvändigtvis håller sig inom det anvisade området.

Kännedom om barnkultur och medier riktade till barn hjälper personalen att förstå barnens lekar. Även olika spel samt digitala verktyg och applikationer erbjuder många slags möjligheter för barnens lek. I en lärmiljö som uppmuntrar till lek lär sig även den vuxna. Med vårdnadshavarna ska personalen diskutera lekens betydelse och iakttagelser i anknytning till barnens lekar. På detta sätt kan man främja att leken fortsätter hemma eller i den småbarnspedagogiska verksamheten.

NCU: I enlighet med indikator nummer 7 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer observerar och dokumenterar personalen regelbundet och systematiskt barns vardag inom småbarnspedagogiken för att förstå barns erfarenhetsvärld. Den information som produceras används vid planering, genomförande, utvärdering och utveckling av verksamheten.

I en gemenskap som uppmuntrar till lek och växelverkan avspeglas de i värdegrunden nämnda betoningarna om att förstå barnets synvinkel och att ge tid för att tillsammans begrunda saker och ting. Kvaliteten på småbarnspedagogiken påverkas på ett betydande sätt av hur mycket barnen och de vuxna växelverkar med varandra. Endast genom att satsa på växelverkan och vara närvarande med barnen på ett genuint sätt kan man förstå barnens tankevärld och hjälpa dem att utveckla sina sociala och emotionella färdigheter och empatiska förmåga. Samtidigt kan man effektivt förebygga uppkomsten av mobbning.

Tillvägagångssätt som stöder lek och inkluderande principer är:

- **Leken utgår från barnet**
Barnen bör ha möjlighet att påverka lekens innehåll och längd samt vem de väljer att leka med – i enlighet med sin egen förmåga och färdighet. Barnen får själva bygga upp sin lek med stöd av en vuxen, och den vuxna ordsätter verksamheten och bär upp leken.
- **Leken är ständigt närvarande**
Barnen har möjlighet till både spontan och ledd lek, och leken ges tid att utvecklas och fortsätta. Leken är den pedagogiska verksamhetens utgångspunkt, vilket betyder att leken är närvarande även i de vuxnas vardag. Olika vardagssituationer som övergångar, på- och avklädning och väntesituationer görs lekfulla.

4.4 Lärområden

Lärområden beskriver den pedagogiska verksamhetens centrala mål och innehåll inom småbarnspedagogiken. De styr personalen i att planera och genomföra mångsidig och förenhetligad pedagogisk verksamhet tillsammans med barnen. Barnen har rätt att få mångsidiga upplevelser inom de olika lärområdena. Lärområdena ska inte genomföras som separata helheter, utan deras teman ska kombineras och anpassas utgående från barnens intressen och kompetens.

En pedagogisk verksamhet som kombinerar och tillämpar lärområden gör det möjligt att granska och undersöka olika företeelser och fenomen i ett brett perspektiv. Den centrala utgångspunkten för verksamheten är barnens frågor och intressen. Teman kan till exempel växa fram i samband med lekar, sagor, utflykter eller i spontana kommunikationssituationer mellan barnen och personalen samt i kommunikationen barnen emellan. Det sätt på vilket målen för lärområdena förverkligas varierar beroende på temat, situationen och hur barnen lär sig. Personalen ska se till att den pedagogiska verksamheten främjar utvecklingen och lärandet hos barn i olika åldrar.

Språkens rika värld

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja utvecklingen av barnens språkliga kunskaper och färdigheter samt deras språkliga identiteter. Barnens intresse och nyfikenhet för språk, texter och kulturer ska stärkas. Att stödja språkutvecklingen nära kopplat till utvecklingen av barnets multilitteracitet (delen Mångsidig kompetens). Språkutvecklingen har också samband med andra delområden inom mångsidig kompetens, bland annat kulturell och kommunikativ kompetens. När barnens språkliga färdigheter utvecklas ger det barnen nya möjligheter att påverka, delta och vara aktiva aktörer. För barnen är språket både ett föremål och ett verktyg för lärandet.

Med tanke på språkinläringen är det viktigt att vara medveten om att barn i samma ålder kan befinna sig i olika skeden av språkutvecklingen inom olika delområden. De språkliga identiteterna utvecklas när barnen får stöd och handledning inom de centrala delområdena för språkliga kunskaper och färdigheter.

NCU: I enlighet med indikator nummer 4 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer använder personalen språket på ett så rikt och mångsidigt sätt som möjligt och med hänsyn till barns ålder och utvecklingsnivå.

Sibbo som uppväxtmiljö erbjuder möjligheter till att på ett naturligt sätt bekanta sig med t.ex. finska och svenska som språk och kultur. Barnen uppmuntras att enligt sina egna förutsättningar och sitt eget kunnande delta i den dagliga växelverkan.

Ingen får uteslutas på grund av det språk som används i leken. Vi fäster dagligen uppmärksamhet vid att verksamheten verbaliseras i de vardagliga situationerna både inne och ute. Eftersom verksamheten grundar sig på att fungera i smågrupper får varje barn mera tid till diskussion med både en vuxen och de andra barnen. Vi använder olika slags hjälpmetoder, genom vilka vi ökar den språkliga verksamheten och gör den synlig i vardagen. Sådana metoder är bland annat sagoteringsmetoden, berättelsetärningar, tillsättande av berättelser till barnens teckningar, berättelsekort samt olika metoder för dokumentering såsom nedskrivning av barnens berättelser, yttranden och lekar. Man använder också olika arbetsmetoder som stöder växelverkan och emotionella färdigheter.

Faktorer som påverkar barnens språkliga utveckling:

Kommunikationsfärdigheter: barnen upplever att de blir hörda och att deras initiativ blir bemötta

- Personalen är sensitiv för och reagerar även på barnens non-verbala budskap. Barnen uppmuntras att kommunicera med personalen och med varandra.

Barnens språkförståelse

- Den vuxnas roll – ge en mångfald av språkliga modeller, verbalisera, beskriva och diskutera verksamheten med barnen.
- Växelverkan samt språkförståelse och -utvecklingen ska vid behov stödjas med hjälp av bilder, föremål och tecken.
- Den lokala dialekten ska värnas om.

Barnens muntliga språkfärdighet

- Barnen ska uppmuntras att tala i olika situationer både med vuxna och med varandra. Man ska också iaktta tonfall och betoningar.

Den språkliga uttrycksförmågan: att stärka förmågan att anpassa språket enligt situationen

- Vi övar oss på att anpassa språket enligt situationen; att berätta, förklara och diskutera. Vi bekantar oss med olika texter och litteratur.
- Att leva sig in i olika situationer, använda humor.

Utöka det verbala arbetsminnet och ordförrådet: barnens språkliga uttryck berikas

- Vi använder ramsor och sånglekar samt leker med språket, benämner saker och använder beskrivande ord.
- Vi har rofylld tid för diskussioner, läsning och berättelser.

Utvecklingen av språkliga medvetenhet: medvetenhet om saker som berör språkets former, strukturer och betydelse

- Att iaktta och undersöka olika språk. Barnen uppmuntras att lekskriva och lekläsa..

Lek

- Barnen får tid och rum för att leka. Vuxna deltar i leken.
- En stimulerande miljö som uppmuntrar till växelverkan och stödjer barnets språkutveckling.

Dialog med vårdnadshavarna

- Barnets språkliga utveckling och lärande diskuteras med föräldrarna.
- Att stödja barnets eget modersmål är av betydelse betonas.
- Diskussioner om hur man kan främja och stödja barnets språkliga utveckling.
- Samarbete för att stödja barnets flerspråkighet.

Flerspråkighet/kulturell diversitet

- Personalen har information om flerspråkighet och om arbetsmetoder som stödjer det.
- Personalen arbetar aktivt för att komma på olika sätt att underlätta växelverkan mellan de vårdnadshavare som man inte har ett gemensamt språk med.

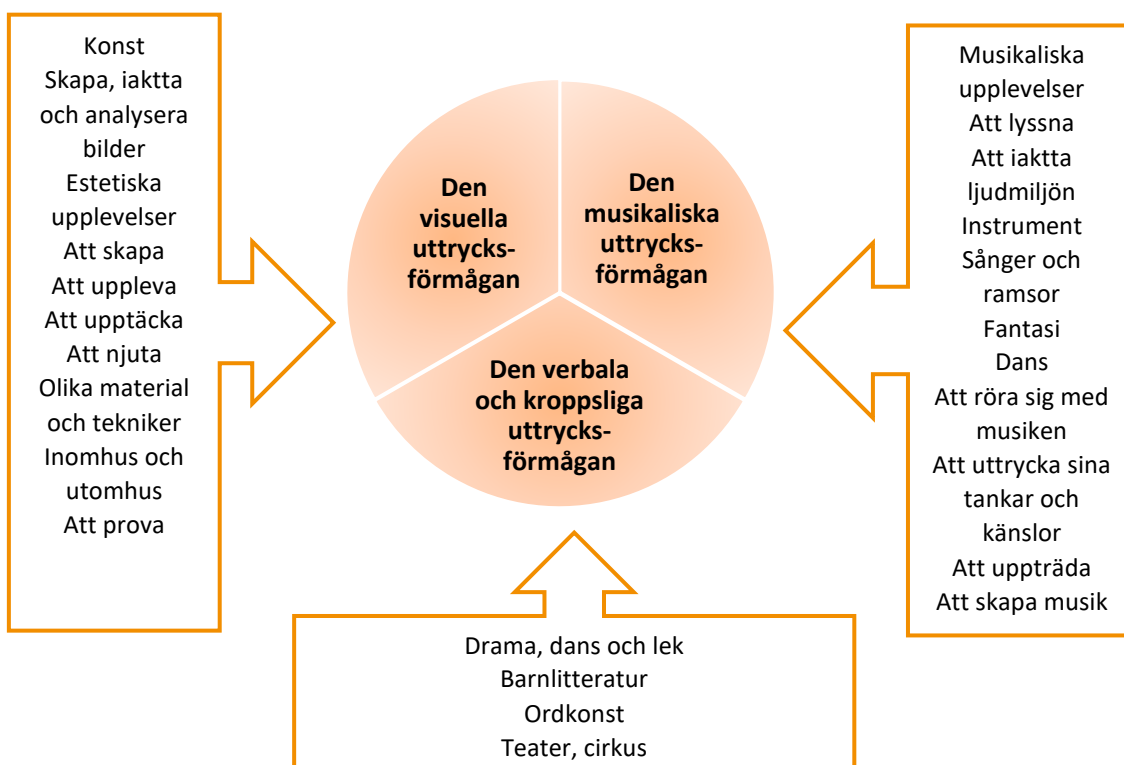
Pedagogisk dokumentering

- Uppföljning av barnets språkliga utveckling.
- Pedagogiska samtal som förs inom det egna teamet på grund av den dokumenterade informationen.
- Arbetssätten, lärmiljöerna och verksamhetskulturen utvecklas utifrån dokumentationen.
- Barnen deltar aktivt i dokumenteringen.

(Utdrag bifogade ur Utbildningsstyrelsens språkstödande handlingsplan "Lyft språken! - en språkmedveten småbarnspedagogik")

Mina många uttrycksformer

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att på ett målinriktat sätt stödja utvecklingen av barnens förmåga att uttrycka sig musikaliskt, visuellt, verbalt och kroppsligt samt genom slöjd, och att låta barnen bekanta sig med kulturarvet och olika konstarter. Barn uttrycker sig ofta på ett helhetsbetonat sätt och kombinerar olika uttrycksformer på ett kreativt sätt. Att uppleva och uttrycka konst främjar barnens förutsättningar för lärande, deras sociala färdigheter, positiva självbild och förmåga att förstå och strukturera sin omvärld. Förmågan att tänka och lära sig utvecklas då barnen undersöker, tolkar och skapar mening genom att öva att uttrycka sig på olika sätt. Förmågan att fantisera och föreställa sig olika saker är central också då barnets etiska tänkande utvecklas. Att bekanta sig med kulturarvet, konst och olika uttrycksformer stärker barnens mångsidiga kompetenser också när det gäller delområdena multilitteracitet och förmåga att delta och påverka.

Genom att uttrycka sig på olika sätt upplever och gestaltar barnen världen på ett sätt som tilltalar och inspirerar dem. Konstnärliga uttrycksformer uppmuntrar barnen att synliggöra sina iakttagelser, känslor och kreativa tankar. Olika uttrycksformer ska utforskas med hjälp av olika sinnen, arbetssätt, lärmiljöer och genom att ta vara på kulturutbudet i närmiljön. Estetiska och inspirerande lärmiljöer, tillgång till mångsidiga redskap och material samt tillräcklig handledning har stor betydelse då barnen bekantar sig med olika uttrycksformer.

Barnens vardag innehåller dagligen verksamhet genom vilken de kan uttrycka sig själva på olika sätt. Både den verbala och kroppsliga uttrycksförmågan betonas med lika värde, och till exempel drama och dans får lika stor roll som andra uttrycksformer. För att betona alla områden lika mycket erbjuder de vuxna barnen aktiviteter även utanför sina egna kompetensområden. Inspiration ska väckas av både barn och vuxna, och barnen får också påverka verksamheten – med andra ord är det inte de vuxna som planerar en färdig verksamhetsmodell med definierat resultat, utan varje barn får möjlighet att testa, lära sig och undersöka olika former att uttrycka sig utifrån just de utgångspunkter som intresserar barnet själv.

Jag och vår gemenskap

Då barnen börjar i den småbarnspedagogiska verksamheten blir deras livsmiljö utanför hemmet större. Utöver det egna hemmets traditioner, vanor, värderingar och åskådningar möter barnen också andra sätt att tänka och handla. Småbarnspedagogikens uppdrag är att utveckla barnens förmåga att förstå mångfalden i närmiljön och att öva sig att fungera i den. Uppdraget betraktas ur olika perspektiv: etiskt tänkande, åskådning, närmiljöns förflutna, nutid och framtid samt media.

- **Etiskt tänkande**

I Sibbo styr vi barnen att respektera varandra samt att agera vänligt och artigt. Teman som vänskap, rättvisa och skillnaden mellan rätt och fel är viktiga principer inom etiskt tänkande. Vi lär oss goda vanor och hur man ska bete sig samt funderar på och utarbetar tillsammans gruppens egna gemensamma spelregler.

Vi övar oss på etiskt tänkande till exempel med hjälp av olika material så som känslkort, konstbilder, rollekar, sagor och drama.

- **Åskådningsfostran**

Åskådningsfostran betyder att man tillsammans med barnen och deras vårdnadshavare bekantar sig med de religioner och övriga åskådningar som finns i barngruppen. Familjernas åskådningar och värden respekteras. Barnen uppmuntras att respektera och förstå olika konfessionella traditioner och sedvänjor. Barnen möts som helhetsmässiga individer, och barnet bör öppet kunna begrunda alla slags frågor som ingår i hans upplevelsevärld. Av personalen krävs öppenhet och sensitivitet till eventuella åskådningsmässiga diskussioner tillsammans med barnen.

Den kommunala småbarnspedagogiken är konfessionslös och innehåller inte religionsutövande. Seder som hör till finländsk kultur, såsom att man sjunger Den blomstertid nu kommer, skapar en känsla av delaktighet och ses inte som religionsutövande. Om besök till kyrkan eller verksamhetsstunder som ordnas tillsammans med församlingen informerar man hemmen i god tid. Vårdnadshavarna beslutar om barnet ska delta i dessa evenemang, och enheten för småbarnspedagogik svarar för att det ordnas meningsfull verksamhet för varje barn för den tid dessa evenemang varar om barnet inte deltar i dem.

I Sibbo värnar man om social gemenskap och tanken om att göra tillsammans, och även om den finländska kulturtraditionen. Dessa omfattar bland annat folksägner och annan verbal tradition såsom folklig visdom och ordspråk, musik och folkvisor såsom Kalevalasånger och spelmansmusik, traditionella föremål och byggnader, lektraditioner, myter och kvarlevor av finsk forntidstro såsom berättelser ur Kalevala och festtraditioner i anknytning till hela kyrkoåret.

Samarbetet med församlingarna grundar sig på principerna som ingår i det mångsidiga samarbetets korgar (Kyrkostyrelsen och Utbildningsstyrelsen). Vid behov kan församlingspersonalen stöda personalen inom småbarnspedagogiken och fungera som experter inom sitt eget område. Hjälps och stöd kan fås till exempel i sådana situationer där familjen drabbas av sorg eller en kris.

- **Närmiljöns förflutna, nutid och framtid**

Närmiljöns förflutna granskas bl.a. genom att bekanta sig med kulturarvet. Ett sätt att öka barnets förståelse om det förflutna är till exempel en temadag eller ett projekt med temat "Hur man levde förr i tiden" som genomförs årligen. Även utflykter till olika kulturobjekt eller besök av barnens far- och morföräldrar utför en viktig del av hur man betraktar det förflutna. Med hjälp av litteratur och drama kan man uppliva olika teman i anknytning till gångna tider (till exempel Barnens Kalevala och bembölesagor). Tjänster för småbarnspedagogik har också samarbete med Tjänster för äldre och ordnar gemensamma verksamhetsstunder i vilka både barn och de äldre deltar.

Tillsammans med barnen bekantar man sig med platser som anknyter till samtidshistorien, med byggnader och med den lokala kulturen. På det här sättet får barnen stifta bekantskap med olika seder och traditioner. Aktuella ämnen som intresserar barnen samt mångfalden i närmiljön diskuteras tillsammans med barnen. Även barnens vårdnadshavare och deras yrkeskunskaper kan utnyttjas.

Att bygga framtiden tillsammans med barnen grundar sig t.ex. på att barnen får delta i planeringen av verksamheten och lärmiljöerna. Barnens intresse riktas mot drömmar om framtiden och vi lever oss in i en fantasivärld om en god framtid.

- **Mediefostran**

Inom småbarnspedagogiken har mediefostran som uppdrag att stödja barnens förutsättningar att vara aktiva och uttrycka sig i gruppen. Mediefostran grundar sig på lärande genom upplevelser, erfarenheter och lek med medier (böcker, tidningar, radio, TV, spel, internet, telefoner, kameror, surfplattor, mobila apparater). Barnen uppmuntras till att producera medieinnehåll (t.ex. barngruppens egen tidning, videor, fotografier, planscher) samt till att utveckla mediekritisk tänkande. Medierna används som ett redskap för pedagogisk dokumentering.

I Sibbo har man bundit sig att se till att det i varje enhet inom småbarnspedagogik finns ändamålsenliga redskap för att förverkliga mediefostran. Varje enhet har en utsedd medieansvarig som ansvarar särskilt för hur mediefostran tas i beaktande i vardagsverksamheten. För personalen ordnas utbildning, och kunnandet upprätthålls i en föränderlig värld.

De vuxnas inställning och intresse att lära sig nytt är viktigt. Barnet behöver en reskamrat och ledsagare för att kunna klara sig bland dagens medieutbud. Mediefostran betyder att man gör tillsammans och i verksamheten ska man betona barnets aktiva roll. Småbarnspedagogiken har som mål att få alla som arbetar med barn att inse mediefostrans betydelse i ett föränderligt samhälle samt väcka diskussion om barnens mediefostran mellan personalen och vårdnadshavarna.

Jag utforskar min omgivning

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att ge barnen färdigheter att iakttä, strukturera och förstå sin omgivning. Barnen ska handledas att utforska och röra sig i naturen och den byggda miljön. Småbarnspedagogiken ska stödja utvecklingen av barnens matematiska tänkande och stärka en positiv inställning till matematiken. Småbarnspedagogiken ska även omfatta miljöfostran och teknologifostran. Egna iakttagelser, upplevelser och erfarenheter i anslutning till lärmiljöerna hjälper barnen att förstå orsakssammanhang och att utvecklas som tänkande och lärande individer. Utveckling av förmågan att benämna saker och använda olika begrepp främjar barnens multilitteracitet.

Matematiskt tänkande: att klassificera, jämföra och rangordna saker, tidsuppfattningar och tidsordning (t.ex. igår, idag, imorgon), tider på dygnet, ordning på dagar med hjälp av bilder, timglas, problemlösning (att hitta lösningar, logisk deduktion, orsakssamband), att mäta med olika instrument, antal, räkning, bordsspel, tärning, glädje över insikt och lärande

Miljöfostran: erfarenheter och upplevelser, att stärka barnens förhållande till naturen och göra den till en resurs för barnet, att iakttä och undersöka den närbelägna naturen och naturfenomen med olika sinnen, utflykter till naturen och skogen, att bygga lekmiljöer i naturen, att vörda naturen, äventyr, avkoppling, naturen som lärmiljö, djur, växter, skog, den byggda miljön, hållbar livsstil (att skydda naturen, återvinning, måttlig konsumtion), tydliga fyra årstider, att utnyttja naturmaterial

Teknologifostran: barnen bekantar sig med digitala verktyg i vardagsomgivningen och undersöker hur de fungerar.

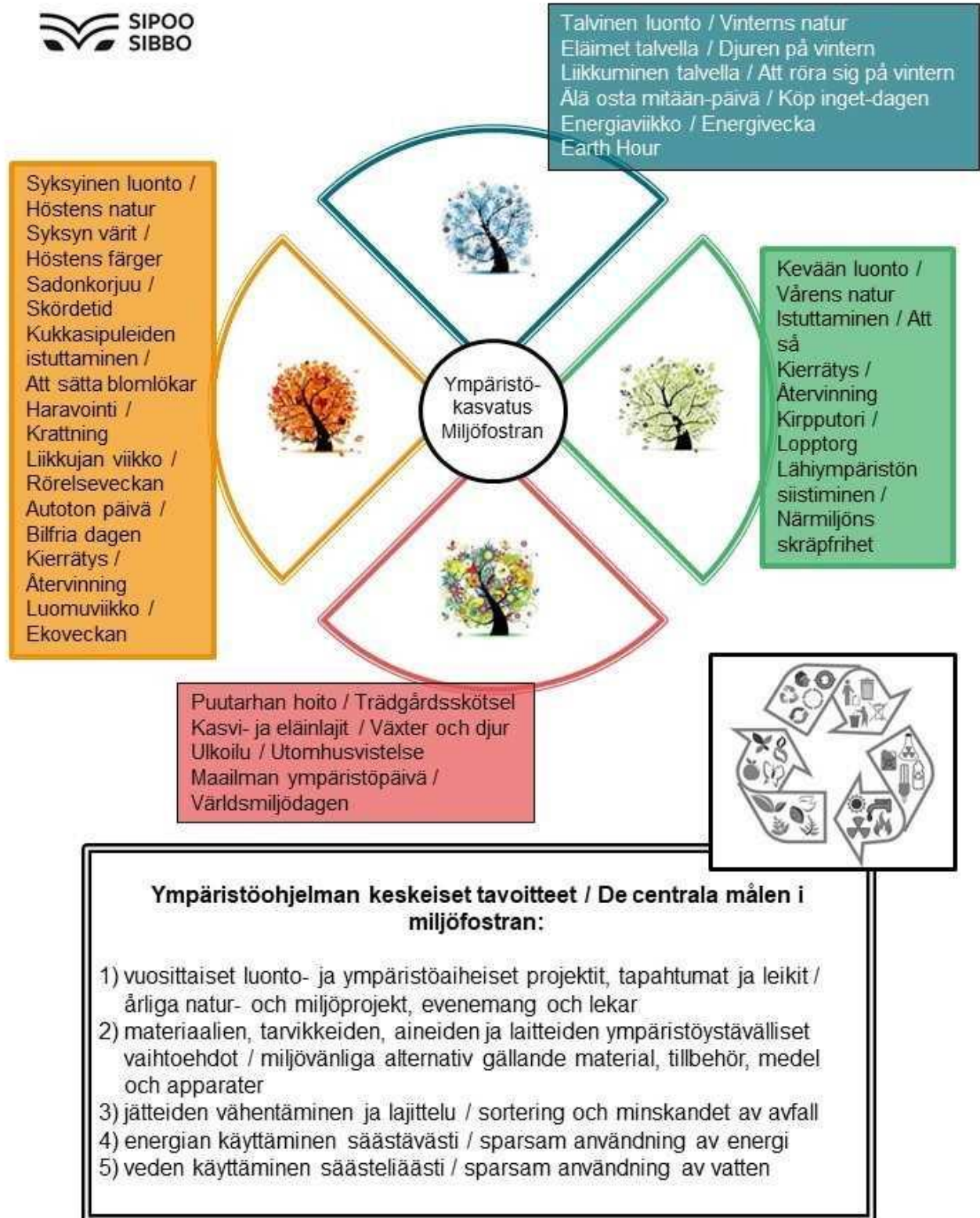
egna erfarenheter: projekt, att bygga och demontera saker, undersöka hur maskinerna fungerar

rum för barnens egna idéer, funderingar, aha-upplevelser, försök och lösningar

I Sibbo får barnen göra saker själva utifrån sitt eget tänkande. De vuxna och barnen övar tillsammans hållbar utveckling och att lösa problem i vardagen.

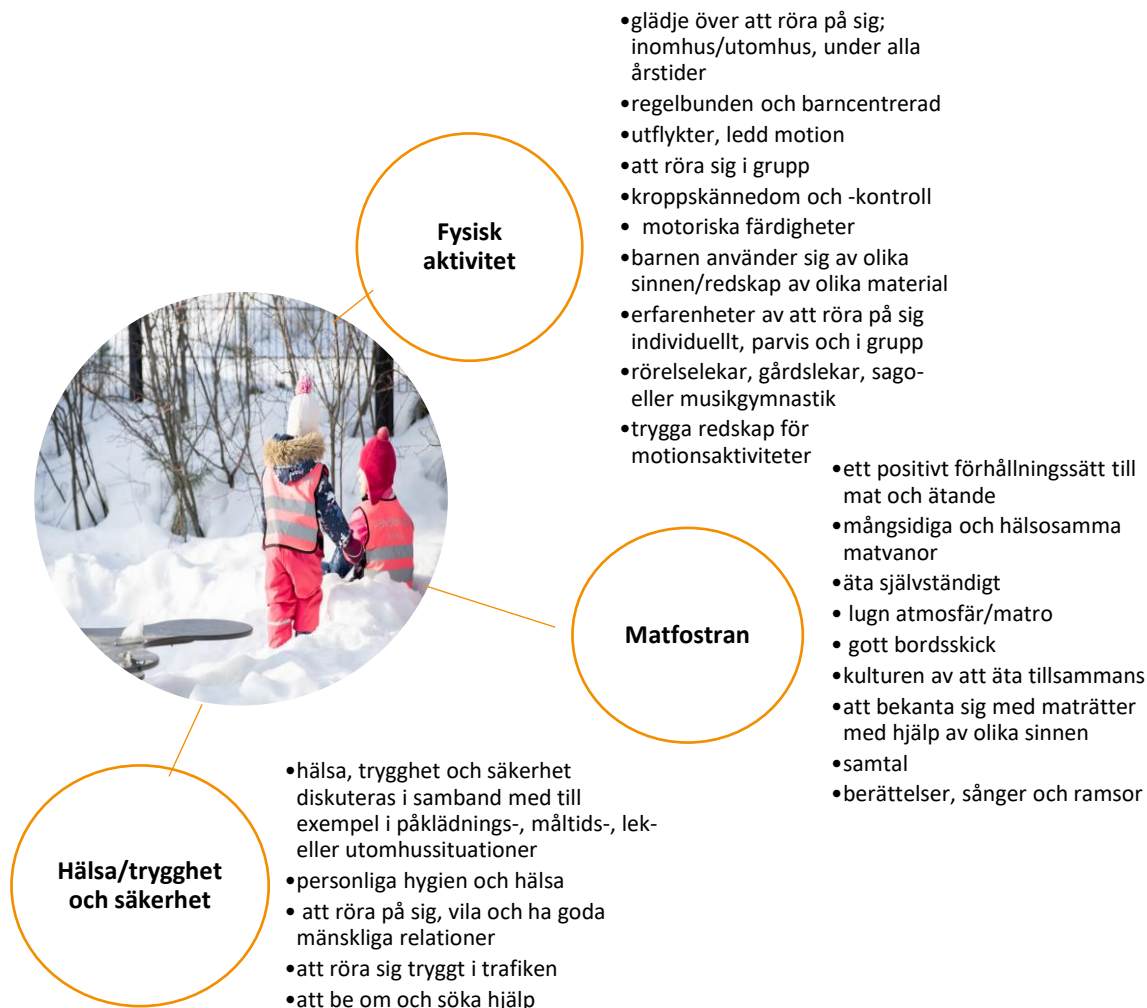
Närmiljön används som lärmiljö under alla årstider. Vi strävar efter att ge barnen positiva upplevelser om närmiljön och på så sätt förstärka deras förhållande till miljön. Med detta utvecklas barnens kärlek för den egna hemorten, deras förståelse av och respekt för naturen samt deras vilja att agera för miljöns bästa. Miljöfostran grundar sig på miljöprogrammet för småbarnspedagogiken i Sibbo samt på årsklockan i miljöfostran.

Vikten av en ekologiskt, socialt, kulturellt och ekonomiskt hållbar livsstil ska beaktas i all verksamhet. Vardagliga val och aktiviteter ska avspegla ett ansvarsfullt förhållningssätt till naturen och omgivningen. Gemensam användning av redskap och lokaler, måttlighet, sparsamhet samt att reparera och återvinna saker ska främjas inom småbarnspedagogiken.

Jag växer, rör på mig och utvecklas

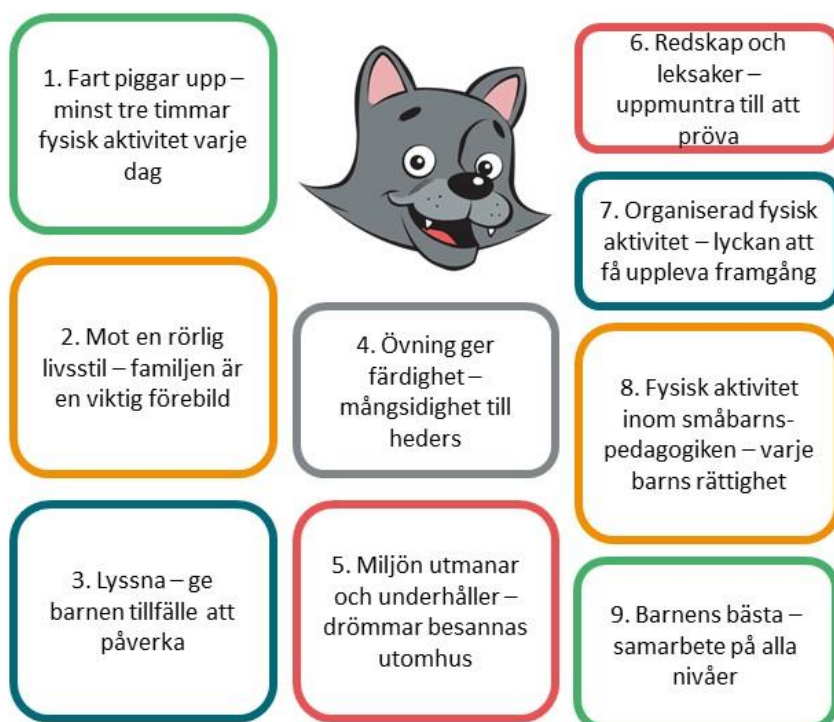
Detta lärområde omfattar mål som anknyter till fysisk aktivitet, matfostran, hälsa, trygghet och säkerhet. Ett uppdrag inom småbarnspedagogiken är att tillsammans med vårdnadshavarna lägga grunden för en livsstil som värnar om hälsa och välbefinnande och som främjar fysisk aktivitet. Lärområdet stödjer barnens mångsidiga kompetenser särskilt inom delområdet vardagskompetens.

I Sibbo satsar man på att utöka motion i enlighet med de nationella rekommendationerna för fysisk aktivitet under de tidiga åren. Lärmiljön formas så att den inspirerar till motion, och man strävar efter att begränsa fysiska aktiviteter endast med sådana regler som är väsentliga ur trygghetssynpunkt. De vuxna ansvarar för att de fysiska aktiviteterna är kontrollerade och ändamålsenliga. Även om alla enheter skiljer sig fysiskt från varandra och alla till exempel inte har en gymnastiksal, strävar vi efter att utnyttja de befintliga lokalerna på bästa möjliga sätt. Till exempel matborden kan också användas för att bygga en motionsbana eller koja. Såväl inomhus- som utomhusutrymmena granskas regelbundet och de utvecklas. Även tillvägagångssätten vid övergångssituationer formas så att de inspirerar till fysisk aktivitet, och man tillfogar element för fysisk aktivitet till exempel i korridorer, tamburer och trappgångar, dock så att säkerheten beaktas. Man satsar på motionsredskapens mängd och kvalitet samt ser till att redskapen finns tillgängliga för barnen. Tjänster för småbarnspedagogik i Sibbo upprätthåller även tillsammans med idrottstjänsterna ett motionsredskapslåneri, genom vilket daghem och förskolor kan låna bl.a. sparkbräden, skidskostöd, bollar, skogsutflyktsmaterial, bobollsutrustning och olika motorikbanor. I verksamheten inkluderas fysisk aktivitet på ett mångsidigt sätt så att även samlingar och andra verksamheter blir aktiva och funktionella. Fysisk aktivitet inkluderas även i de andra lärområdena.

Utomhusverksamheten ordnas så att det på gårdsplanen eller i närområdet regelbundet hålls ledda gårds- och motionslekar. Alla årstider utnyttjas och man rör sig i naturen året runt (utflykter, skridskoåkning, skidåkning, snölekar o.s.v.).

I varje enhet för småbarnspedagogik i Sibbo har man utsett en motionsansvarig som tillsammans med den övriga personalen ansvarar för granskningen av redskapen som inspirerar till fysiska aktiviteter. På detta sätt säkerställer vi att redskapen är ändamålsenliga och trygga, och att de förnyas med jämna mellanrum. De som ansvarar för motionen i de olika enheterna kan också tillsammans planera olika evenemang och temahelheter. Idrottstjänsterna bidrar till detta samarbete genom att fungera som stöd och inspiration för dessa motionsansvariga.

Rekommendationen om fysisk aktivitet under de tidiga åren, bearbetad på basen av Undervisnings- och kulturministeriets material *Glädje, lek och gemensamma aktiviteter*.

I Sibbo värdesätter vi principerna om barnens delaktighet och möjlighet att påverka också då det gäller måltiderna. I mån av möjlighet ordnas måltiderna så att de passar barnets ålder och dagsrytm. Barnen övar att servera mat till sig själva utifrån sina färdigheter, och även de yngre barnen får påverka sin egen matportion. Det är viktigt att barnet kan identifiera känslan av hunger och själv får bedöma hur mycket mat hen vill ta, och att hen har möjlighet att berätta vilka maträtter hen gillar och vilka hen gärna endast smakar lite på. Knäckebröd och mjölk serveras vid alla måltider. Tvång förekommer aldrig, utan barnen uppmuntras på ett positivt sätt att smaka på olika livsmedel.

Kostservicen utarbetar näringsmässigt fullödiga, roterande matlistor för kommunala enheter inom småbarnspedagogik. Listorna utarbetas med tanke på kundperspektivet, och kunderna får även en möjlighet att påverka listorna. Måltiderna baserar sig på näringsrekommendationer, främjar en kultur av hälsosamma mellanmål och visar hur man använder socker på ett måttligt sätt. Specialdieterna genomförs enligt gällande anvisningar och rekommendationer och i samarbete med vårdnadshavarna. Alla barn inom den kommunala småbarnspedagogiken erbjuds en xylitol-produkt efter varje måltid. På detta sätt handleds barnen och även familjer i att värna om tandhygien. Alla våra enheter för småbarnspedagogik följer överenskomna regler om servering vid fester, så som törstsläckare och godis. Vi sorterar vårt avfall och föredrar återvinning.

Vi diskuterar maten med barnen och berättar för dem om den maträtt som serveras redan innan måltiden. Barnen får en möjlighet att bekanta sig med maten med hjälp av olika sinnen (smaka, lukta, röra, testa). Leken hjälper barnen att öva sig på att känna igen och smaka på olika livsmedel. Matfostran betyder att mat och ätande kombineras på ett brett sätt med det fysiska, psykiska och sociala välbefinnandet. Varje måltid är också en fostringssituation då barnen bekantar sig med nya födoämnen, lär sig nya smaker och konsistenser, de grundläggande färdigheterna i att äta, samvaro, ett hållbart livssätt och matprat o.s.v. Fostrarna fungerar som modeller för barnen genom att de deltar i måltidsituationerna. Kulturen av att äta tillsammans samt gott bordsskick hör till en pedagogisk måltid.

I mån av möjlighet ordnas måltiderna enligt en flexibel tidtabell. Vi samarbetar med vårdnadshavarna så att varje barns individuella sätt att fungera beaktas. Vi strävar efter att barnen ska kunna ha en flexibel tidtabell till exempel för att äta morgon- och mellanmål och vi ordnar meningsfull verksamhet för dem som inte äter just då.

En Oiva-bedömning har gjorts inom vår Kostservice och rapporten finns till offentligt påseende.

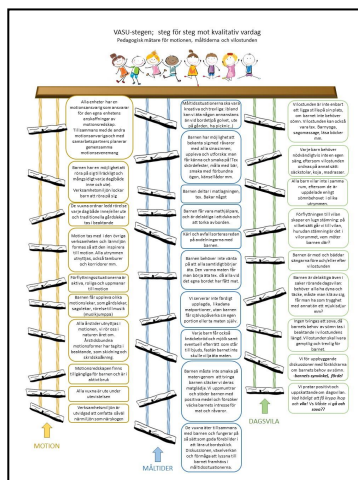
Måltiden är en trevlig
och avslappnande
stund för både barn
och vuxna!

Den dagliga vilostunden är viktig för barnets välbefinnande och hälsa. Varje barn ska alltså ha möjlighet till en lugn stund på dagen, som förutom att sova kan innebära en annan meningsfull, lugn verksamhet såsom sagomassage eller läsning. Vilostunden ska vara en behaglig erfarenhet för barnet. Det viktiga är att varje barn får en stund av lugn och ro, då de kan komma bort från vardagens buller och stök och det sociala trycket. Ingen tvingas att sova om det inte finns ett behov av sömn. Eftersom varje barns behov av vila är individuellt diskuterar man alltid om handlingssätten med vårdnadshavarna. På det här sättet strävar man efter att hitta en lösning som är bäst för barnet. För de barn som inte är i behov av sömn ordnas annan lugn verksamhet så att de som behöver stillhet för att kunna sova får det.

Fostrarna är sensitiva och respekterar barnets känslighet i frågor som rör vilostunden. Alla barn vill till exempel inte klä av sig inför de andra. Behovet av ett kramdjur vid sömnen är också individuellt, och den tryggaste sömnkompisen är inte nödvändigtvis alltid mjuk. Varje barn har också individuella behov då det gäller till exempel temperaturen.

Inom småbarnspedagogiken i Sibbo användes en så kallad vasu-stege med hjälp av vilka man kan bedöma, planera och utveckla praxis i anknytning till motion, måltiderna och dagvila (bilaga 1).

Utvärderingsverktyget i bruk

4.5 Preciseringar gällande språk och kultur

I den småbarnspedagogiska verksamheten ska barn med ett främmande språk som modersmål och flerspråkiga barn få stöd för att utveckla sina språkkunskaper, sina språkliga och kulturella identiteter och sin självkänsla. Utvecklingen av barnens kunskaper i svenska eller finska ska främjas målinriktat och pedagogiskt och utgående från barnens behov och förutsättningar på alla områden som barnets språkliga kunskaper och färdigheter omfattar. Med hjälp av mångsidiga kommunikationssituationer och lärmiljöer ska barnen ges möjlighet att använda och tillägna sig svenska eller finska som andraspråk i olika fostrings- och undervisningssituationer. Ett konkret språk och ett uttrycksförråd som används i vardagen ska vara utgångspunkten för att tillägna sig svenska eller finska. Förmågan att förstå och förmågan att producera språk ska knytas samman. På detta sätt lär sig barnet att göra iakttagelser och uttrycka sina tankar, känslor och åsikter på ett eget och för situationen lämpligt sätt. En del av barnen blir bekanta med den finländska kulturen och det svenska eller finska språket först då barnet börjar i småbarnspedagogiken. Att ett barn bekantar sig med och försöker lära sig det svenska eller finska språket ska inte jämföras med stödet som ges i småbarnspedagogiken (kapitel 5). Vårdnadshavarna ska få höra om den finländska småbarnspedagogikens mål, innehåll och metoder. Personalen ska diskutera familjens språkmiljö, språkval, flerspråkiga och kulturella identiteter samt utvecklingen och betydelsen av barnets modersmål – ett eller flera – med vårdnadshavarna. Småbarnspedagogiken stöder barnets integrering i det finländska samhället.

I mån av möjlighet skapas även tillfällen där barnen kan använda och lära sig sitt eget eller sina egna modersmål. Det egna modersmålet och att lära sig svenska eller finska som andraspråk ligger till grund för barnets funktionella två- och flerspråkighet. Ansvaret för att upprätthålla och utveckla barnets modersmål – ett eller flera – och kultur ligger i första hand hos barnets familj. Vid behov används tolk i diskussion med vårdnadshavare för att garantera ömsesidig förståelse.

I Sibbo kan familjerna välja antingen finsk- eller svenskspråkig småbarnspedagogik för sina barn, antingen i ett helt enspråkigt daghem eller hos en enspråkig familjedagvårdare, eller i ett tvåspråkigt daghem i vilket olika språkgrupper fungerar under gemensamt tak men ändå i skilda grupper vad gäller språket. Sibbos tvåspråkiga identitet värnas om i såväl de enspråkiga som tvåspråkiga daghemmen, och man samarbetar över språkgränserna. Vid behov använder man stödtecken för att stödja och stärka barnets språkliga och kulturella identitet.

Barnen tillägnar sig språket i alla situationer under dagens lopp, i växelverkan med andra barn och vuxna. Därtill krävs smågruppsverksamhet som stöd för språkutvecklingen, samt medveten och regelbunden användning av ett rikt ordförråd (t.ex. måltider, utevistelse). Barnen och barngruppen ligger som grund för

planeringen av en språkmedveten lärmiljö, där olika språk och kulturer syns och hörs.

I Sibbo använder man sig av SpråkPeda-verktyget med vars hjälp man utvärderar lärmiljöerna ur ett språkligt perspektiv, granskar flerspråkiga barns språkliga värld och följer upp flerspråkiga barns inläring av finska/svenska. Både barnens språkliga färdigheter och verksamheten förändras hela tiden, och därför är det personalens uppgift att regelbundet utvärdera hur den pedagogiska verksamheten stöder både barnens språkutveckling och helhetsmässiga utveckling. Man kan använda sig av olika kartläggningar för att följa upp barnens språkliga förmåga, i enlighet med barnens färdigheter, och barnens framsteg antecknas i uppföljningsblanketten som ingår i SpråkPeda-materialet. Utvärderingen är en del av den ständiga processen gällande observation, planering och undervisning.

I barnets individuella plan för småbarnspedagogik antecknar man metoder och målsättningar samt uppföljning och utvärdering som ingår i den språkmedvetna undervisningen. Även åtgärder som kommits överens om med vårdnadshavarna för att stöda barnets eget modersmål antecknas i planen. Vid behov använder man sig av tolk vid diskussionerna som förs med vårdnadshavarna.

Språkbud i Sibbo

Språkbud på svenska för finskspråkiga familjer; inleds vid 4 års ålder

Fullständigt språkbud: Målet för verksamheten är att var och en i personalen konsekvent använder endast ett språk: antingen språkbudsspråket eller det språk som småbarnspedagogiken ordnas på. Barnen ska uppmuntras att använda språkbudsspråket, men de ska ha möjlighet att bli förstådda också på sitt modersmål.

För att garantera en oavbruten språkbudsstig av jämn kvalitet är det viktigt att båda språkbudshemmen samarbetar med varandra. Vi satsar på gemensamt kunnande och samarbete, och båda enheterna följer en gemensam plan för att uppnå målen.

I Sibbo har vi två enskilda språkbudsdaghem och -förskolor, från vilka barnen fortsätter till första klass enligt språkbudsprincipen. Från lågstadiet flyttas språkbudseleverna till en gemensam högstadieskola där deras språkbudsstig fortsätter som en del av finsk- och svenskspråkiga skolstigar.

Samarbetet mellan hemmet och småbarnspedagogiken betonas i språkbudsverksamheten när småbarnspedagogiken erbjuds på ett språk som inte är barnets förstaspråk. Att vårdnadshavarna förbinder sig med verksamheten är av stor betydelse, och vårdnadshavarna ska se till att deras barn deltar i småbarnspedagogiken regelbundet. Vårdnadshavarna har som uppgift också att stödja barnets lärande när det gäller barnets modersmål.

Vi satsar på personalens kunnande i språkbudsdaghem och -skolor med experter på användning av språkbudsmetoden.

Vi uppföljer barnets utveckling och välbefinnande både hemma och inom småbarnspedagogiken. Personalen ska informera regelbundet och planmässigt om språkbudets verksamhet.

Språkbudsverksamheten har en egen föräldraförening som har som syfte att främja, utveckla och stödja språkbudsverksamheten inom småbarnspedagogiken, förskola och skola.

5. STÖD FÖR BARNETS UTVECKLING OCH LÄRANDE

Ett barn som deltar i småbarnspedagogisk verksamhet har rätt att få allmänt, intensifierat eller särskilt stöd i enlighet med lagen om småbarnspedagogik. Genom att stödet ges i rätt tid, individuellt och i enlighet med barnets behov främjar man barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Samtidigt förebygger man att problemen växer och blir allt mer komplexa samt motarbetar risken för marginalisering.

Stödet ska ordnas utgående från barnets styrkor samt behov som anknyter till barnets lärande, utveckling och välbefinnande. Barnet ska höras med beaktande av hens ålder och utveckling. I småbarnspedagogiken omfattar stödet såväl lösningar som möter barnets individuella behov som lösningar som berör hela gruppen och lärmiljöerna. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska personalen se till att alla barn känner sig accepterade som individer och som medlemmar i gruppen. Genom att uppmuntra barnet och ge barnet möjligheter att lyckas stöds utvecklingen av barnets positiva självbild. Barnets behov av stöd och stödåtgärderna ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik.

5.1. Principer och ansvar för att ordna stöd

Anordnaren av småbarnspedagogik har skyldighet att ge barnet det stöd hen behöver i daghemmet eller familjedagvården. Behovet av stöd för barnet ska bedömas och stödet ska ordnas utan dröjsmål. Stödet i småbarnspedagogiken ska ordnas som allmänt, intensifierat och särskilt stöd i enlighet med inkluderande principer. Utgångspunkten är att varje barn har rätt att få stöd i den egna barngruppen med hjälp av olika flexibla arrangemang. Om barnets behov av stöd förutsätter det har barnet rätt att delta i småbarnspedagogisk verksamhet i en mindre grupp eller i en specialgrupp.

För barnet är det viktigt att stödet ges kontinuerligt och konsekvent under tiden i småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen samt när barnet övergår till den grundläggande utbildningen.

NCU: I enlighet med indikator nummer 8 som beskriver strukturella kvalitetsfaktorer har de lokala tjänsterna ordnats så att det är möjligt att stödja barns utveckling och lärande och så att varje barn får det stöd som det behöver. Det stöd som ett barn behöver ges i barnets lärmiljö.

Stödet ordnas genom flexibla arrangemang i barnets egen grupp som en del av småbarnspedagogikens vardagsverksamhet. Stöd för barnets utveckling och lärande är en av personalens grundläggande uppgifter och ansvar. Genom att skapa trygga människorelationer för barnet möjliggörs lärande och barnet får en positiv attityd till inläring. I planeringen av småbarnspedagogiken ska man beakta barnets individuella behov, den pedagogiska inlärningsmiljön samt gruppverksamheten som en helhet.

Ansvar för att ordna och genomföra stödet

Anordnaren av småbarnspedagogik ska besluta om rutinerna, genomförandet och verksamhetssätten för att ordna stödet och om utvärderingen av stödet i daghemmet och familjedagvården. Anordnaren av småbarnspedagogik ska följa upp och utvärdera hur stödet som ges räcker till och vilken effekt det har.

Anordnaren av småbarnspedagogik ska besluta om samarbetsstrukturerna, ansvarsfördelningen och verksamhetssätten för samarbetet med vårdnadshavarna samt för det sektorsövergripande samarbetet. Anordnaren av småbarnspedagogik ska också besluta om arbetsfördelningen med olika aktörer när det gäller att ordna stödet i sektorsövergripande samarbete.

Sakkunniga inom social- och hälsovården ska på begäran av anordnaren av småbarnspedagogiken delta i bedömningen, om bedömningen av stödbehovet kräver det.

Föreståndaren ska se till att personalen som en del av barnets plan för småbarnspedagogik planerar stödet för barnet. Det planerade stödet ska utvärderas utgående från barnets behov, minst en gång per år.

Barnet har rätt att få tjänster och undervisning av en speciallärare inom småbarnspedagogik om hens behov av stöd förutsätter det. En speciallärare ska vid behov delta i bedömningen av barnets behov av stöd och stödåtgärder samt i planeringen och utvärderingen av hur de genomförs. Stödet som ges av en speciallärare kan vara individuellt stöd för barnet och/eller undervisning som genomförs i grupp. Stödet kan vara regelbundet, på deltid eller heltid. Det kan genomföras som samordnad undervisning eller kompanjonundervisning tillsammans med läraren för gruppen. Sakkunskapen hos speciallärare används även för att konsultera personalen och vårdnadshavarna.

Familjedagvårdaren ansvarar för att genomföra stödet för barnen i gruppen. Planeringen och utvärderingen av stödet kan göras i samarbete med en lärare och/eller speciallärare inom småbarnspedagogik. Om barnets bästa förutsätter det är det möjligt att i samarbete med vårdnadshavaren föra diskussioner om att barnet får en plats vid ett daghem för att få det stöd hen behöver.

Inom småbarnspedagogik kan det finnas assistenter som är specifika för en grupp eller ett barn och som har i uppgift att stödja barnet eller barnen i gruppen och göra det möjligt för dem att delta i verksamheten. Det här kan även till exempel innebära att assistenten hjälper de övriga barnen i situationer då läraren inom småbarnspedagogik kommunicerar med barnet som behöver stöd och bidrar med pedagogiska innehåll som anknyter till barnets individuella mål.

Småbarnspedagogik & familjedagvård

Speciallärare inom småbarnspedagogik

En person som är behörig som lärare och/eller speciallärare inom småbarnspedagogik har ansvar för att planera stödet som ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik samt för att utvärdera hur stödet har genomförts.

Daghemsföreståndare

Föreståndaren ansvarar för att stödet som ges inom småbarnspedagogiken håller hög kvalitet, för genomförandet av stödet och för att personalen har uppdaterad kompetens som motsvarar barnens stödbehov. Föreståndaren ska se till att personalen som en del av barnets plan för småbarnspedagogik planerar stödet för barnet.

Vårdnashavare och barn

Om ett barn som behöver stöd deltar i småbarnspedagogisk verksamhet som ordnas av flera än en anordnare av småbarnspedagogik ska stödet planeras, genomföras och utvärderas i samarbete.

Personal (lärare, barnskötare, assistenter)

Hela personalen ska i enlighet med sin utbildning, sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde delta i bedömningen av behovet av stöd och ge det stöd som behövs samt utveckla verksamhetskulturen och verksamhets-sätten. Familjedagvårdaren ansvarar för att genomföra stödet för barnen i gruppen.

Social- och hälsovård

Sakkunniga inom social- och hälsovården ska på begäran av anordnaren av småbarnspedagogiken delta i bedömningen, om behovet av stöd kräver det.

Anordnaren av småbarnspedagogik

Anordnaren av småbarnspedagogik ansvarar för att barnets rätt till tjänster av en speciallärare inom småbarnspedagogik samt till sådana tolknings- och assistenttjänster och hjälpmedel som behövs för att delta i småbarnspedagogiken förverkligas.

Kommunen

Beslutet om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster ska fattas av kommunen som har ansvar för anordnandet av småbarnspedagogik. Om det är frågan om småbarnspedagogik som ordnas av en privat serviceproducent ska beslutet på förslag av serviceproducenten fattas av kommunen där verksamhetsstället inom småbarnspedagogik finns.

5.2. Samarbete i samband med stöd

Småbarnspedagogiken ska ordnas i samarbete med barnet och vårdnadshavaren så att varje barn, enligt sin utveckling och sina behov, får ta del av fostran, undervisning och vård samt det stöd som barnet behöver. Stödet för barnet förutsätter fungerande samarbetsstrukturer på lokal nivå och att man utvecklar gemenskapsfrämjande verksamhetssätt.

Samarbete med barnet och vårdnadshavaren

En utgångspunkt för att kunna ge tidigt och tillräckligt stöd är att vårdnadshavaren och personalen inom småbarnspedagogik har delad information om barnet och barnets behov. Barnets rätt att få stöd och de centrala principerna för att ordna stödet samt stödet och stödformerna som ges till barnet ska diskuteras med vårdnadshavaren. Barnet ska delta i samarbetet på det sätt som är ändamålsenligt och lämpligt för hens ålder och utvecklingsnivå. Barnet ska höras och hens åsikter ska tas i beaktande.

Vårdnadshavaren ska kontaktas genast om det framgår att ett barn har utmaningar i anslutning till sin utveckling eller sitt lärande eller om personalen känner oro för barnets välbefinnande. Vårdnadshavaren ska ges information om hur barnets ärenden behandlas, hur uppgifter fås och lämnas ut samt om sekretessrelaterade frågor. Om det behövs ska man använda tolk vid diskussionerna. Målen med att genomföra stödet nås bäst när alla parter deltar i samarbetet.

Ett barn kan även få stöd genom andra tjänster för barn och familjer. Det är viktigt att de lokala tjänsterna för barn och familjer utgör en ändamålsenlig helhet då stödet för barnet ordnas.

Sektorsövergripande samarbete

Det sektorsövergripande samarbetet ska utgå från barnets bästa. Med barnrådgivningen, barnskyddet, rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor och annan socialservice ska man komma överens om samarbetsrutinerna och principerna när ett barns ärende behandlas eller i situationer som kräver myndigheters ingripande. Sektorsövergripande samarbete ska i första hand ordnas med vårdnadshavarens samtycke. Bestämmelserna om sekretess och utbyte av uppgifter ska följas i samarbetet.

Småbarnspedagogisk verksamhet ordnas också inom den specialiserade sjukvården. Genom samarbete mellan småbarnspedagogiska tjänster och sjukhuset eller instansen i fråga ska kontinuiteten i småbarnspedagogiken säkerställas med hänsyn till barnets hälsa och ork. Det är särskilt viktigt att barnet kan bibehålla trygga mänskliga relationer.

Ett barn kan på grund av en svår funktionsnedsättning eller sjukdom behöva förlängd läroplikt. Beslut om förlängd läroplikt fattas i allmänhet innan läroplikten börjar. Barnets vårdnadshavare ska i god tid få information om hur den förlängda läroplikten ordnas i praktiken. I grunderna för förskoleundervisningens läroplan föreskrivs om beslut i anknytning till förlängd läroplikt och olika alternativ att ordna förlängd läroplikt.

Småbarnspedagogiken samarbetar tätt med olika aktörer för att stödja barnfamiljer. Stödformer i barnrådgivningen och inom socialtjänsterna beskrivs närmare i stycket 3.2 (Samarbete inom småbarnspedagogiken). Sibbo har även en barnhabiliteringsgrupp som består av hälsovårdarna, barnläkaren i rådgivningen, talterapeuterna, fysioterapeuten, psykologen samt speciallärarna inom småbarnspedagogiken. Barnet kan vid behov få komma till en bedömning hos olika sakkunniga.

5.3. Genomförandet av stödet i småbarnspedagogiken

Deltagandet i den småbarnspedagogiska verksamheten lägger en god grund för barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Svårigheter ska förebyggas genom olika pedagogiska arrangemang och arbetssätt. Sådana är till exempel systematisk differentiering av verksamheten, flexibel gruppindelning och anpassning av lärmiljöerna. En tydlig dagordning och rytm i de dagliga

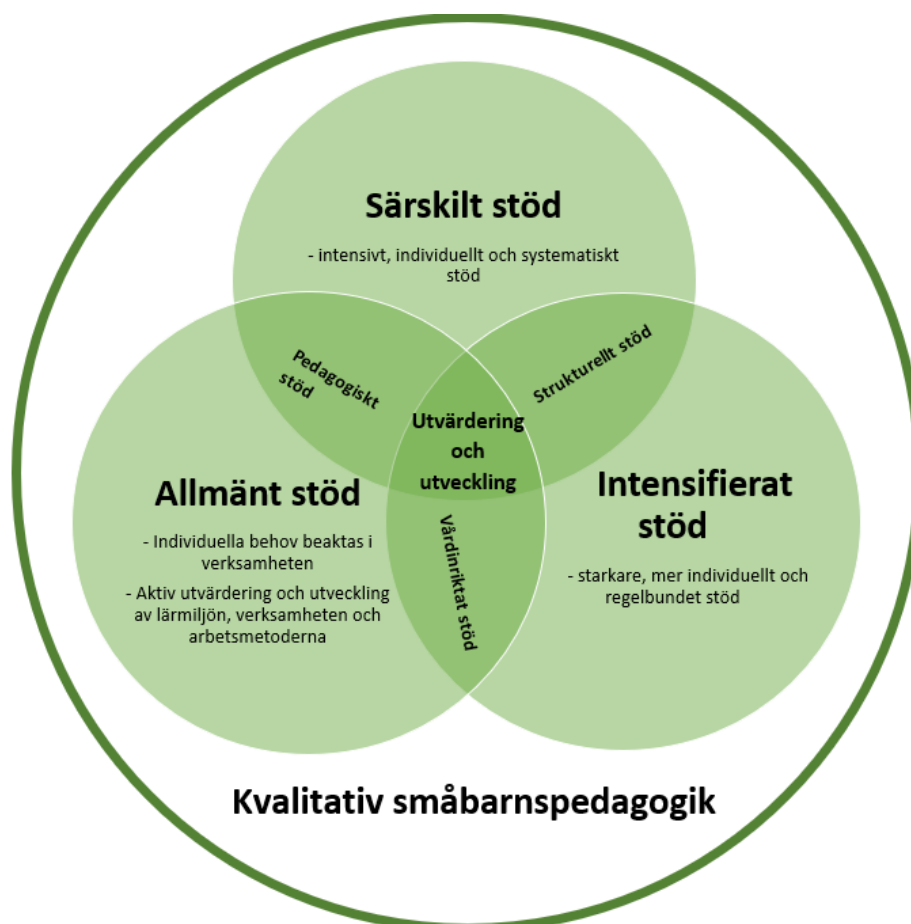
aktiviteterna stöder alla barn. Den lämpligaste nivån av stöd för barnet och stödformerna ska fastställas i enlighet med principerna för stöd, om en högklassig pedagogik inte svarar mot barnets individuella behov. Stödformerna inom småbarnspedagogiken innebär sådana pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödåtgärder som barnet behöver. Initiativet till att stärka stödet för barnet kan komma från personalen i gruppen, från vårdnadshavaren eller från andra sakkunniga.

Barnet har rätt att få stöd på en lämplig nivå genast då behovet av stöd har upptäckts. Barnets möjligheter att få stöd förutsätter ingen medicinsk diagnos eller andra utlåtanden av sakkunniga inom hälsovården eller socialvården. Barnet har också rätt till stödtjänster och hjälpmedel enligt sitt behov av stöd. Anordnaren av småbarnspedagogik ansvarar för de stödåtgärder och hjälpmedel som barnet behöver för att delta i småbarnspedagogiken. Sådana är till exempel

- arrangemang som hänför sig till rörlighet och andra fysiska funktioner, såsom rullstolsramper och räcken eller
- hjälpmedel som tillgodoser behov i anknytning till barnets kommunikation, syn, hörsel eller rörlighet, eller något annat fysiskt behov hos barnet, såsom leksaker som stöder kommunikation och interaktion, digitala applikationer, spel eller ljudböcker.

Nivåerna av stöd som används i småbarnspedagogiken är allmänt stöd, intensifierat stöd och särskilt stöd. Övergången från en stödnivå till en annan ska genomföras flexibelt och nivån av stöd ska alltid bedömas från fall till fall. För att få intensifierat eller särskilt stöd förutsätts inte att barnet först har fått stöd på någon annan stödnivå. Ett barn som får intensifierat eller särskilt stöd ska beaktas i dimensioneringen av daghemmets eller familjedagvårdens personal.

När det allmänna stödet inte längre räcker till ska man göra en pedagogisk bedömning som grund för en ansökan om intensifierat stöd. En pedagogisk utredning görs om det finns behov av att flytta barnet från intensifierat stöd till särskilt stöd.

Allmänt stöd

Ett barn som deltar i småbarnspedagogik har rätt att som en del av den grundläggande verksamheten inom småbarnspedagogiken få sådant allmänt stöd som barnets individuella utveckling, lärande eller välbefinnande förutsätter genast när behovet av stöd framkommit. Det allmänna stödet genomförs i den egna barngruppen.

Allmänt stöd är den första åtgärden för att svara på barnets behov av stöd. Allmänt stöd består av enskilda stödformer, till exempel enskilda pedagogiska lösningar och stödåtgärder med vilka man påverkar situationen i ett så tidigt skede som möjligt. Stödet för barnet är kortvarigt och/eller till sin intensitet lägre i jämförelse med det intensifierade och särskilda stödet. Man ska tillgodose barnets individuella behov av stöd till exempel genom att använda lämpliga material, redskap, undervisningsprogram eller stöd som ges på deltid av en speciallärare.

Allmänt stöd förutsätter inte ett förvaltningsbeslut, utan stödet ska alltid ges när behovet av stöd framkommit. Det allmänna stödet ordnas i samarbete mellan läraren inom småbarnspedagogik och den övriga personalen. Ett förvaltningsbeslut ska fattas om användningen av eventuella stödtjänster såsom tolknings- och assistenttjänster samt hjälpmedel.

Intensifierat stöd

Ett barn ska inom småbarnspedagogiken få intensifierat stöd som är individuellt planerat och som utgår från hela gruppen om det allmänna stödet inte räcker till. Stödet är till sin intensitet starkare och mer individuellt än det allmänna stödet. Stödet ges under en kortare period eller för en längre tid enligt barnets individuella behov, och det ska inledas genast när behovet av stöd framkommit. Intensifierat stöd ska ges så länge barnet behöver det.

Stödet för barnet intensifieras genom att man planerar stödet och ökar eller stärker sätten med vilka man genomför stödet. Intensifierat stöd består av flera stödformer som tillämpas regelbundet och samtidigt. Intensifierat stöd som ges i rätt tid förebygger att barnets stödbehov blir mer komplexa i ett senare skede.

En eventuell diagnos i ett senare skede eller inledning av habilitering får inte ställas som villkor för att barnet ska få stöd. För att ge intensifierat stöd förutsätts ett förvaltningsbeslut.

Särskilt stöd

Ett barn ska inom småbarnspedagogiken få individuellt planerat särskilt stöd om det allmänna eller intensifierade stödet inte räcker till. Barnet kan få särskilt stöd på grund av funktionsnedsättning, sjukdom, försenad utveckling eller något annat sådant behov av stöd för lärande eller utveckling som avsevärt sänker barnets funktionsförmåga. Särskilt stöd är den starkaste nivån av stöd som ges inom småbarnspedagogiken. Ett barn kan få stöd direkt i form av särskilt stöd om barnets stödbehov förutsätter det.

Ett barn har rätt att få särskilt stöd genast när behovet av stöd framkommer. Särskilt stöd består av flera stödformer och stödtjänster som tillämpas kontinuerligt och på heltid. För att ge särskilt stöd förutsätts ett förvaltningsbeslut.

Stödformer

Olika stödformer ska användas på alla stödnivåer i enlighet med barnets stödbehov. Olika stödformer kan genomföras samtidigt, genast när behovet av stöd framkommit, som en del av den grundläggande verksamheten inom småbarnspedagogiken. Arbetssätten och lärmiljöerna ska anpassas efter barnets individuella behov. Stödåtgärderna ska planeras pedagogiskt så att barnets delaktighet och rätt att lära sig och vara en del av barngruppen förverkligas utifrån barnets bästa. Stödet för barnet kan omfatta pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödformer.

Stödet för barnet ska ordnas som en del av den dagliga verksamheten inom småbarnspedagogiken. När barngruppens storlek bestäms ska man beakta barnen som behöver stöd och deras bästa, deras behov av stöd och nivån av stöd samt att det är möjligt för gruppen att uppnå målen som fastställts för småbarnspedagogiken.

De pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödformerna ska tillgodose barnets bästa och behov av stöd och de ska bedömas lokalt och från fall till fall.

I Sibbo arbetar konsulterande speciallärare inom småbarnspedagogik (kveo), som fungerar som speciallärare för flera enheter och vars arbetsbild långt består av konsultation och handledning. Därtill har Sibbo även speciallärare inom småbarnspedagogik (veo), som fungerar som tilläggsresurs i vissa grupper eller enheter enligt behov. Specialläraren är sakkunnig då det gäller barns utveckling och lärande; de handleder och stöder personalen inom småbarnspedagogik då det gäller utvärderingen, planeringen och verkställandet av barnets stöd.

Det allmänna stödet ordnas i samarbete mellan läraren inom småbarnspedagogik och den övriga personalen. Ansvaret för barnets vård, fostran och lärande ligger på personalen.

Inom intensifierat stöd svarar specialläraren inom småbarnspedagogik för handledning och konsultation av personalen, samt för det regelbundna mångprofessionella samarbetet.

Inom särskilt stöd görs intensivt mångprofessionellt samarbete, och personalen får regelbunden handledning av specialläraren inom småbarnspedagogik. Specialläraren ansvarar för planering och verkställning av de pedagogiska målsättningarna gällande barn med förlängd läroplikt, samt för uppgörandet av dokument.

Daghemsföreståndaren och personalen utvärderar behovet av stöd samt stödnivå och -former i samarbete med vårdnadshavare, sakkunniga och specialläraren inom småbarnspedagogik. Alltid då det är möjligt bör stödet verkställas så att barnet är en del av gruppen och deltar i samma situationer och i samma utrymmen med den övriga barngruppen.

Pedagogiska stödformer

- En tydlig och förutsägbar dagsrytm
- Sensitiv interaktion och närvaro
- Lösningar som gäller lärmiljöerna
- Alternativ och kompletterande kommunikation, till exempel användning av stödtecken, bilder och olika teknologiska lösningar
- Pedagogiska och specialpedagogiska arbetssätt och metoder, t.ex. differentiering av verksamheten och stödd lek
- Planering, observation, dokumentering och utvärdering av verksamheten

Specialpedagogiska metoder som svarar på barnens individuella behov planeras, anpassas och verkställs antingen som individuell verksamhet med ett barn, i en liten grupp eller som hela barngruppens gemensamma verksamhet. Då man planerar och genomför det pedagogiska stödet bör man i första hand välja metoder där det förverkligas i samverkan med hela kamratgruppen.

Strukturella stödformer

Strukturellt stöd beviljas efter bedömning i VEK-arbetsgruppen. För att strukturellt stöd ska kunna beviljas förutsätts systematisk användning av andra pedagogiska arrangemang i barnets vardag.

- Förstärka personalens kunnande och specialpedagogiska kompetens som berör genomförandet av stödet, utbildning samt konsultation och handledning av speciallärare

- Förminskning av gruppstorleken/barnantalet i gruppen genom resurskoefficienter

Resurskoefficient 2, då barnet har beviljats intensifierat stöd och i regel inte har andra stödformer

Resurskoefficient 3, då barnet har beviljats särskilt stöd och i regel inte har andra stödformer

Resurskoefficientens storlek påverkas av tilläggspersonal som arbetar i gruppen, och då behandlas barnets resurskoefficient i VEK-arbetsgruppen. Besluten baserar sig på ifylld framställan och utredningar/bedömningar med motiveringar.

Genom att minska barnantalet påverkar man dimensionen mellan vuxna och barn så att det är möjligt att genomföra barnets stöd som planerat och uppnå de målsättningar som ställts för småbarnspedagogiken.

- Lösningar angående personaldimensioneringen och/eller personalstrukturen samt förändringar gällande dessa i enlighet med barnets stödbehov. Gruppens personalstruktur kan t.ex. förstärkas med en speciallärare inom småbarnspedagogik eller en gruppassistenta.

Gruppens personalstruktur kan förstärkas så att det i gruppen finns en speciallärare inom småbarnspedagogik och/eller en gruppassistenta på heltid eller deltid. Personalens uppgiftsfördelning, ansvarsområden och arbetstider planeras tillsammans med hela personalen, daghemsföreståndaren och specialläraren.

Utöver ovan nämnda kan även olika tolknings- och assistenttjänster, användning av hjälpmedel, uppmärksammandet av tillgänglighet och smågrupper fungera som strukturella stödformer.

Vårdinriktade stödformer

- Vårdinriktade stödformer omfattar metoder och verksamhetssätt som berör vård, omsorg och assistans
- Verksamhet som tillgodoser behov av hälso- och sjukvård, till exempel hjälpmedel och assistans som hänför sig till vård av barnets långtidssjukdomar, medicinering, kost och rörlighet.
- Handledning och rådgivning av sakkunniga inom social- och hälsovården och andra sakkunniga

Från fall till fall bör man utvärdera om läkemedels- eller sjukvård kan verkställas som en del av grundverksamheten i barngruppen, och man gör en helhetsbedömning för varje barn individuellt. Barnets läkemedels- eller sjukvård är inte beroende av barnets stödnivå, utan vård ges oberoende av stödnivå i enlighet med barnets behov.

5.4. Bedömning av stödet för barnet

Stödet för barnet ska utvärderas på alla stödnivåer inom småbarnspedagogiken. Barnets behov av stöd, hur väl stödet räcker till och hur det genomförs utvärderas regelbundet med det egna teamet, vårdnadshavarna och specialläraren inom småbarnspedagogik. Även barnrådgivningen eller personalen inom social- och hälsovården deltar på begäran i utvärderingen, och initiativet till stödbehovet kan också komma från dem. När man granskar stödet för barnet som helhet bedömer man från fall till fall vilka lösningar som bäst tillgodoser barnets bästa. Barnets egna åsikter beaktas. Specialläraren inom småbarnspedagogik ansvarar för att stödbehoven utvärderas minst en gång om året. Specialläraren uppdaterar

regelbundet de förändringar som skett gällande stödnivå och stödformer i barnets plan för småbarnspedagogik.

UTVÄRDERING AV STÖD

- sker på alla stödnivåer
- är kontinuerligt och regelbundet

Vad utvärderas?

- Stödets
- behov och tillräcklighet
 - funktionalitet
 - förverkligande

Uppmärksammas:

- Teamets
- Vårdnadshavarnas och barnets
- (K)veos
- social- och hälsovårdspersonals synvinkel

Teamets ansvar:

- Vardagsobservationer gällande barnet
- Att prova på och utveckla nya verksamhetssätt

Läraren inom småbarnspedagogik:

uppdaterar regelbundet de förändringar som skett gällande stödnivå och - åtgärder i barnets plan för småbarnspedagogik

Specialläraren inom småbarnspedagogik:

ansvarar för att stödbehovet utvärderas på nytt minst en gång per år

5.5. Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd

Barnets behov av stöd det vill säga stödnivån, stödformerna och hur de ska genomföras samt ansvars- och arbetsfördelningen när det gäller stödet ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. En person som har behörighet som lärare inom småbarnspedagogik och/eller speciallärare inom småbarnspedagogik ansvarar för att göra upp och utvärdera planen i samarbete med den övriga personalen och barnets vårdnadshavare. Personalen har i uppgift att stödja vårdnadshavarens och barnets delaktighet när planen görs upp och utvärderas. Målet är att fungera i samförstånd med barnet och vårdnadshavaren. Barnets åsikt ska klargöras och beaktas då planen görs upp och utvärderas (kapitel 1.3).

Stödbehovet och hur stödet genomförs ska bedömas och planen ska granskas efter behov minst en gång om året eller när stödbehovet förändras. Hur målen för verksamheten har uppnåtts ska antecknas i planen och målen ska ändras så att de motsvarar barnets förändrade stödbehov. Om behovet av stöd och stödåtgärderna har upphört ska detta antecknas i planen. En bedömning av barnets behov av stöd görs också alltid då barnet börjar i förskoleundervisningen. I grunderna för förskoleundervisningens läroplan föreskrivs om stöd för barnets växande och lärande för barn i förskoleundervisningen. När det gäller småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen ska eventuellt stöd samordnas med det stöd som ges i förskoleundervisningen och antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik.

Före intensifierat eller särskilt stöd påbörjas ska en utvärdering av eventuella tidigare stödåtgärder och deras effekt antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Utvärderingen ska innehålla en beskrivning av stödåtgärderna och av utvärderingen och utvecklingen av deras effekt. Utvärderingen ska också innehålla en motivering för vilka stödåtgärder barnet skulle ha nytta av och vilka som på bästa sätt individuellt tillgodoser barnets bästa.

Barnets plan för småbarnspedagogik används när man fattar ett förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster. Om en bedömning av barnets behov av stöd har gjorts i barnets plan för småbarnspedagogiken, ska denna bedömning beaktas när ett förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller ett beslut om stödtjänster fattas. Barnets plan för småbarnspedagogik ska uppdateras så att den motsvarar innehållet i förvaltningsbeslutet.

Då ett barn får stöd inom småbarnspedagogiken antecknas i barnets egen individuella plan det innehåll som beskrivs i kapitel 1.3 samt de enligt kapitel 5.3 specificerade pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödformerna. Därtill antecknas det samarbete som stödet förutsätter samt utvärdering av stödets ändamålsenlighet.

Samarbete och tjänster som stödet förutsätter

- samarbete med barnet och vårdnadshavaren
- ansvarsfördelning när det gäller hur stödet för barnet genomförs
- tjänster som tillhandahålls av specialister
- handledning och rådgivning av sakkunniga inom social- och hälsovården och andra sakkunniga
- eventuella transportarrangemang och vem som ansvarar för dem.

Utvärdering av effekten av stödet

- uppföljning av stödbehovet, hur väl det räcker till och hur det genomförs
- utvärdering av stödåtgärdernas effekt, slutsatser som dras och åtgärder som vidtas utifrån utvärderingen samt tidpunkter för utvärderingen.

I barnets plan för småbarnspedagogik ska även antecknas eventuella social- och hälsovårdstjänster, till exempel habilitering för barnet, om det är relevant med tanke på anordnandet av småbarnspedagogiken för barnet.

5.6. Beslut om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster

Anordnaren av småbarnspedagogik ska utan dröjsmål fatta ett förvaltningsbeslut där man beslutar om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster för barnet utifrån en bedömning av behovet av stöd. Innan beslutet fattas ska anordnaren av småbarnspedagogik höra barnets vårdnadshavare eller en annan laglig företrädare. Förvaltningsbeslutet fattas av kommunen som ansvarar för anordnandet av småbarnspedagogiken och beslutet är i kraft tills vidare.

I beslutet om intensifierat och särskilt stöd ska man ange och besluta om följande:

- stödformer
- verksamhetsstället inom småbarnspedagogik
- stödtjänster

Förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster ska verkställas omedelbart. Barnets behov av stöd, hur väl stödet räcker till och hur det genomförs ska bedömas efter behov (se kapitel 5.4). Förvaltningsbeslutet ska ändras eller upphävas om behovet av stöd förändras i samband med att barnets plan för småbarnspedagogik ses över eller i samband med övrig utvärdering.

Processbeskrivning av hur man ansöker om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster i Sibbo:

STÖDBEHOVET HAR FÖRÄNDRATS

Ett möte organiseras där stödets tillräcklighet bedöms. På mötet deltar vårdnadshavare, lärare och speciallärare inom småbarnspedagogik, daghemsföreståndare och eventuella rehabiliterande instanser. Mötet kan även sammankallas på initiativ av vårdnadshavare eller rehabiliterande instans / sakkunnig.

PEDAGOGISK BEDÖMNING/UTREDNING - ANSÖKAN OM INTENSIFIERAT/SÄRSKILT STÖD

Läraren inom småbarnspedagogik gör i samarbete med teamet och vid behov (K)VEO upp en pedagogisk bedömning eller utredning gällande barnets situation. Vårdnadshavarens åsikt uppmärksammas och antecknas i bedömningen/utredningen.

Med den pedagogiska bedömningen/utredningen kan man ansöka om intensifierat eller särskilt stöd för barnet. Med samma dokument kan man även ansöka om enbart stödtjänster (allmänt stöd).

VEK- ARBETSGRUPPEN (chef för småbarnspedagogik, servicechef inom småbarnspedagogik, kveo)

KVEO presenterar ansökan om stöd i vek-gruppen. Gruppen fattar ett beslut om stödformer, verksamhetsställe och möjliga stödtjänster. Chefen för småbarnspedagogik undertecknar beslutet, och det skickas till vårdnadshavarna elektroniskt.

Beslut är i kraft tills vidare och ändras/upphävs vid behov enligt samma process.

6. UTVÄRDERING OCH UTVECKLING AV VERKSAMHETEN

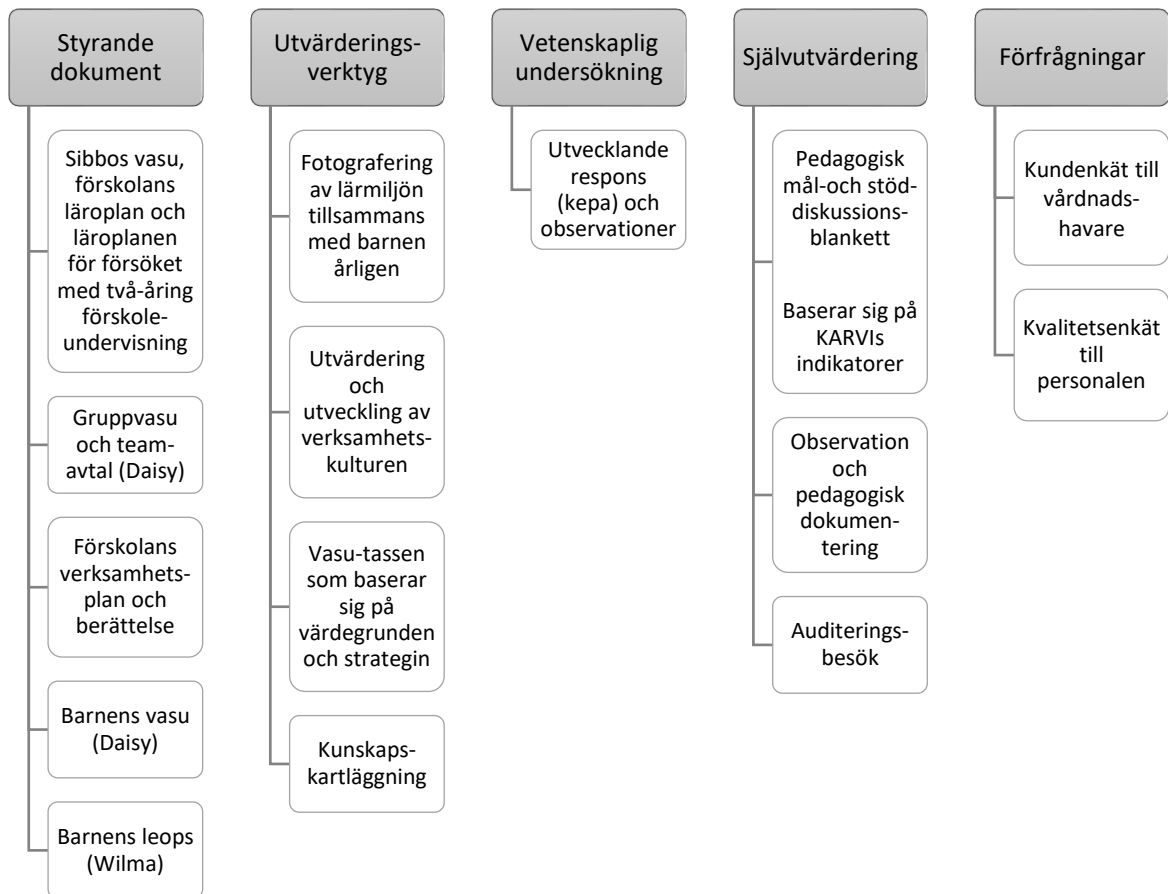
Den som anordnar småbarnspedagogik är förpliktad att utvärdera sin verksamhet samt att delta i utomstående utvärdering av sin verksamhet. I Sibbo använder man vid utvärderingen både informationsresursen Varda, utvärderingsmaterial och kvalitetsindikatorer publicerade av det Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU, det digitala kvalitetsutvärderingssystemet Valssi samt ReunamoEducations verktyg och utvecklande respons. Syftet med utvärderingen av den pedagogiska verksamheten är att utveckla småbarnspedagogiken och förbättra förutsättningarna för barnens utveckling och lärande. Även den lokala planen för småbarnspedagogik och barnens planer för småbarnspedagogik utvärderas och utvecklas regelbundet.

I Sibbo har man gjort upp en s.k utvärderingsmapp som stöd för kvalitetskontroll och systematisk utvärdering. I denna handbok beskrivs utvärderingspraxis mer ingående såväl på anordnar-, enhets- och individnivå. Handboken innehåller även en årsklocka för utvärdering baserad på NCU:s kvalitetsindikatorer.

Metoden Utvecklande Respons är ett verktyg som baserar sig på vetenskaplig forskning, med vars hjälp man kan genomföra den lagstadgade utvärderingen av småbarnspedagogiken, kartlägga verksamheten i nuläget samt utveckla småbarnspedagogik av hög kvalitet.

Med Utvecklande respons kan man granska strukturer ända från administrationens och ledningens olika nivåer till den pedagogiska verksamheten i grupperna, och på så sätt stöda personalens självutveckling i sitt arbete. Forskningsresultaten utnyttjas i utvecklingen av den lokala småbarnspedagogiken. Resultaten från Utvecklande Respons samt annan systematisk utvärdering ligger som grund för utvecklingsmålsättningar för hela småbarnspedagogiken lokalt. Utvecklingsmålsättningarna antecknas även i verksamhetsplanerna och de gruppvisa planerna för småbarnspedagogik. Utvärderingsresultat och styrkor/utvecklingsbehov som synliggörs presenteras för bland annat vårdnadshavare, personal och bildningsutskottet. Resultaten publiceras.

Nedan uppräknade utvärderingsverktyg, som gäller alla enheter, bör uppmärksammas i alla grupper årligen. Därtill har personalen tillgång till frivilliga utvärderingsverktyg, som planeringsverktyget för den pedagogiska verksamheten, kartläggningar gällande lärmiljön samt Vasu-stegen för pedagogisk utvärdering av rörelse, måltider och vila.

6.1 Växelverkan mellan personalen och barnen

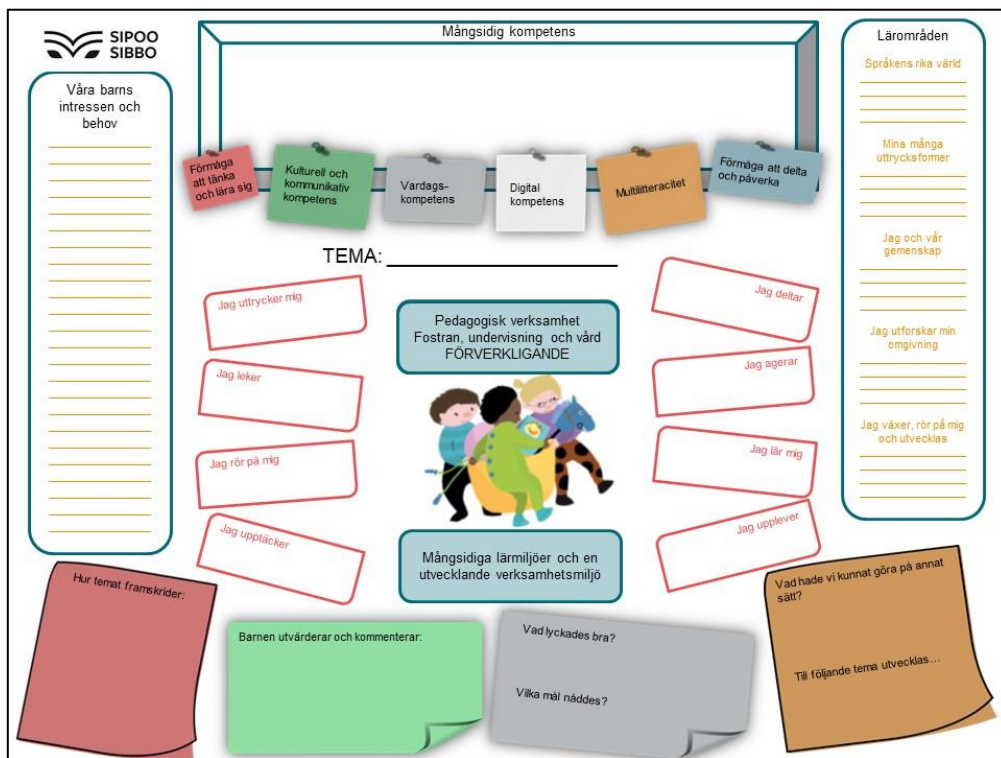
I värdegrunden och lagstiftningen för småbarnspedagogiken betonas relationens betydelse för barns utveckling och lärande och för barns liv här och nu. Dessutom framhåller lagstiftningen vikten av trygga och bestående relationer mellan barn och vuxna. En central faktor i samspelet mellan barn och vuxna är personalens sensitiva sätt att möta barn i gruppen och ta hänsyn till deras emotionella och kognitiva behov. Dessutom är det möjligt att genom samspel konstruktivt stödja barns beteende och erbjuda mångsidigt stöd för deras språkliga utveckling. Det har konstaterats att om detta samspel håller en hög kvalitet har det en positiv inverkan på utvecklingen av barns sociala och akademiska färdigheter och på motivationsfaktorerna (NCU, Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, 2018).

6.2 Planering, dokumentering, utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten

Pedagogisk planering, dokumentation, utvärdering och utveckling av småbarnspedagogiken utgör utgångspunkten för en högkvalitativ småbarnspedagogik. Att spegla innehållen och målen i planen för småbarnspedagogik mot barngruppens behov utgör en hörnsten för den pedagogiska planeringen. Pedagogiskt välplanerade, mångsidiga och kreativa arbetssätt utmanar och inspirerar barnen att lära sig. Utvärdering och utveckling av pedagogiken i sin tur kräver dokumentation av verksamheten. Den pedagogiska dokumentationen av småbarnspedagogiken är en process som gör verksamheten synlig och som behövs när personal och barn tillsammans utvärderar verksamheten. I bästa fall fungerar den pedagogiska dokumentationen som ett aktivt verktyg som styr och utvecklar pedagogiken. Utvärderingen av pedagogiken gäller personalens arbete och den kvalitet som barn upplever inom småbarnspedagogiken. (NCU, Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, 2018).

NCU: I enlighet med indikator nummer 6 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer ansvarar personalen för planering, dokumentation, utvärdering och utveckling på ett sätt som stöder barnets lärande och utveckling i enlighet med läroplanen.

Varje grupp i Sibbo har tillgång till ett planerings- och utvärderingsverktyg för den pedagogiska verksamheten (bilaga 2). Med hjälp av verktyget kan varje skild temahelhet planeras och dess förverkligande följas upp, utvärderas och utvecklas. Även barnens önskemål och behov inskrivs i planen, och verksamheten utvärderas tillsammans med barnen (bilaga 2).

Utvärderingen på individnivå grundar sig på lagen om småbarnspedagogik och innebär utvärdering av hur barnens planer för småbarnspedagogik genomförs. Det är alltid viktigt att utvärdera genomförandet av barnets plan för småbarnspedagogik innan en plan för barnet utarbetas eller uppdateras. I samband med utvärderingen ska barnet, vårdnadshavaren och personalen fundera över hur verksamhetens mål och de överenskommelser som man gemensamt skrivit in i planen har beaktats och uppnåtts i verksamheten inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen av barnets plan för småbarnspedagogik är också ett sätt att stödja barnets lärande och välbefinnande.

6.3. De pedagogiska lärmiljöerna

Den pedagogiska verksamheten bygger på en systematisk helhet som består av fostran, undervisning och vård och i vars kärnpunkt ligger beaktandet av barns grundläggande behov och stöd för deras utveckling, lärande och välbefinnande. Den fysiska och psykiska lärmiljön inom småbarnspedagogiken och den mångsidiga verksamhet som personal och barn tillsammans genomför uppmuntrar barn till att leka, röra sig, utforska, skapa samt uttrycka sig, och verksamheten utvecklas tillsammans med barnen. Hela enhetens gemensamma och dynamiska verksamhetskultur inverkar på både personalens och barnens erfarenheter i lärmiljön (NCU, Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, 2018).

NCU: I enlighet med indikator nummer 9 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer genomför personal och barn mångsidig pedagogisk verksamhet som grundar sig på lek, rörelse, konst och kulturtradition och som ger barn möjligheter till positiva upplevelser av lärande. Verksamheten främjar uppnåendet av målen i fråga om lärområdena och mångsidig kompetens.

Barnen deltar också i utvärdering och utveckling av lärmiljön. Varje barn, med hänsyn till barns ålder och utvecklingsnivå, får årligen själv fotografera sin inlärningsmiljö. Med hjälp av bilderna får barn tillsammans med vuxna diskutera hur inlärningsmiljön kan utvecklas.

6.4 Ledningsarbetet på den pedagogiska verksamhetens nivå

Det är viktigt att den som leder verksamheten förstår småbarnspedagogikens grundläggande uppgift och kan skapa en högkvalitativ pedagogisk verksamhet på praktisk nivå utifrån det pedagogiska synsätt som personalen (ett arbetsteam) inom småbarnspedagogiken gemensamt konstruerat. En klart definierad grundläggande uppgift och arbete mot målen för småbarnspedagogiken genom delat ledarskap är kännetecknen på ett effektivt ledarskap. En lärare inom småbarnspedagogiken ansvarar för pedagogiken i sin barngrupp, liksom för planeringen, det målinriktade genomförandet och utvärderingen av den. Inom forskningen kallas detta lärarledarskap, som förutsätter att det finns fungerande organisationsstrukturer och vilja att införa delat ledarskap samt att lärarna inom småbarnspedagogiken har den inställning som behövs för att leda och utveckla pedagogiken i sin grupp (NCU, Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, 2018).

NCU: I enlighet med indikator nummer 16 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer ansvarar läraren inom småbarnspedagogiken för planeringen av verksamheten i barngruppen, för att målen för verksamheten uppnås och för att verksamheten utvärderas och utvecklas. Hela personalen planerar, genomför, utvärderar och utvecklar den pedagogiska verksamheten tillsammans.

Daghemsföreståndaren sörjer för att pedagogiken i enheterna leds, utvärderas och utvecklas på ett målinriktat och systematiskt sätt och för att personalen har möjlighet att lära sig i arbetet. Det pedagogiska ledarskapet förverkligas genom stöd från lärarna inom småbarnspedagogiken och hela personalen involveras. Enhetscheferna ser till att man använder verktygen för utvärdering, och läraren inom småbarnspedagogik ansvarar för att beakta utvärderingsarbetets resultat när man planerar gruppens verksamhet. Med hjälp av Utvecklande respons kan man följa upp hur planen för småbarnspedagogik och verksamhetsplanen samt barnperspektiven uppnås i enhetens fostringsarbete. Den ger en medvetenhet om hur ledarskapet påverkar kvaliteten på småbarnspedagogik samt stödjer personalens pedagogiskt medvetna verksamhet genom att i realtid erbjuda konkret information som kan användas som grund för utvecklingsarbete. Utvecklande respons erbjuder enhetscheferna inom småbarnspedagogik medvetenhet och förståelse om hur ledarskapet påverkar kvaliteten på småbarnspedagogik. Den ger stöd till utvärdering och förstärkning av strukturerna. Utvecklande respons fungerar även som ett verktyg för cheferna när de bedömer och utvecklar sitt eget kunnande.

(<https://www.reunamoedu.fi/kehittava-palaute/kehittavan-palautteen-tulosten-hyodyntaminen/>, bara på finska)

Olika verktyg i anknytning till de teman som ingår i planen för småbarnspedagogik har utarbetats för daghemsföreståndarna för att hjälpa dem med pedagogiskt ledarskap: vasu-tassen som baserar sig på kommunstrategin och den lokala planen för småbarnspedagogik (se stycke 6.8 och bilaga 4), färdiga analyser från Utvecklande Respons, kvalitetskontrollsvetkyg och Kunskapskartläggning. Med hjälp av materialen och verktygen kan cheferna tillsammans med personalen föra pedagogisk diskussion, planering och utvärdering av olika delteman i planen för småbarnspedagogik samt utveckla personalens kunnande.

Utvecklingssamtal med personalen förs med hjälp av en egen pedagogikbaserad mål- och stödbblankett (TaTu-samtal). TaTu-blanketten baserar sig på personalens självutvärdering. Varje anställd fyller i blanketten självständigt innan samtalet med chefen. Personalens målinriktade och systematiska självvärdering har en central roll i att upprätthålla och utveckla kvaliteten inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kan fokusera på bland annat personalens kommunikation med barnen, samarbetet med vårdnadshavarna, arbetsgemenskapens funktionsduglighet samt eget orkande i arbetet och arbetssätt. Blanketten har utarbetats på basen av NCU:s processrelaterade kvalitetsfaktorer.

Utöver TaTu-blankett har vi även kommunens gemensamma verktyg VatuPassi till vårt förfogande. Med den bedömer man de anställdas personliga kunnande, arbetsförmåga och motivation.

SIPOO
SIBBO

Utvecklingssamtalsblankett inom småbarnspedagogiken
2018

PEDAGOGIKBASERAD MÅL OCH STÖDBLANKETT (TaTu-samtal)
Utvärdering av den egna verksamheten och det egna kunnandet

Namn:
Yrkesbeteckning:
Förmännens namn:
Dat:

Uppskatta ditt kunnande på skalan 1-4, och förklara genom konkreta situationer och ageranden, hur du genom egen aktivitet i ditt dagliga jobb främjar förverkligandet av följande områden
1= mitt kunnande behöver förstärkas mycket
2= mitt kunnande behöver förstärkas i någon mån
3= mitt kunnande är starkt
4= mitt kunnande är mycket starkt

VÄXELVERKAN MELLAN FOSTRAREN OCH BARNET	1	2	3	4	KONKRET SITUATION - Hur har jag genom egen aktivitet och agerande i mitt dagliga jobb främjat förverkligandet av detta område?
a) Min växelverkan med barnen är positiv och omtänksam, uppmuntrande och öm, varsam (värme, uppmuntran, beröm, att lysna, att svara)					
b) Jag har knutit an till barnet och barngruppen (tillgivenhet, ömhet)					
c) Jag är i ömsesidig växelverkan med barnen.					

1 (5)

6.5 Samspelet mellan barnen och atmosfären i gruppen

Målen i lagstiftningen om småbarnspedagogiken, den gemensamma värdegrunden och genomförandet av småbarnspedagogiken sätter barns relationer och samspel med varandra i centrum, och relationerna och samspelet utgör en oskiljaktig del av processkvaliteten. Om barn har positiva kamratrelationer och känner sig accepterade av kamraterna så främjar det barns sociala och emotionella utveckling och stöder utvecklingen av dess förmåga till samspel.

Kamratrelationerna och acceptansen kan också på ett betydelsefullt sätt skydda barn mot marginalisering (NCU, Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, 2018).

NCU: I enlighet med indikator nummer 19 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer bygger och leder personalen gruppens verksamhetskultur på ett systematiskt sätt så att kulturen främjar, upprätthåller och utvecklar samhörigheten. Personalen ser till att varje barn får känna att de är medlemmar av och hör till gruppen. Personalen stöder barn i skapandet och bevarandet av mångsidiga vänskapsförhållanden.

6.6 Interaktionen mellan de anställda och mångprofessionellt samarbete

På den pedagogiska verksamhetens nivå är genomförandet av pedagogiken i en enhet för småbarnspedagogik beroende av den mångfasetterade professionella interaktionen mellan de anställda. Man har konstaterat att samspelet mellan personal och barn är av högre kvalitet i daghem där verksamhetskulturen är konstruktiv och mångsidig och där personalen har tillräckligt med möjligheter till kontinuerlig utveckling av sin yrkeskompetens. En öppen verksamhetskultur, de anställdas goda samarbetsförmåga och flexibla, stödjande förvaltningsstrukturer inverkar också på det mångprofessionella samarbetet och dess funktionalitet, vars mål är att vidare skapa ett mångsidigt stödjande nätverk för barnets utveckling (NCU, Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, 2018).

NCU: I enlighet med indikator nummer 23 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer identifierar personalen de olika yrkesgruppernas yrkesmässiga skyldigheter, kompetens och ansvar som en del av det småbarnspedagogiska arbetet som helhet. Personalen drar nytta av olika slag av kompetens i arbetet och vid utveckling av arbetet.

Regelbundna pedagogiska möten för hela personalen samt gemensamma teammöten och årliga planeringsdagar ökar växelverkan mellan personalen och den gemensamma verksamhetskulturen. Därtill utvärderar varje enhet årligen sin verksamhetskultur med hjälp av ett särskilt utvärderings- och utvecklingsverktyg. Utvärderingen ger riktlinjer för gemensamma verksamhetsmetoder bl.a. angående smågruppsverksamhet, stöd för lek, växelverkan, delaktighet, jämlikhet och jämställdhet samt språk och kultur (bilaga 3).

Utvärdering och utveckling av verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken				
Enhetens namn och datum _____				
En lärande gemenskap är kärnan	En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation	Delaktighet, likabehandling och jämställdhet	Kulturell mångfald och språkmedvetenhet	Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil
Vilket specialkunnande finns i vår gemenskap, och hur har dessa styrkt strategiska följare? Hur kommer styrkorna att utnyttjas under den kommande verksamhetsperioden?	Med hurdana metoder har vi stött barnens långvariga lek och deras initiativ till lek, och hur kan vi utveckla våra arbetsmetoder?	Vilka metoder använder vi oss av för att ta reda på barnens intressen i verksamheten? Hur kan vi utveckla våra arbetsmetoder?	Hur uppmärksammar vi kulturell mångfald bland barn och familjer i vår verksamhet?	Uttryttjar vi både inomhus- och utomhusmiljön så, att den inspirerar till tvivel? Hur?
Hurdana arbetsätt vill vi komma ifrån, och hurdana nya arbetsmetoder kommer vi att prova på i fortsättningen?	Hur har smågruppsverksamheten fungerat? Hurdana smågrupper har vi använt oss av? Kan vi utveckla något?	Vilka metoder har vi använt oss av för att försöka oss om värdnadskravens delaktighet? Hur kan vi utveckla våra arbetsmetoder?	Hur uppmärksammar vi det finländska kulturarvet i vår verksamhet?	Hurdan är vår dagsstruktur? Förveckligas en lugn och stressfri miljö ut barnens perspektiv?
Hurdan ny kunskap eller hurdana färdigheter behöver vi?	Har varje barn haft en möjlighet till kommunikation med en vuxen varje dag? Hur försöka vi oss om att denna möjlighet finns även i fortsättningen?	Hur förveckligas likabehandling och jämställdhet i vår vardagliga verksamhet?	På vilket sätt stöder vår lämlilja barnens språkliga utveckling?	Hurdana arbetsmetoder använder vi för att utreda konfliktituationer och förebygga mobbning? Är våra metoder tillräckliga? Har vi ändamålsenliga och trygga material och redskap?

Ledarskapet påverkar i hög grad verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken, dess utveckling och kvalitet. Utgångspunkten för ledarskapet inom småbarnspedagogiken är att främja varje barns välbefinnande och lärande. Pedagogiskt ledarskap är en förutsättning för att utveckla verksamhetskulturen och det pedagogiska ledarskapet innebär att leda, utvärdera och utveckla småbarnspedagogiken på ett målinriktat och systematiskt sätt. Det omfattar alla sådana åtgärder som ger personalen förutsättningar för goda arbetsförhållanden, förutsättningar att utveckla och utnyttja sin yrkeskompetens och sin utbildning och att genomföra pedagogisk verksamhet. Utgångspunkten för ledarskapet är att främja varje barns välbefinnande och lärande. Ledaren ska engagera arbetsgemenskapen i att regelbundet utveckla och förnya den gemensamma verksamhetskulturen så att den utvecklas till en lärande gemenskap där var och en utvecklar och delar med sig av sin kompetens. Målet är att den gemensamma verksamhetsidén och målen för verksamheten syns i det praktiska arbetet. Pedagogiskt ledarskap är en förutsättning för att utveckla verksamhetskulturen. Ledaren ska ansvara för att de gemensamma arbetsätten synliggörs och för att de regelbundet observeras och utvärderas. Barnen och vårdnadshavarna ska vara med och utveckla och utvärdera verksamhetskulturen.

Fostringspersonalen värnar om sitt eget välbefinnande, om teamets funktion och om god vi-anda, för barnens trivsel och trygghetskänsla främjas av ett bra och fungerande team. Var och ens insats och god samarbetsförmåga behövs för att upprätthålla en god atmosfär. Personalens välmående i arbetet kartläggs med en enkät vartannat år. Personalens välmående och orkande i arbetet utvecklas utifrån enkätsvaren.

6.7 Interaktionen mellan personalen och vårdnadshavarna

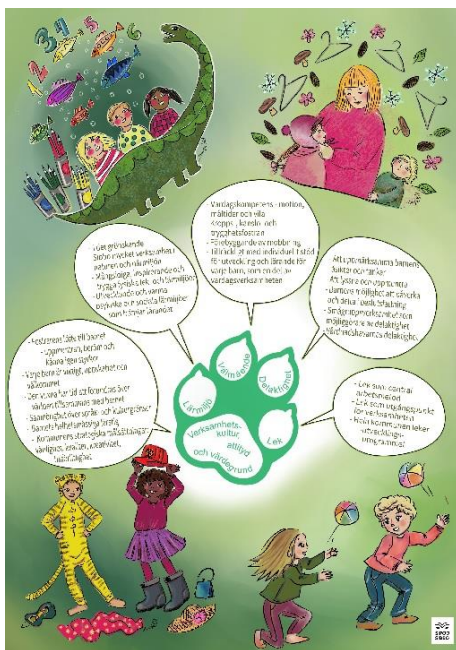
Med tanke på kvaliteten på processerna inom småbarnspedagogiken är det viktigt att interaktionen mellan personal och barnens vårdnadshavare är öppen, förtroendefull och jämlik. Detta vidgar i bästa fall båda parter vyer i fråga om barnets fostran och utveckling och fungerar som en länk mellan småbarnspedagogiken och hemmet. Om vårdnadshavarna är delaktiga på ett meningsfullt sätt i det egna barnets småbarnspedagogik kan det till och med bidra till en bättre kvalitet på småbarnspedagogiken (NCU, Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, 2018).

NCU: I enlighet med indikator nummer 26 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer ges vårdnadshavarna möjlighet att delta i planering, genomförande och utvärdering av småbarnspedagogiken. För fostrarsamarbetet planeras olika former och förfaringssätt tillsammans med vårdnadshavarna.

Vårdnadshavarna ges en möjlighet att delta i utvärderingen av den pedagogiska verksamheten alltid i medlet av verksamhetsperioden, till exempel i form av en elektronisk enkät. En sammanfattning av dessa resultat publiceras.

6.8 Vasu-tassen

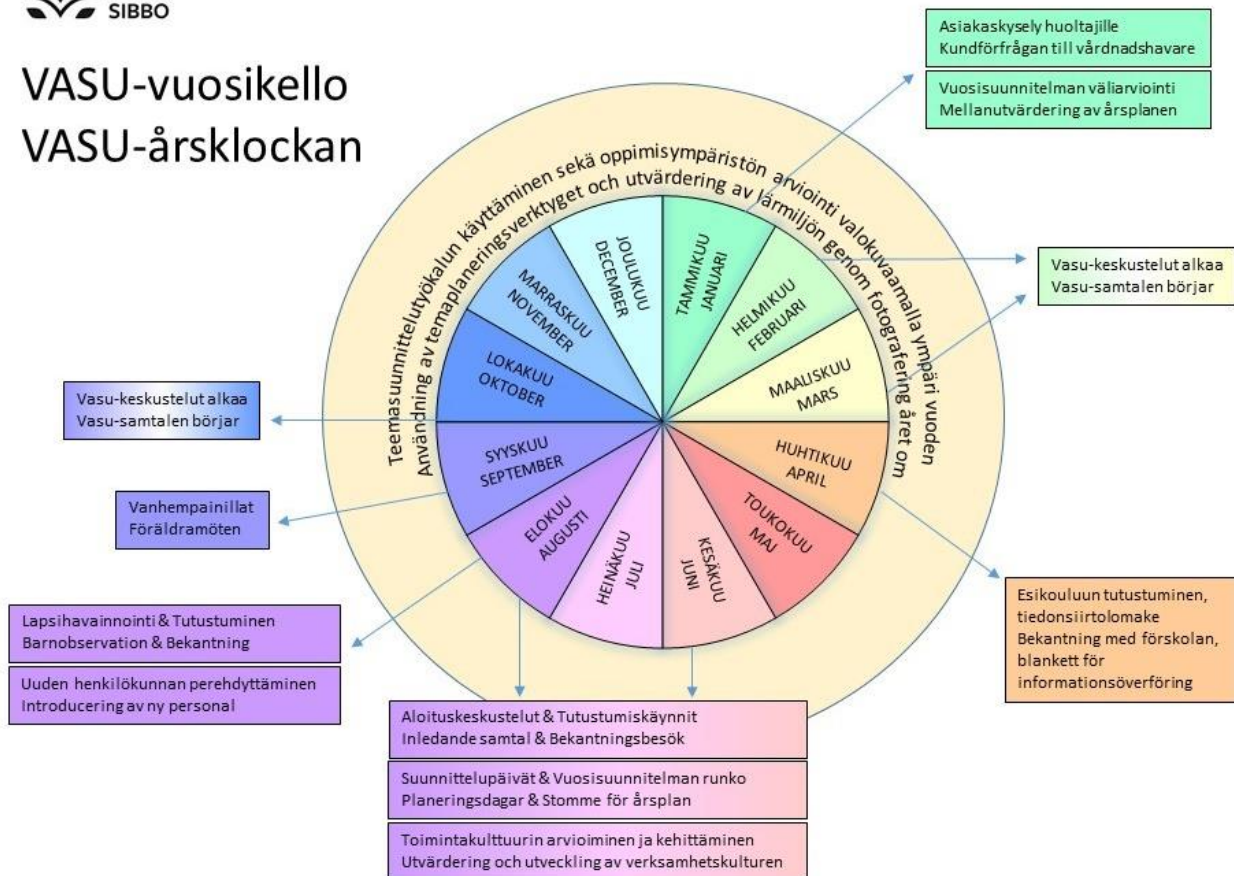
I Sibbos vasu-tass har man sammanställt de strategiska målsättningar som ingår i kommunstrategin samt de viktigaste värderingar och arbetssätt som ingår i planen för småbarnspedagogik i Sibbo. Denna vasu-tass fungerar som en översikt över de mest centrala innehåll som styr vår verksamhet (bilaga 4).

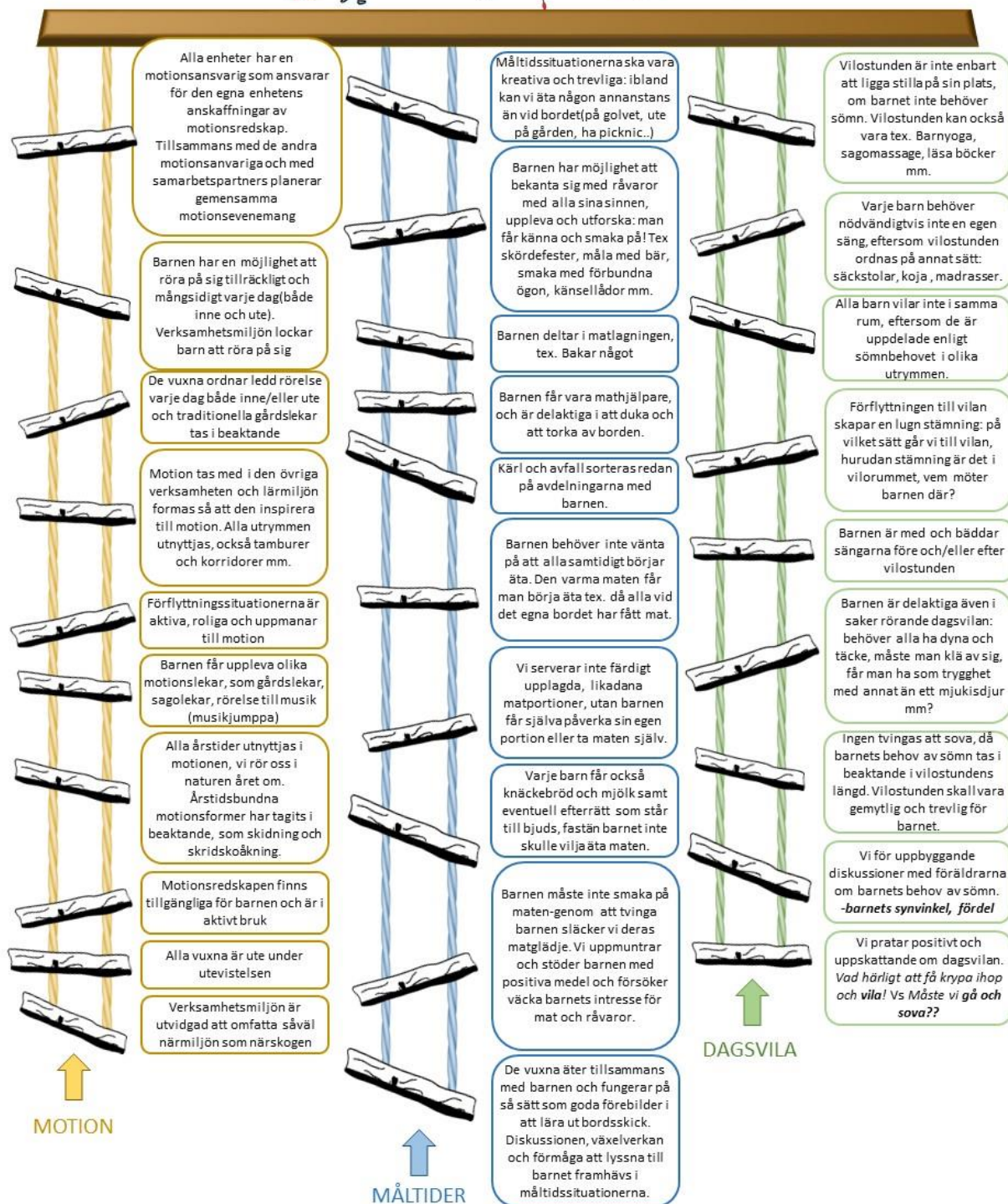
6.9 Årsklockan i planen för småbarnspedagogik

VASU-vuosikello VASU-årsklockan

VASU-stegen; steg för steg mot kvalitativ vardag
Pedagogisk mätare för motionen, måltiderna och vilostunden

SIPOO SIBBO

Våra barns intressen och behov

Mångsidig kompetens

- Förmåga att tänka och lära sig
- Kulturell och kommunikativ kompetens
- Vardagskompetens
- Digital kompetens
- Multitolerans
- Förmåga att delta och påverka

Lärområden

- Språkens rika värld
- Mina många uttrycksformer
- Jag och vår gemenskap
- Jag utforskar min omgivning
- Jag växer, rör på mig och utvecklas

TEMA: _____

Pedagogisk verksamhet
Fostran, undervisning och vård
FÖRVERKLIGANDE

Mångsidiga lärmiljöer och en utvecklande verksamhetsmiljö

Jag deltar

Jag agerar

Jag lär mig

Jag upplever

Jag uttrycker mig

Jag leker

Jag rör på mig

Jag upptäcker

Vad hade vi kunnat göra på annat sätt?

Till följande tema utvecklas...

Vad lyckades bra?

Vilka mål nåddes?

Barnen utvärderar och kommenterar:

Hur temat framskrider:

Utvärdering och utveckling av verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken

Enhetens namn och datum _____

En lärande gemenskap är kärnan	En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation	Delaktighet, likabehandling och jämställdhet	Kulturell mångfald och språkmedvetenhet	Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil
<p>Vilket specialkunskande finns i vår gemenskap, och hur har dessa styrkor utnyttjats tidigare? Hur kommer styrkorna att utnyttjas under den kommande verksamhetsperioden?</p> <p>Hurdana arbetssätt vill vi komma ifäm, och hurdana nya arbetsmetoder kommer vi att prova på i fortsättningen?</p>	<p>Med hurdana metoder har vi stött barnens långvariga lek och deras initiativ till lek, och hur kan vi utveckla våra arbetsmetoder?</p> <p>Hur har smågruppsverksamheten fungerat? Hurdana smågrupper har vi använt oss av? Kan vi utveckla något?</p>	<p>Vilka metoder använder vi oss av för att ta reda på barnens intressen i verksamheten? Hur kan vi utveckla våra arbetsmetoder?</p> <p>Vilka metoder har vi använt oss av för att försäkra oss om värnadshavarnas delaktighet? Hur kan vi utveckla våra arbetsmetoder?</p>	<p>Hur uppmärksammar vi kulturell mångfald bland barn och familjer i vår verksamhet?</p> <p>Hur uppmärksammar vi det finländska kulturarvet i vår verksamhet?</p>	<p>Utnyttjar vi både inomhus- och utomhusmiljön så, att den inspirerar till rörelse? Hur?</p> <p>Hurdan är vår dagsstruktur? Förvekligas en lugn och stressfri miljö ur barnens perspektiv?</p>
<p>Hurdan ny kunskap eller hurdana färdigheter behöver vi?</p>	<p>Har varje barn haft en möjlighet till kommunikation med en vuxen varje dag? Hur försäkrar vi oss om att denna möjlighet finns även i fortsättningen?</p>	<p>Hur förvekligas likabehandling och jämställdhet i vår vardagliga verksamhet?</p>	<p>På vilket sätt stöder vår lärmiljö barnens språkliga utveckling?</p>	<p>Hurdana arbetsmetoder använder vi för att utreda konfliktsituationer och förebygga mobbing? Är våra metoder tillräckliga?</p> <p>Har vi ändamålsenliga och trygga material och redskap?</p>

